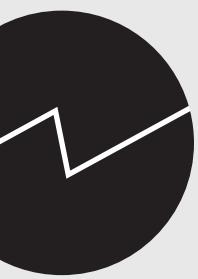

Økonomiske analyser

Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Konjunkturtendensene

- Utviklingen i norsk og internasjonal økonomi
- Prognoser for norsk økonomi for 2017-2020

4/2017

Økonomiske analyser

4/2017

36. årgang

Innhold

<i>Kjetil Telle:</i>	
Aldring og sysselsetting i by og bygd	3
Konjunkturtendensene	
1. Konjunktursituasjonen internasjonalt	4
2. Konjunkturutviklingen i Norge	13
Temabokser i Konjunkturtendensene. 2011-2017	30
Tabell- og diagramvedlegg	
Nasjonalregnskap for Norge	1*
Makroøkonomiske hovedstørrelser for Norge, regnskap og prognoser	30*

Redaksjonen avsluttet tirsdag 28. november 2017.
Publisert 30. november 2017 på www.ssb.no/oa/.

Spørsmål om konjunkturutviklingen i:

- Norge: Thomas von Brasch, thomas.vonbrasch@ssb.no, tlf. 93 89 85 24
- utlandet: Roger Hammersland, roger.hammersland@ssb.no, tlf. 21 09 43 02

Signerte artikler står for forfatterens regning.

Konjunkturtendensene og artiklene er tilgjengelig på internett: www.ssb.no/oa/

Redaksjonen: Kjetil Telle (ansv.), Thomas von Brasch, Elin Halvorsen, Øyvind Langsrud, Bodil Merethe Larsen, Jørgen Heibø Modalsli og Kristin Fredriksen.

Redaksjonssekretær: Åsne Vigran, telefon: 21 09 48 29, e-post: asne.vigran@ssb.no

Redaksjonens adresse: Statistisk sentralbyrå, Forskningsavdelingen, P.b. 8131 Dep, NO-0033 Oslo

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå. Forskningsavdelingen ble opprettet i 1950 og har ca. 80 ansatte. Knapt halvparten av virksomheten finansieres av eksterne oppdrags-givere, hovedsakelig forskningsråd og departementer. Avdelingen er delt i 5 grupper og ledes av *forskningsdirektør Kjetil Telle*.

- Offentlig økonomi og befolkningsmodeller
Forskningsleder Marte Rønning
- Energi- og miljøøkonomi
Forskningsleder Cathrine Hagem
- Makroøkonomi
Forskningsleder Håvard Hungnes
- Mikroøkonomi
Forskningsleder Erik Fjærli
- Demografi og levekår
Forskningsleder Kenneth Aarskaug Wiik

Standardtegn i tabellen	Symbol
Oppgave mangler	..
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	0
Foreløpige tall	*

Aldring og sysselsetting i by og bygd

Kjetil Telle

Yrkesandelen har gått ned de siste årene. Denne utviklingen kan bl.a. tilskrives de siste års nedgangskonjunktur, som har medført at flere har trukket seg ut av arbeidsmarkedet, samt en generell aldring av befolkningen.

Nedgangskonjekturens negative impuls på yrkesandelen synes å være over for denne gang, og arbeidsledighetsraten fortsetter å falle. Etter en topp på nesten 5 prosent i midten av 2016 er den nå kommet ned i 4,0 prosent ifølge SSBs arbeidskraftsundersøkelse (AKU). I motsetning til tidligere, hvor ledigheten har sunket som følge av at arbeidsstyrken krymper, faller ledigheten nå fordi sysselsettingsveksten er sterkere enn veksten i arbeidsstyrken. Som årsgjennomsnitt viser vår prognose at ledigheten vil bli 4,2 prosent i 2017, for deretter gradvis å bli redusert til 3,7 prosent i 2020.

Aldringen av befolkningen fortsetter, og den kjennetegnes av store regionale forskjeller. Rogne og Syse (2017) bygger på SSBs siste befolkningsframskrivinger (mellomalternativet) som viser at andelen av befolkningen som er eldre (65+) øker med 60 prosent før 2040. De definerer omsorgsbyrden som forholdet mellom antall personer over 65 år og antall i alderen 20-64 år, og finner at omsorgsbyrden allerede i dag er høyest i de minst sentrale kommunene. Regioner med storbyer har relativt lave omsorgsbyrder, og her forventes omsorgsbyrden å øke svakere enn i andre regioner. Fylker med mer rurale bosettingsmønstre, som Hedmark, Oppland, Sogn og Fjordane og Telemark, har en eldre befolkning, og i disse fylkene innebærer befolkningsframskrivningene at omsorgsbyrden øker markant. De flytter til byene, de eldre sitter igjen på bygdene. Det forventes dermed et stort behov for pleie- og omsorgstjenester for eldre i distrikts-Norge, hvor andelen yngre til å innehå slike jobber er synkende.

Kornstad (2017) definerer et selvforsørgeresnivå på godt over 200 000 kroner i året og finner at det i 2017 er 1,6 personer som ikke har slik yrkesinntekt per person som har det. Han forutsetter faste alders- og kjønnsspesifikke selvforsørgeresrater, og aldringen av befolkningen i befolkningsframskrivningen (mellomalternativet) innebærer da at det er 1,8 personer som ikke er selvforsørget per person som er det i 2040. Han finner betydelige forskjeller mellom kommunene. Eldrebølgen er derfor ikke bare en nasjonal statsfinansiell utfordring, disse analysene peker også mot store regionale utfordringer i det norske arbeidsmarkedet framover.

De aller nærmeste årene synes utfordringene i det nasjonale arbeidsmarkedet mindre. Bunnen i den norske lavkonjunkturen er tilbakelagt, og fallet vi i de siste 8 årene har sett i sysselsettingsprosenten, fra 72 i 2008 til under 67 ved års-skiftet (Horgen 2017), har stoppet opp. Ifølge AKU var sysselsettingsprosenten 67,2 i 3. kvartal i år. Vår prognose viser en svak vekst i sysselsettingen framover, i hovedsak som følge av at konjunktursituasjonen bedres. Andelen av befolkningen i yrkesaktiv alder som er i arbeidsstyrken, ligge fast eller vokser svakt fram til 2020.

Horgen, E. (2017). Åtte år med nedgang i sysselsettingsprosenten. Statistisk sentralbyrå.

Kornstad, T. (2017). Utviklingen i befolkningens forsørgeresrater på kommunenivå som følge av en aldrende befolkning. Økonomiske analyser 3. Statistisk sentralbyrå.

Rogne, A. F. og A. Syse (2017). Framtidens eldre i by og bygd. Befolkningsframskrivinger, sosiodemografiske mønstre og helse. Rapporter 32. Statistisk sentralbyrå.

1. Konjunktursituasjonen internasjonalt

Vekstutsiktene internasjonalt er blitt stadig lysere. Norges handelspartnerne har passert en konjunkturbunn og vi anslår nå at konjunkturoppgangen i OECD-området blir noe sterkere enn tidligere antatt. Som tidligere, venter vi at bedrede internasjonale konjunkturer også vil lede til høyere vekst i de framvoksene økonomiene. Risikoene synes denne gang å være noe mer balansert enn sist, skjønt siste tids uroligheter rundt den tyske regjeringsdannelsen har bidratt til å øke den politiske risikoene.

Det økonomiske vekstbildet internasjonalt er nå preget av en mer samstemt utvikling i OECD-området. Ikke bare fortsatte den økonomiske veksten i USA å vise styrke i 3. kvartal, men veksten i Storbritannia har tatt seg noe opp igjen og vekstomslaget i euroområdet ser ut til å fortsette med uforminsket styrke. I Japan avtok veksten noe fra 2. til 3. kvartal, men for året som helhet vil 2017 utgjøre en fortsettelse av en oppadgående tendens gjennom de siste fire årene.

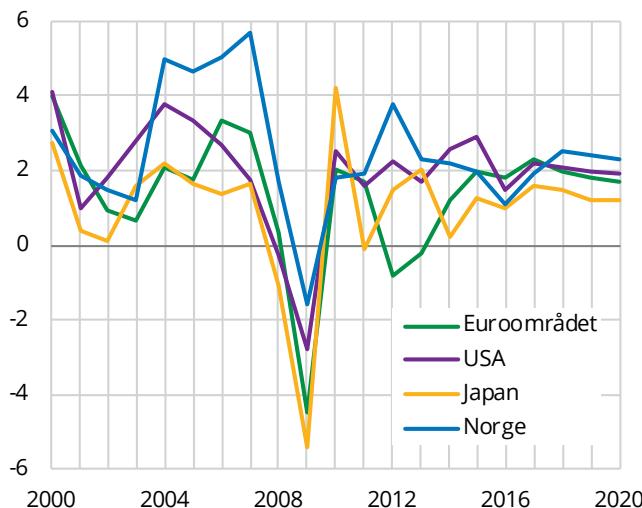
Utenfor OECD-området fortsatte Kina å vokse med rundt 7 prosent i 3. kvartal, etter at BNP-veksten var nede på femtallet ved inngangen til året. I India derimot ser veksten ut til å ha falt noe tilbake i det siste. Fra å ha ligget på i overkant av 7 prosent som gjennomsnitt i 2016 har BNP-veksten falt til rundt 5,5 prosent de siste to kvartalene. Det kan derfor se ut som at uroen som oppsto i forbindelse med seddelinnløsningen i fjor høst, sammen med innføringen av en ny vare- og tjeneseskatt, har hatt negative økonomiske konsekvenser. I de råvareproduserende økonomiene Russland og Brasil er situasjonen noe divergerende. Mens veksten i den brasilianske økonomien falt tilbake i 2. kvartal i år, var veksten i Russland målt fra samme kvartal året før, på 2,5 prosent. I begge land har inflasjonen i det siste kom-

met markert ned. Dette har skapt rom for en mindre kontraktiv pengepolitikk. Perioden med fallende BNP er derfor trolig over for denne gang, også i Russland, selv om de amerikanske sanksjonene nylig er vedtatt videreført.

Etter hvert som det økonomiske konjunkturforløpet modnes, ventes styrken i konjunkturoppgangen å bli noe dempet i OECD-området framover. Dette gjelder spesielt USA der økonomien nå er inne i sitt niende år med sammenhengende konjunkturoppgang og flere markedsaktører peker på at aksjemarkedene er overvurderte. På den annen side har de pågående forhandlingene om innføring av en skattereform i det siste vist uventet framgang og det mangler nå bare Senatets samtykke for at lovforslaget skal gå igjennom i den amerikanske kongressen. Utsiktene til finanspolitiske stimulanser i USA er derfor blitt noe større siden sist, selv om den kortiktige økonomiske effekten av reformen ikke er helt klar da den synes å tilgodese de rike mest: jo rikere folk er, jo mindre vil de typisk konsumere for hver dollar de tjener. Mer generelt vil konjunkturutviklingen framover være preget av potensielt negative ettvirkninger av den svært ekspansive pengepolitikken som har vært ført siden finanskrisen, og da spesielt som følge av en tidsforskyvning av konsumet og investeringer i finans- og boligmarkedene. Kapitalbeholdningen i OECD-området har blant annet som følge av dette, lenge sunket. Kombinert med et generelt høyt gjeldsnivå og lav etterspørsel, har dette ført til lav vekst i produksjonspotensialet etter finanskrisen. En fortsatt omstilling til en mer konsumdrevet økonomi i Kina ventes å ha samme effekt.

Avtalen mellom OPEC og avtalepartnerne om en vide-reføring av tidligere vedtatt produksjonskutt vil trolig

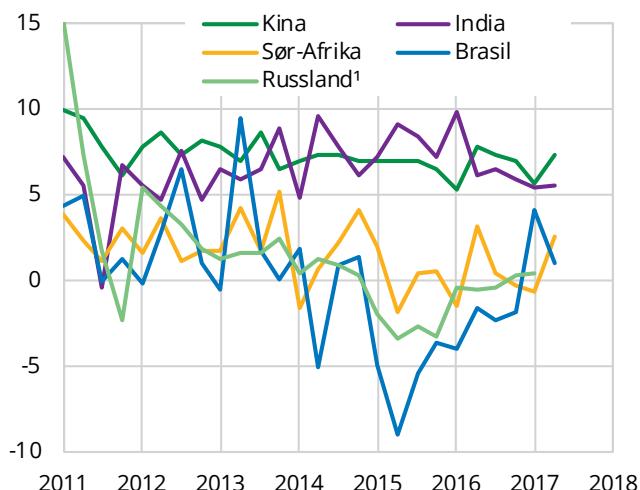
Figur 1.1. BNP-vekst for USA, euroområdet, Japan og Fastlands-Norge

Kilde: Macrobond.

4

Figur 1.2. BNP-vekst for framvoksene økonomier

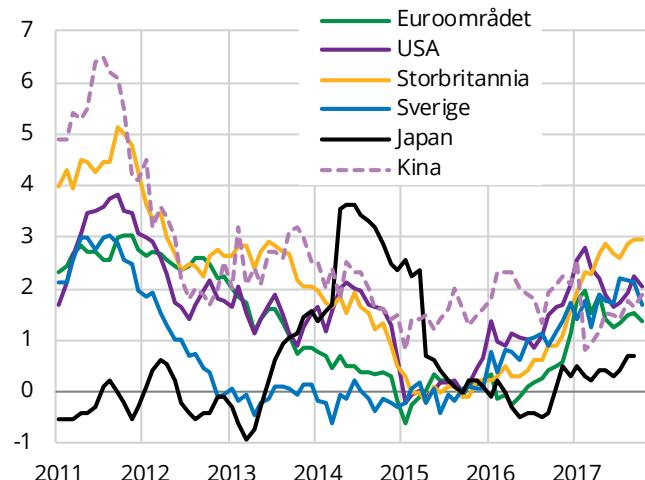
Kilde: Macrobond. ¹ Vekst fra samme periode året før.

bli forlenget til ut 2018. Dersom dette skjer og avtalen overholdes med god disiplin, vil de globale lagrene av råolje kunne falle ytterligere ifølge IEA (se Boks 1.1). Dette vil trolig være nok til å gi en fortsatt svak prisoppgang på olje framover. Tilbuddet av amerikansk skiferolje er sterkt påvirket av prisendringer. Vi vil således trolig oppleve en relativt sterk produksjonsøkning som følge av prisoppgang, noe som vil bidra til å begrense mulighetene for en oljeprisoppgang. I våre prognosenter legger vi til grunn at produksjonskuttene videreføres ut 2018, men at oljeprisen, som følge av at uroen i Nord-Irak og Saudi-Arabia antas å ville avta, vil falle til rundt 58 dollar fatet før den gradvis øker til 64 dollar fatet mot slutten av 2020.

Utviklingen i finansmarkedene har vært relativt stabil siden vår forrige rapport, godt understøttet av et bedret globalt konjunkturforløp og fortsatt ekspansiv pengepolitikk. I USA har siste tids utvikling i aksjemarkedet også vært drevet av robust inntjening og store forventninger til en kommende skattereform. I Europa har derimot oppgangen i aksjemarkedet latt vente på seg, blant annet som følge av bekymringer relatert til konsekvensene av siste tids styrking av euroen. Utsikter til en noe mer forsiktig pengepolitisk innstramming enn man tidligere hadde sett for seg, i kombinasjon med en sterk makroøkonomisk utvikling, har imidlertid bidratt til en viss korrekjon siden september. I markedet for nasjonal gjeld har rentene i ti-årssegmentet falt noe tilbake i etterkant av Den europeiske sentralbankens (ESB) avgjørelse om kun å foreta en mindre justering av den svært ekspansive pengepolitikken. Den stadige mer inkluderende gjeninnhenting i euroområdet kombinert med redusert risiko, har imidlertid ført til at rentedifferansen mot Tyskland har fortsatt å krympe i mange land, spesielt i Italia der risikoen relatert til bankvesenet nå er betydelig redusert som følge av en EU sanksjonert tilførsel av statlig kapital. I Italia står imidlertid et kommende valg på programmet og med stor støtte - ifølge en rekke meningsmålinger - til partier og koalisjoner som er negativt innstilt til en videreføring av eurosamarbeidet tyder mye på at denne utviklingen kan komme til å snu. På den annen side har siste tids usikkerhet rundt den tyske regjeringsdannelsen og mulighet for en kommende utstedelse av nyvalg potensielle i seg til å nøytraliserer en slik effekt. Det har kanskje også den nye italienske valgloven som i praksis vil kunne redusere innflytelsen til den eurokritiske 5-stjerners-bevegelsen betraktelig.

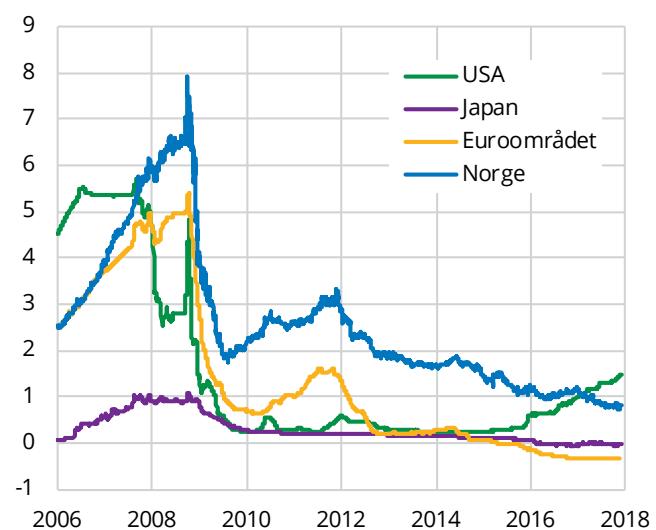
Den amerikanske sentralbanken (Fed) besluttet å øke styringsrenten for fjerde gang i juni i år. Siden den gang har den ved flere anledninger gjentatt sin intensjon om å fortsette en normalisering av rentenivået, hovedsakelig som følge av et syn om at dagens lave inflasjon anses som et forbigående fenomen. I euroområdet derimot har ESB kun valgt å signalisere en kommende nedskaling av sine kvantitative lettelsjer, mens rentene antas å bli holdt på dagens lave nivå til lenge etter at de kvantitative lettelsene blir faset ut, tidligst i september 2018. Denne avvikende adferden har ført til at forskjellene i

Figur 1.3. Inflasjon i utvalgte land. 12-månedersvekst i KPI

Kilde: Macrobond

Figur 1.4. Internasjonale renter. 3 mnd.

Kilde: Macrobond

Figur 1.5. Oljepris. Brent blend

Kilde: Macrobond og SSB

Tabell 1.1. Makroøkonomiske anslag fra IMF og Statistisk sentralbyrå (SSB). Årlig endring i prosent

	BNP-vekst																
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Euroområdet																	
SSB	2,3	1,7	3,2	3,0	0,4	-4,5	2,1	1,6	-0,9	-0,2	1,3	2,0	1,8	2,3	2,0	1,8	1,7
IMF													2,1	1,9	1,7	1,6	
USA																	
SSB	3,8	3,3	2,7	1,8	-0,3	-2,8	2,5	1,6	2,2	1,7	2,6	2,9	1,5	2,2	2,1	2,0	1,9
IMF													2,3	2,3	1,9	1,8	
Sverige																	
SSB	4,3	2,8	4,7	3,4	-0,6	-5,2	6,0	2,7	-0,3	1,2	2,6	4,1	3,2	2,8	2,5	2,4	2,3
IMF													3,1	2,4	2,1	2,0	
Storbritannia																	
SSB	2,5	3,0	2,5	2,6	-0,6	-4,3	1,9	1,5	1,3	1,9	3,1	2,2	1,8	1,6	1,6	1,6	1,6
IMF													1,7	1,5	1,6	1,7	
Kina																	
SSB	10,1	11,3	12,7	14,2	9,6	9,2	10,6	9,5	7,9	7,8	7,3	6,9	6,7	6,8	6,7	6,2	6,0
IMF													6,8	6,5	6,3	6,2	
Handelspartnerne¹																	
SSB	2,9	2,6	3,8	3,3	0,5	-3,2	3,3	2,3	0,7	1,2	2,2	2,7	2,2	2,6	2,4	2,2	2,1
IMF													2,5	2,3	2,1	2,0	
	Prisvekst																
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Euroområdet																	
SSB	2,2	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6	2,7	2,5	1,3	0,4	0,1	0,3	1,6	1,4	1,7	1,9
IMF													1,5	1,4	1,7	1,8	

¹ Euroområdet, Sverige, USA, Storbritannia, Danmark, Kina, Sør-Korea, Polen, Russland og Japan.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

den pengepolitiske innretningen har fortsatt å øke på tvers av Atlanteren siden sist. Etter en lang periode der euroen styrket seg, har dette ført til en viss reversering der euroen har svekket seg noe, både handelsvektet og mot dollar og pund.

I våre prognosenter vi som tidligere valgt å legge til grunn at ESB fra neste år vil begynne prosessen med å nedskalere sine kvantitative lettelsjer, men at den ikke vil begynne å sette opp renta før i 2019. I USA har sentralbanken signalisert muligheten for en ny rentehenvning i løpet av 2017. Vi regner således med at USA fortsatt vil lede an i rentesyklusen. På denne bakgrunn legger vi til grunn en forholdsvis stabil dollarkurs framover, men her er usikkerheten stor begge veier. Fortsatt sterke nøkkeltall fra Europa og nye tegn til manglende politisk gjennomføringskraft i USA, vil kunne lede til en ny svekkelse av dollaren mot euro. På den annen side vil usikkerhet knyttet til den tyske regjeringsdannelsen kombinert med en mulig sanksjonering av det republikanske forslaget til ny amerikansk skattereform, kunne lede til en større korreksjon den andre veien.

1.1. USA

Etter en relativt svak avslutning på fjoråret og inngang til inneværende år, tok veksten i den amerikanske økonomien seg kraftig opp i 2. kvartal i år, og nye tall

tyder på at den forholdsvis sterke veksten fortsatte i 3. kvartal. Det er imidlertid flere forhold som indikerer at veksten i USA kan være i ferd med å avta. For selv om konsumveksten var høy i 2. kvartal og holdt seg forholdsvis godt opp i 3. kvartal, har veksten i konsumet vært nedadgående de siste par årene. Dessuten har investeringsveksten i det siste i liten grad reflektert investeringer i realkapital, og boliginvesteringene har falt sammenhengende siden 1. kvartal i år. Kombinert med utsikter til en stadig mer avkortet versjon av Trumps tidligere finanspolitiske planer og det faktum at gjeninnhentingene etter finanskrisen nå er inne i sitt niende år, peker dette i retning av lavere vekst i tiden som kommer. Vi legger imidlertid ikke til grunn at amerikansk økonomi går inn i en nedgangskonjunktur i løpet av vår prognoseperiode, men ut fra historiske erfaringer kan man ikke utelukke dette.

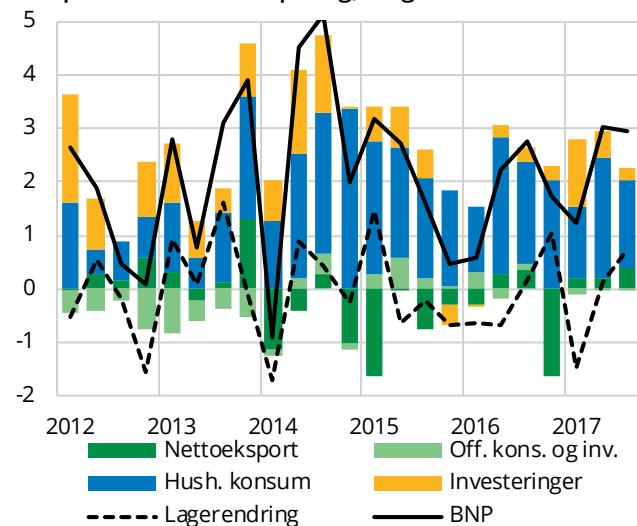
I årets 3. kvartal var veksten i den amerikanske økonomien 3 prosent, sesongjustert og målt som årlig rate, kun marginalt ned fra 3,1 prosent kvartalet før. I forhold til avmatningen vi så fra 3. kvartal i fjor og fram til 1. kvartal i år, representerer dette en konsolidering av omslaget vi fikk i 2. kvartal. Som sist var veksten relativt bredt basert, med oppgang i så å si samtlige av BNPs underkomponenter. Det største bidraget til vekst kom dessuten også denne gang fra en oppgang i hus-

holdningenes konsum. Når så også konsumet av varige goder fortsatte å holde seg opp samtidig som bilsalget tok seg kraftig opp i september og arbeidsledigheten er lav, er det i utgangspunktet lite som tyder på at vi står overfor en mer dempet konsumvekst med det første. Imidlertid har det de siste åra vært en viss tendens til at konsumveksten har avtatt noe. På bakgrunn av den lange perioden med svært ekspansiv pengepolitikk etter finanskrisen, kan dette være relatert til ettervirkninger av et fremskyndet konsum. Og selv om arbeidsledigheten er lav er det mye som tyder på at arbeidsmarkedet langt fra er så stramt som de offisielle ledighetstallene isolert sett skulle tilsi. Mange av jobbene som skapes er dessuten av midlertid karakter og dårlig betalt. På den positive siden kan det anføres at investeringene i 3. kvartal økte med 6 prosent som årlig rate fra kvartalet før. Ser man nærmere på tallene er det imidlertid fortsatt mye som tyder på at denne utviklingen ikke kan karakteriseres som robust. For selv om investeringene bidro positivt til veksten i 3. kvartal, skjedde det hovedsakelig som følge av en økning i lagerinvesteringer og boliginvesteringene fortsatte å falle. Eksportveksten, som var høy i 1. kvartal, ble nærmest halvert i 2. kvartal og fortsatte å falle i 3. kvartal. Selv om fallende import bidro til at bidraget fra utenrikshandelen i 3. kvartal ble positivt, var bidraget svært svakt sett i lys av dollarsvekelsen fram til september i år.

Oljeprisen ligger fortsatt betydelig over bunnpunktet fra januar 2016. Sammen med kostnadskutt og innføring av ny teknologi har dette bidratt til ytterligere oppgang i amerikansk petroleumsproduksjon og investeringer i denne næringen. På bakgrunn av en relativt høy elastisitet i tilbuddet av amerikansk skiferolje legger vi imidlertid til grunn at oljeprisen kun vil stige svakt de nærmeste årene. Oppgangen i amerikansk petroleumnæring vil derfor trolig fortsette, med positive ringvirkninger for resten av økonomien, men i et langt roligere tempo enn det som så langt har vært tilfelle. Industriproduksjonen falt samlet sett med drøye 3 prosent fra en topp sent i 2014 til en bunn i mars i fjor. Siden den gang har imidlertid produksjonen tatt til å øke igjen, med om lag 3,5 prosent fram til og med september i år.

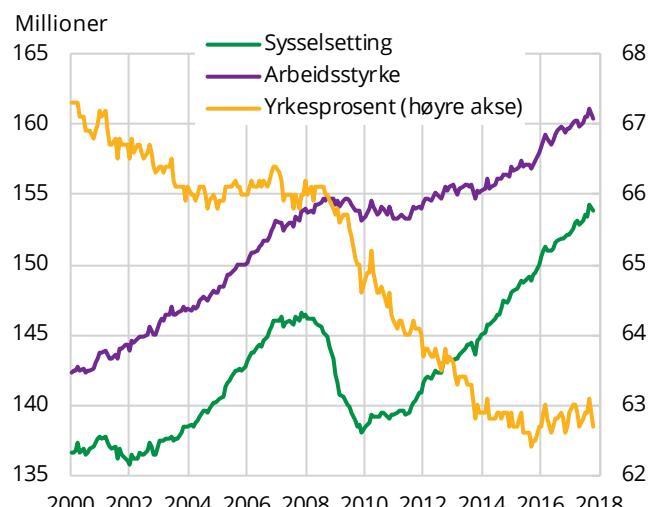
I oktober i år var 4,1 prosent av arbeidsstyrken uten jobb, ned fra 4,4 prosent i august. Kombinert med en ny nedgang i yrkesdeltagelsen over samme periode tyder dette på at en del av nedgangen i ledighet, foruten sysselsettingsvekst, er relatert til at mange fortsatt gir opp å søke jobb og trekker seg ut av arbeidsmarkedet. Forskning tyder dessuten på at nesten hele nettosysselsettingsveksten det siste ti-året har kommet i form av jobber av midlertidig karakter og knyttet til deltidskontrakter i yrker med lav lønn. Den underliggende konjunktursituasjonen på arbeidsmarkedet er således neppe så god som ledighetstallene isolert sett skulle tilsi, noe som kan forklare de siste årenes brudd i sammenhengen mellom ledighet og lønnsvekst, også kalt Phillipskurven.

Figur 1.6. USA. BNP-vekst og bidrag fra etterspørselskomponenter. Prosentpoeng, årlig rate

Kilde: Macrobond.

Figur 1.7. USA. Arbeidsmarkedet

Kilde: Macrobond

En svekket dollar og høyere energipriser har bidratt til at inflasjonen har steget noe i USA siden sist. Målt ved tolvmånedersveksten i konsumprisene har inflasjonen siden vår forrige rapport steget fra 1,7 til 2 prosent i oktober. Den underliggende prisveksten målt ved KPI uten matvarer og energi har siden mai ligget på 1,7 prosent, men steg til 1,8 prosent i oktober. Utsikter til en noe mindre stram finanspolitikk enn det som tidligere lå i kortene og et nyt sentralbankstyre der flere av styremedlemmene nå vil byttes ut, i tillegg til at Jerome Powell tar over som sentralbanksjef etter Janet Yellen, kan borge for en amerikansk sentralbank som vil kunne komme til å heve rentene noe raskere enn det vi tidligere så for oss. Tre måneders pengemarkedsrente har da også økt fra en bunn på 0,25 prosent sommeren 2014 til 1,45 prosent i slutten av november i år. Implisitte terminrenter har også steget siden sist og indikerer at pengemarkedsrentene nå forventes å øke til rundt 2,2 prosent ved utgangen av vår prognoseperiode i

2020. Det er en oppgang på i underkant av 0,8 prosentpoeng fra dagens nivå.

Samlet sett holder vi fast på vår forutsetning om en moderat konjunkturoppgang i amerikansk økonomi. Den amerikanske økonomien er imidlertid nå inne i et sent stadium av en langvarig konjunkturoppgang. Kombinert med ettervirkninger av et potensielt framskyndet konsum og utsikter til en mindre ekspansiv finanspolitikk enn det vi så for oss når Trump tiltrådte, har vi derfor valgt å opprettholde vårt overordnede syn på det framtidige konjunkturforløpet. På bakgrunn av den sterke veksten i 3. kvartal i år og økt sannsynlighet for at skattereformen vil kunne gå igjennom i kongressen har vi imidlertid valgt å oppjustere vår bane noe. Alt i alt innebefører våre nye vekstanslag en BNP-vekst på 2,2 prosent for 2017, avtagende til rundt 1,9 prosent fram mot slutten av prognoseperioden i 2020.

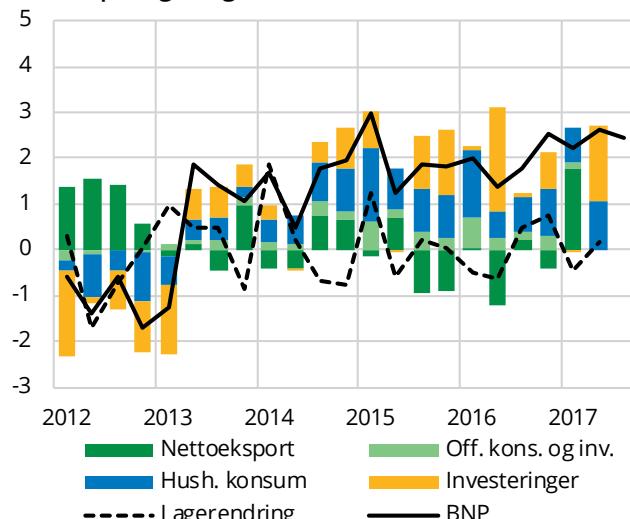
1.2. Europa

Det økonomiske oppsvinget i euroområdet fortsetter med uforminsket styrke. Økonomien har nå vokst sammenhengende siden våren 2013 og med årlig vekstrater på i overkant av to prosent i samtlige av de siste fire kvartalene. Arbeidsledigheten, som riktig nok fortsatt er høy, har holdt fram med å falle og er nå nede på sitt laveste nivå på over ni år. Kombinert med tegn til vedvarende vekst i både detaljhandel og industriproduksjon samt en rekke positive ledende indikatorer, ikke minst en rekke indeks som tilsier svært god stemming i næringslivet, tyder dette på at oppturen i euroområdets økonomi vil fortsette inn i neste år. Med dette som bakteppe er utsiktene til fortsatt god vekst til stede på kort sikt. Vi ser derfor for oss at konjunkturoppgangen i euroområdet vil bli noe sterkere enn det vi tidligere la til grunn. For inneværende år har dette medført en oppjustering av vårt vekstanslag fra 2,1 til 2,3 prosent. Veksten antas deretter å avta gradvis til et nivå på 1,7 prosent i 2020, hovedsakelig som følge av underliggende lav produktivitetsvekst, et etter hvert noe svakere internasjonalt konjunkturbilde og en finanspolitikk som er begrenset av vekst- og stabilitetspakten. Med en estimert trendvekst på om lag 1,5 prosent innebefører dette imidlertid en fortsatt konjunkturoppgang og nedgang i arbeidsledigheten.

Usikkerheten knyttet til våre prognosenter for Europa er denne gang hovedsakelig knyttet til den politiske utviklingen. Etter høstens valg i Tyskland har Angela Merkel enda ikke klart å få på beina en regjeringsdyktig koalisjon. Tyskland har heller ingen tradisjon for mindretallsregjeringer. Derfor er et alternativ nå nyvalg, selv om det for tiden jobbes iherdig bak kulissene for å få det Sosialdemokratiske partiet (SPD) til å gå med på en storkoalisjon.

Arbeidsledigheten har fallt kontinuerlig siden sommeren 2013 og fram til september i år da den ble registrert til 8,9 prosent. Selv om utviklingen er positiv, ligger ledigheten fortsatt på et svært høyt nivå og det er store forskjeller landene imellom. For mens ledigheten i

Figur 1.8. Euroområdet. Bidrag til BNP-vekst. Prosentpoeng, årlig rate

Kilde: Macrobond.

Hellas og Spania fortsatt ligger på nivåer i overkant av henholdsvis 20 og 16 prosent, var den i Tyskland på kun 3,6 prosent i september. Ungdomsledighet er dessuten fortsatt svært høy i mange land, spesielt i Hellas, Spania og Italia der den ligger i overkant av 35 prosent, i Spania riktig nok ned fra i overkant av 43 prosent så sent som i september i fjor. Forskning tyder dessuten på at mye av sysselsettingsveksten den siste tiden, som i USA, har kommet i form av midlertidige jobber og er relatert til økt sysselsetting i lavt betalte deltidssjøbber. Ved å ta hensyn til undersysselsetting beregnes den reelle ledighetsraten i euroområdet av ESB til å ligge et sted mellom 15 og 18 prosent, med andre ord nærmest dobbelt så høyt som det offisielle tallet.

På sitt siste rentemøte bestemte styret i ESB seg for å nedskalere sine kvantitative lettelsjer fra og med januar 2018. Fra å ha kjøpt obligasjoner for hele 60 milliarder euro i måneden vil ESB nå redusere sine månedlige oppkjøp til 30 milliarder euro, en politikk som etter planen skal ligge fast i det minste fram til september neste år, med mulighet for forlengelse dersom situasjonen skulle kreve det. Ved samtidig å signalisere at rentene antas å bli holdt på dagens lave nivå til en god stund etter at de kvantitative lettelsene eventuelt blir faset ut, representerte dette en avgjørelse som overrasket markedet i den forstand at en langt strammere pengepolitikk på det tidspunkt var priset inn både i valuta- og rentemarkedet. I markedet for statsgjeld gav dette seg utslag i et momentant rentefall, som fram til da hadde steget jevnt og trutt i påvente av en mer restriktiv pengepolitikk. Siden den gang har rentene i ti-årssegmentet fortsatt å falle, noe som også har bidratt til å dempe presset på euroen. Styringsrenten, som i dag ligger på null prosent, tror vi fortsatt blir liggende i ro til ut i 2019. Tremåneders pengemarkedsrenter ligger således an til å bli liggende på om lag -0,3 prosent som gjennomsnitt for inneværende år. Vi venter imidlertid at den vil øke noe helt mot slutten av prognoseperioden,

til 0,8 prosent i 2020. Dette er omrent i tråd med det som er priset inn i markedet for fremtidige renteavtaler.

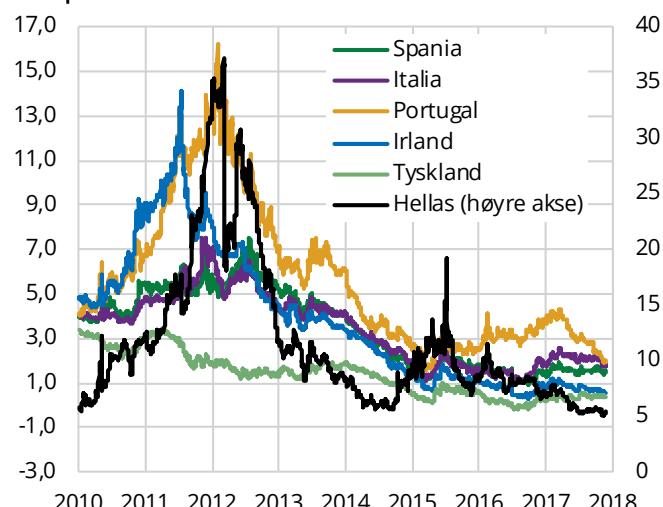
ESB har i det siste hatt vanskeligheter med å forklare hvorfor banken nå har valgt å redusere sine oppkjøp av verdipapirer når inflasjonen fortsatt ligger godt under målet på rett i underkant av 2 prosent. Euroens styrke - og dens potensielle effekt på priser og konkurranseevne - gjør ikke dette dilemmaet mindre. ESBs politikkutøvelse har også spilt en vesentlig rolle for euroens verdsettelse i seg selv, noe som har skapt risiko for et selvforsterkende tilbakespill der valutaens appetisering, delvis forårsaket av banken selv, kan gjøre utfordringene enda større.

Fra medio april til slutten av august i år styrket euroen seg handelsvektet med rundt 8 prosent, til sitt sterkeste nivå på tre år. Årsakene til utviklingen hadde å gjøre med en rekke forhold som økonomisk oppgang, forventninger til en noe strammere pengepolitikk og svakeere dollar og pund. Siden den gang har imidlertid euroens styrking stoppet opp, det være seg handelsvektet som mot dollar og pund. Euroens langvarige oppgang har imidlertid vært forbundet med bivirkninger. Bare siden februar i år og fram til oktober har inflasjonen falt fra 2 til 1,4 prosent og når også kjerneinflasjonen i det siste har falt til i underkant av 1 prosent, har dette skapt hodebry for en sentralbank som lenge har vurdert å reversere noe av ekspansiviteten i pengepolitikken. En sterk valuta bidrar foruten til å dempe prisveksten ved å gjøre importen billigere, også til å svekke etterspørselen etter et lands egne eksportprodukter. Redusert eksport vil ha negative konsekvenser for styrken på euroområdets økonomiske gjeninnhenting, noe ikke minst den relativt svake eksportutviklingen i euroområdet siden mai kan være et varsku om.

BNP-veksten i euroområdet er i 3. kvartal i år anslått til 2,5 prosent, sesongjustert og målt som årlig rate, kun marginalt ned fra et oppjustert vekstnastlag på 2,6 prosent kvartalet før. Med unntak av Danmark der produksjonen falt og det historiske vekstforløpet er revidert, var veksten også denne gangen bredt basert, med oppgang i samtlige av euroområdets medlemsland. Gjeninnhentingen ser for øvrig ut til å fortsette med uforminsket styrke i Spania, og veksten i Portugal tok seg noe opp igjen, etter å ha falt relativt kraftig tilbake kvartalet før. Veksten tok seg dessuten godt opp i både Tyskland og Italia, mens den i Frankrike holdt seg oppe på nivået den har ligget på siden utgangen av fjoråret. I Øst-Europa ser den sterke veksten ut til å fortsette. Både i Bulgaria, Slovakia, Polen og Ungarn fortsatte veksten i 3. kvartal å ligge på godt i overkant av 3 prosent, og i Romania har økonomien nå vokst med i overkant av 7 prosent som årlig rate i fire kvartaler på rad, i 3. kvartal attpå til med hele 10,8 prosent.

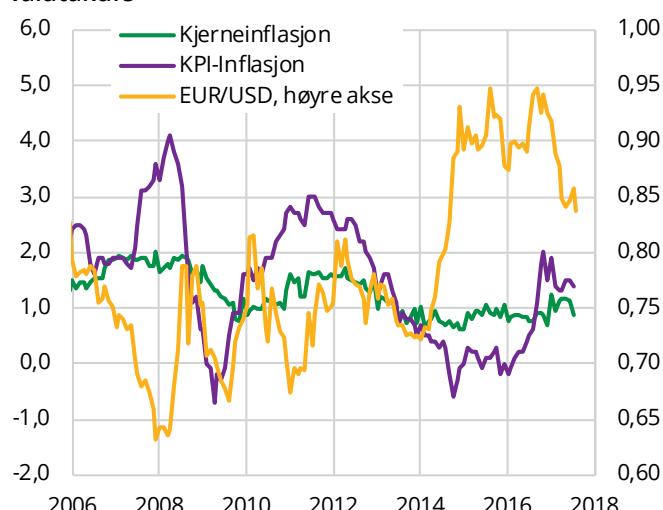
I skrivende stund foreligger ikke de dekomponerte BNP-tallene for 3. kvartal i år for mange av landene i euroområdet. De tyske og franske tallene tyder imidlertid isolert sett på at det kan være snakk om potensielt

Figur 1.9. 10-års statsobligasjonsrenter i utvalgte europeiske land

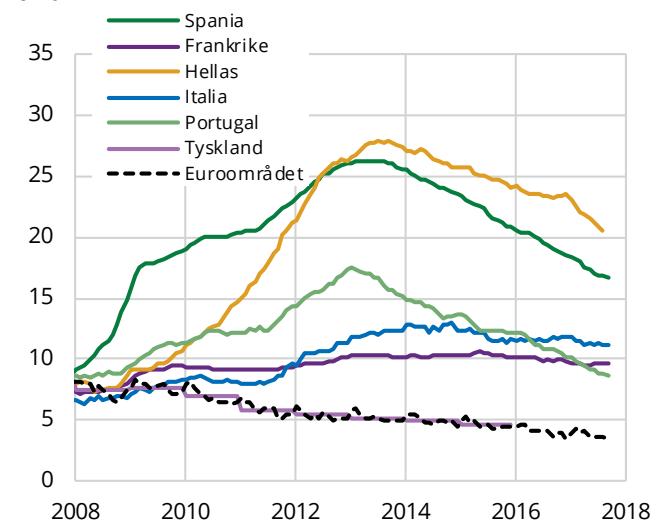
Kilde: Macrobond.

Figur 1.10. Euroområdet: 12 mnd. inflasjon og valutakurs

Kilde: Macrobond.

Figur 1.11. Arbeidsledighet (AKU) i utvalgte europeiske land

Kilde: Macrobond

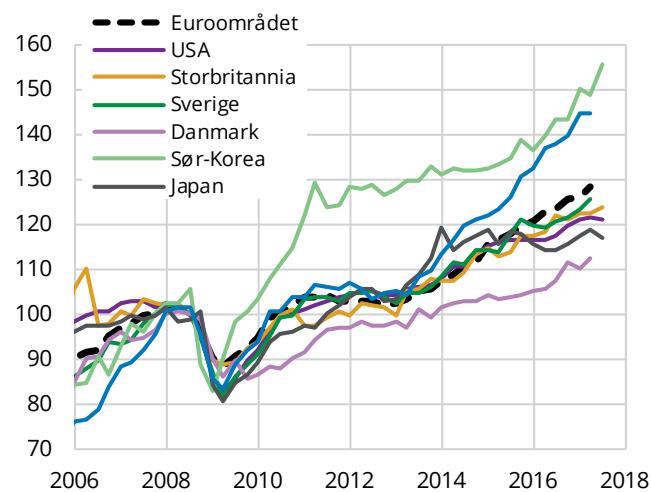
store forskjeller landene imellom. For mens driverne for veksten i Frankrike var forholdsvis god vekst i offentlig og privat konsum og den franske eksportveksten falt sterkt tilbake, var den tyske økonomien preget av motsatt utvikling. Veksten i investeringene ser ifølge de franske og tyske tallene dessuten ut til i mindre grad å ha bidratt til vekstforløpet sammenliknet med hva som var tilfellet kvartalet før, da spesielt investeringsveksten var høy for euroområdet som helhet. Sett på bakgrunn av de store overskuddene på det tyske statsbudsjettet er dessuten de negative netto-investeringene i tysk offentlig sektor kontroversielle. Man skulle kanskje ha trodd at Tyskland ville ha tatt et større ansvar for å øke produksjonspotensialet i en situasjon preget av store ubalanser og generelt svak produktivitetsutvikling i mange europeiske land, inkludert sitt eget. Den løpende månedsstatistikken gir imidlertid støtte til at konsumet har bidratt positivt til veksten i euroområdet som helhet også i 3. kvartal. Detaljhandelen fortsatte å vokse relativt friskt i tremånedersperioden juli-september sammenliknet med den forrige, da veksten var svært sterk. For eksportens og investeringenes del er situasjonen imidlertid divergerende da industriproduksjonen, til tross for et fall i september, fortsatte å vokse relativt friskt i tremånedersperioden juli-september sammenliknet med tremånedersperioden som startet i mai, mens eksporten i samme periode fortsatte å falle.

1.3. Storbritannia

Høy inflasjon som følge av en Brexit-motivert flukt fra pundet, bidro til nærmest å halvere veksten i første halvdel av inneværende år sammenliknet med veksten halvåret før. Siden den gang har imidlertid pundsvekkelsen blitt noe reversert, både handelsvektet og mot euro og dollar, men ikke mer enn at pundet fortsatt er klart svakere enn ved inngangen til 2016. Kombinert med høyere energipriser har dette ført til at tolvmånedersveksten i konsumprisene steg til 3 prosent i oktober og selv om en høyere oljepris kan forklare noe av denne oppgangen, indikerer en kjerneinflasjon på 2,7 prosent at pundsvekkelsen fortsatt påvirker inflasjonen. Med tegn til bobletendenser i aksjemarkedet så vel som i boligmarkedet har dette gitt den engelske sentralbanken den unnskyldningen den trenge for å reversere rentekuttet den foretok like i etterkant av Brexit-avgjørelsen. Fra og med 1. september i år har styringsrenta således ligget på 0,5 prosent, opp fra bunnen på 0,25 prosent siden i fjor sommer.

Isolert sett burde pundsvekkelsen ha bidratt til å understøtte eksportveksten og å dempe importveksten. Dekomponeringen av veksten, som i 3. kvartal ble registrert til 1,6 prosent som årlig rate, opp fra 1,2 prosent kvartalet før, viste imidlertid at eksportoppgangen fortsatt lar vente på seg. Med et fall i eksporten på 2,9 prosent samtidig som importen steg med hele 4,3 prosent var sågar bidraget fra utenrikshandelen i 3. kvartal sterkt negativt. Når veksten til tross for dette var positiv og tiltok i styrke, skyldtes det først og fremst en forholdsvis sterk økning i konsumet, da investerings-

Figur 1.12. Import Norges handelspartnere.
Sesongjustert. 2008 = 100

Kilde: Macrobond

veksten ble mer enn halvert sammenliknet med kvartalet før.

Den svake realøkonomiske utviklingen og et noe ner-vøst boligmarked, der prisene igjen har tatt til å øke svakt etter en periode med sammenhengende prisnedgang, tyder på at sentralbanken vil gå svært forsiktig fram i tiden som kommer. Kombinert med et fortsatt relativt svakt pund og utsikter til økt eksport, vil dette bidra til å understøtte veksten framover, men ikke mer enn at vi ser for oss en vekst på 1,6 prosent i samtlige av prognoseperiodens år framover, inkludert inneværende år.

1.4. Sverige

Den svenske økonomien vokste med 5,2 prosent i 2. kvartal i år, sesongjustert og målt som årlig rate, ned fra et opprinnelig anslag på 7,1 prosent. Sammenliknet med det foregående året da den kvartalsvise veksten i gjennomsnitt lå på 1,9 prosent, betyr dette fortsatt at veksten ser ut til å skyte fart, selv om en mer konsolidert bekrefte på dette må vente til tallene for 3. kvartal foreligger. De reviderte tallene for 2. kvartal innebærer for øvrig store revisjoner da det som tidligere var en klar økning i konsum- og investeringsveksten nå har blitt til et fall og eksportveksten har blitt kraftig oppjustert. Dette til tross, de reviderte tallene gir et klart inntrykk av en vekst som for tiden er bredt sammensatt og drevet av oppgang i konsum og investeringer, så vel som eksport.

I Sverige har boligprisene økt med i gjennomsnitt 9 prosent per år de siste tre årene. Siden september har imidlertid prisene begynt å falle og kombinert med en nedgang på hele 3 prosent i oktober, har nedgangen de siste to månedene vært den sterkeste på mange år. Også Den Svenske Enskilda Bankens (SEB) boligprisindikator har i det siste falt. Og med et fall som i november var det nest største i løpet av indikatorens 15-årige historie, har utviklingen i det siste også gitt seg utslag i finansmarkedene, der både markedsrentene har falt

og kronen svekket seg. Fra å ha ligget på i overkant av 2,2 prosent i juli har også inflasjonen i det siste falt noe tilbake, til 1,7 prosent i oktober. Med en kjerneinflasjon som ved samme anledning ble registrert til 1,8 prosent og som stort sett har fulgt utviklingen i konsumprisindeksen, tyder dette på at mye av fallet er relatert til kronestyrkingen fram til september i år. Kronesvekkelsen vi har sett siden den gang skulle således isolert sett borge for at inflasjonen vil ta til å stige igjen de kommende månedene.

Sveriges sentralbank har i det siste forsøkt å sette tegn til en korreksjon i boligmarkedet i et positivt lys, fordi en korreksjon vil føre til et mer stabilt marked og, viktigst, begrense husholdningenes gjeldsopptak. Sentralbanken har i den forbindelse også advart om at bankene har «store eksponeringer» til eiendomsbransjen og således er følsomme overfor et større fall i prisene, et forhold som er forverret av at de lokale bankene står i et sterkt og gjensidig avhengighetsforhold til hverandre. På bakgrunn av siste tids utvikling har sentralbanken således nylig tatt til ordet for å iverksette tiltak som vil garantere en myk landing, blant annet ved å kreve at låntakere betaler mer av hovedstolen på sine boliglån, og ikke bare renter.

På bakgrunn av det relativt sterke konjunkturforløpet i andre halvdel av fjoråret og fram til i dag og med et overheng for inneværende år på 2,1 prosent, venter vi fortsatt at veksten i svensk økonomi vil bli relativt sterk i 2017. På litt lengre sikt ser vi imidlertid for oss en viss normalisering, nå også som følge av utsikter til en korreksjon i boligmarkedet. En fortsatt svært ekspansiv pengepolitikk og en svak svensk krone, kombinert med ekspansiv finanspolitikk og utsikter til sterke etter-spørselsimpulser fra utlandet, vil imidlertid bidra til å understøtte vekstforløpet. Som tidligere ser vi derfor for oss at veksten framover vil være i overenstemmelse med en antatt trendvekst på rundt 2,5 prosent.

Boks 1.1. Utviklingen i oljemarkedet

Sommeren 2014 falt oljeprisen fra om lag 110 dollar fatet til rundt 30 dollar fatet i februar i fjor. Deretter har oljeprisen stort sett variert mellom 40 og 60 dollar per fat og ligger i slutten av november på i underkant av 64 dollar fatet.

Oljeprisen falt i 2014 både som følge av økt produksjon, først og fremst i USA, og som følge av lavere forventet vekst i etter-spørselen, spesielt utenfor OECD. På ministermøtet i november i 2014 vedtok OPEC på tross av oljeprisfallet ikke å redusere produksjonen slik mange forventet. Dette bidro til at oljeprisen falt ytterligere. Oljeprisen har gjennomgående vært noe høyere siden november i fjor da mange land, både i og utenfor OPEC, vedtok en forpliktende avtale om reduksjoner i produksjonen. Svært høye oljelagre har imidlertid dempet oppgangen i oljeprisen. Uro i Saudi-Arabia og til dels Nord-Irak bidro til at oljeprisen økte med om lag 5 dollar fatet i begynnelsen av november.

IEA (International Energy Agency) forventer at den globale etterspørselen etter råolje vil øke med 1,6 millioner fat daglig i 2017 og ytterligere med 1,4 millioner i 2018. Økningen i etterspørselen utenfor OECD neste år er først og fremst forventet å komme i India, Kina og andre asiatiske land. IEA antar at etterspørselen i OECD vil holde seg om lag uendret i 2018.

OPEC har vedtatt å redusere oljeproduksjonen fram til og med første kvartal 2018 med 1,2 millioner fat per dag i forhold til nivået i oktober i 2016. Det ble også bestemt at Iran kunne øke sin produksjon til 3,8 millioner fat daglig, et nivå de nå har nådd. Samtidig har land utenfor OPEC vedtatt en reduksjon på om lag 0,55 millioner fat daglig.

Råoljeproduksjonen utenfor OPEC forventes av IEA å øke med 0,7 millioner fat daglig i år og ytterligere med 1,5 millioner neste år. Økningen i år er først og fremst forventet å komme i USA, med 0,5 millioner fat per dag i år og 1,1 millioner fat neste år.

IEA påpeker at landene i og utenfor OPEC nå langt på vei har gjennomført de samlede varslede kuttene. De fleste analytikere antar at OPEC på sitt ministermøte 30. november i det minste vil vedta å forlenge kuttene ut 2018 og at gruppen av land utenfor OPEC vil gjøre det samme. Dersom OPEC makter å videreføre produksjonen på dagens nivå vil de globale lagrene av råolje holde seg noenlunde konstante i 2018. En slik utvikling fordrer imidlertid også at Libya og Nigeria ikke øker produksjonen ytterligere, samtidig som land utenfor OPEC også makter å oppfylle sine produksjonsbegrensninger. De samlede kommersielle lagrene av råolje og raffinerte produkter i OECD er fortsatt veldig høye. OPEC har som uttalt målsetting å få de kommersielle oljelagrene i OECD ned på et nivå lik gjennomsnittet over de fem siste årene. IEA påpeker at lagrene må falle ytterligere dersom dette målet skal nås. Dette vil ikke skje i løpet av 2018 dersom lagrene i OECD i likhet med de globale lagrene holder seg konstante.

I våre prognosør legger vi til grunn at produksjonskuttene videreføres ut 2018. I tillegg forutsetter vi at uroen i Nord-Irak og spesielt Saudi-Arabia avtar i tiden fremover, slik at oljeprisen vil falle noe. Deretter forutsettes oljeprisen gradvis å stige til 64 dollar mot slutten av 2020. Den relativt lave oljeprisen etter 2014 har ført til bortfall av investeringer i nye felt i mange steder i verden. Dette vil kunne gi seg utslag i lavere produksjon og høyere pris etter 5-7 år. Vi forutsetter at en økning i produksjonen av lettolje fra tette bergarter i USA vil legge en demper på en slik prisstigning innenfor vår prognoseperiode. I tillegg har produsenter både i og utenfor OPEC i dag ledig kapasitet på grunn av avtalen om produksjonskutt.

Tilbud av og etterspørsel etter råolje. Millioner fat per dag inkl. NGL

	2014	2015	2016	Prognose				Prognose			
				2017	2018	17:1	17:2	17:3	17:4	18:1	18:2
Etterspørsel	92,9	94,8	96,1	97,7	99,1	96,6	97,8	97,9	98,5	97,9	99,1
OECD ¹	45,8	46,4	46,9	47,3	47,3	46,9	47,0	47,4	47,7	46,9	46,9
Europa	13,5	13,8	14,0	14,3	14,3	13,9	14,2	14,6	14,3	13,8	14,3
Amerika	24,2	24,6	24,7	24,9	25,0	24,5	25,0	25,0	25,2	24,6	25,1
Asia Oseania	8,1	8,1	8,1	8,1	8,0	8,6	7,8	7,8	8,3	8,4	7,6
Tidligere Sovjetunionen	4,7	4,5	4,8	4,8	4,9	4,6	4,8	5,0	4,9	4,7	4,8
Resten av verden	42,4	43,9	44,4	45,6	46,9	45,1	46,0	45,5	45,9	46,3	47,4
Tilbud	93,7	96,6	97,0	97,4	99,1	96,7	97,0	97,8	98,0	98,5	99,0
OPEC ²	37,1	38,4	39,6	39,3	39,5	38,9	39,2	39,7	39,4	39,5	39,6
OECD	22,9	23,9	23,4	24,0	25,3	24,0	23,7	23,8	24,4	25,1	25,0
Tidligere Sovjetunionen	13,9	14,1	14,2	14,4	14,5	14,5	14,4	14,3	14,4	14,5	14,5
Resten av verden	19,8	20,1	19,8	19,7	19,8	19,3	19,7	20,0	19,8	19,4	19,9
Lagerendring (og diverse)	0,8	1,7	0,9	-0,3	0,0	0,0	-0,8	-0,1	-0,5	0,6	-0,2
Etterspørsel rettet mot OPEC	36,3	36,7	38,7	39,6	39,5	38,9	40,0	39,7	39,9	38,9	39,8
Gjennomsnittlig oljepris (Brent Blend)	98,5	52,2	43,7			53,6	49,6	52,1			
<hr/>											
Oljepris, prognosør SSB											
2017 2018 2019 2020											
54 58 61 63											

Kilde: IEA Oil Market Report Oktober 2017 og SSB.

¹ OECD inkl. Tsjekkia, Korea, Mexico, Polen og Ungarn. Europa inkluderer nå Slovenia og Estland, Amerika inkluderer Chile i tillegg til USA, Canada og Mexico. Israel er nå en del av Asia Oseania. ² Prognosene for råoljeproduksjonen i OPEC er gjort av Statistisk sentralbyrå. Produksjonskutt i og utenfor OPEC er forlenget ut 2018.

2. Konjunkturutviklingen i Norge

De foreløpige sesongjusterte tallene fra kvartalsvis nasjonalregnskap (KNR) for årets tredje kvartal bekrefter at konjunkturbunnen ble nådd for om lag ett år siden. Veksten i BNP Fastlands-Norge har nå vært høyere enn anslått trendvekst på knappe 2 prosent årlig i tre påfølgende kvartaler. I motsetning til mange tidligere konjunkturoppganger har veksten gjennom inneværende år kun vært litt høyere enn den anslatte trendveksten. Selv om det er flere faktorer som bidrar til økt vekst er det også impulser som drar i motsatt

retning. Trolig vil dermed oppgangsperioden fortsette i moderat tempo i årene framover.

Viktige vekstimpulser gjennom de to siste årene ventes å ha en mer nøytral eller kontraktiv utvikling i årene som kommer. Basert på tall fra Nasjonalbudsjettet 2018 ventes det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet (SOBU) kun å øke med 6 milliarder 2018-kroner fra 2017 til 2018. Dette er beskjedent sammenlignet med økningen fra 2015 til 2017, som i

Tabell 2.1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Regnskapstall. Vekst fra forrige periode. Prosent

	2015	2016*	Sesongjustert		
		-	16:4	17:1	17:2
					17:3
Realøkonomi					
Konsum i husholdninger mv.	2,6	1,5	0,6	0,7	0,7
Konsum i offentlig forvaltning	2,4	2,1	0,1	0,5	0,8
Bruttoinvesteringer i fast realkapital	-4,0	-0,2	0,2	0,6	1,5
Utvinning og rørtransport	-12,2	-16,9	-1,3	0,0	1,4
Fastlands-Norge	-0,2	6,1	0,8	1,2	1,1
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ¹	2,0	2,6	0,5	0,8	0,8
Eksport	4,7	-1,8	2,6	-1,0	2,1
Tradisjonelle varer	6,9	-8,2	-6,4	6,4	1,5
Råolje og naturgass	2,1	4,3	3,8	-0,7	3,9
Import	1,6	2,3	1,5	1,0	-0,2
Tradisjonelle varer	3,2	-0,4	1,3	2,1	-0,1
Bruttonasjonalprodukt	2,0	1,1	1,4	0,1	1,1
Fastlands-Norge	1,4	1,0	0,2	0,7	0,6
Arbeidsmarkedet					
Utførte timeverk	0,6	0,7	0,4	0,1	0,2
Sysselsatte personer	0,4	0,3	0,2	0,3	0,3
Arbeidsstyrke ²	1,4	0,3	-0,8	0,0	0,2
Arbeidsledighetsrate, nivå ²	4,4	4,7	4,7	4,3	4,1
Priser og lønninger					
Årlønn	2,8	1,7
Konsumprisindeksen (KPI) ³	2,1	3,6	4,0	3,6	1,8
KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE) ³	2,7	3,0	3,3	2,7	1,5
Eksportpriser tradisjonelle varer	2,0	3,5	2,5	0,7	1,3
Importpriser tradisjonelle varer	4,7	1,4	0,4	1,3	-0,6
Utenriksregnskap					
Driftsbalansen, milliarder kroner	248,8	120,6	50,7	41,6	35,8
MEMO (ujusterte nivåtall)					
Pengemarkedsrente (3 mnd. NIBOR)	1,3	1,1	1,1	1,0	0,9
Utlånsrente, rammelån med pant i bolig ⁴	3,2	2,6	2,5	2,5	2,6
Råoljepris i kroner ⁵	431	378	428	461	433
Importveid kronekurs, 44 land, 1995=100	103,4	105,4	102,3	102,7	106,0
NOK per euro	8,94	9,29	9,04	8,99	9,38
1 Konsum i husholdninger og idelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i Fastlands-Norge.					
2 Ifølge AKU.					
3 Prosentvis vekst fra samme periode året før.					
4 Gjennomsnitt for perioden.					
5 Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend.					

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank.

gjennomsnitt var på om lag 20 milliarder 2018-kroner per år. Handlingsrommet i finanspolitikken ser ut til å bli betydelig mindre framover, både som følge av justert handlingsregel og økte utgifter i forbindelse med aldringen av befolkningen. Vi legger til grunn en om lag nøytral finanspolitikk i prognoseperioden i den forstand at SOBU som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge ventes å holde seg nær konstant.

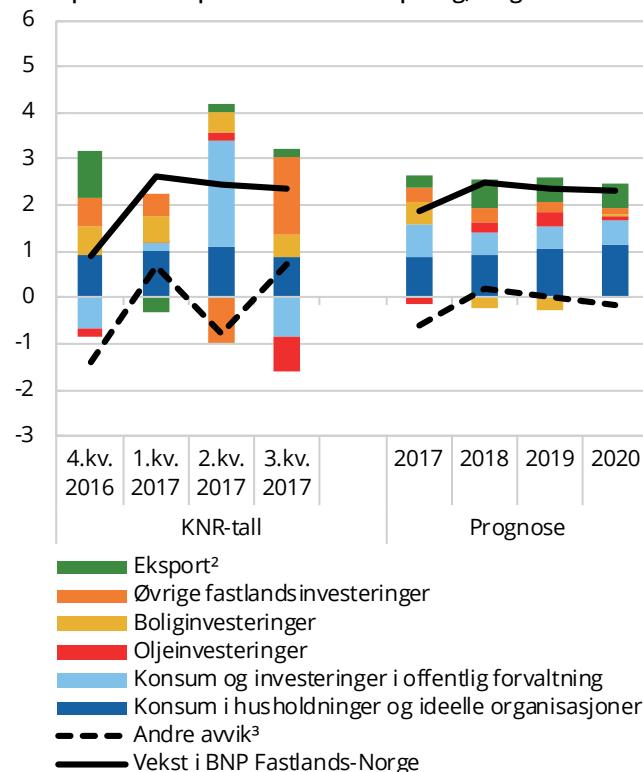
De positive impulsene fra pengepolitikken blir også svakere og snur i 2019. Fra et allerede lavt nivå i 2014 ble styringsrenten satt ytterligere ned og nådde 0,5 prosent i mars 2016. Siden da har styringsrenten vært uendret. Vi venter at renten vil holdes på dette lave nivået til godt ut i 2019, for deretter å økes gradvis mot slutten av prognoseperioden. Hvis våre antakelser slår til vil pengemarkedsrenten ha kommet opp i 1,2 prosent i 2020 som årsgjennomsnitt. I motsetning til perioden vi har hatt bak oss, hvor renten har blitt satt ned, ventes pengepolitikken altså å gi svakt kontraktive impulser i årene framover.

Valutakursen vil heller ikke virke like ekspansivt i årene som kommer. Svekkelsen av krona fra 2014, i takt med fallet i oljeprisen, har gitt positive impulser til økonomien. Også i de seneste månedene har krona svekket seg. Denne siste svekkelsen var kanskje noe overraskende gitt at oljeprisen har steget i samme periode, men svekkelsen har ikke vært større enn at krona målt som årsgjennomsnitt i 2017 ser ut til å bli noe sterkere enn i 2016, målt med den importveide valutakursen. Vi legger til grunn at krona vil styrkes moderat i årene som kommer. Med dette forløpet vil en euro koste 9,1 kroner som årsgjennomsnitt i 2020.

Boliginvesteringene er trolig nær toppen. Sammenlignet med nivået i 2010 er boligbyggingen nå vel 60 prosent høyere. Fallende boligpriser gjør boligbygging mindre lønnsomt framover. Siden mars har boligprisene falt nesten kontinuerlig og var i oktober 2 prosent lavere enn toppnoteringen i mars. Fallet har vært stort i Oslo-området. At boligprisene nå faller skyldes i første rekke at tilbuddet av boliger har vært høyt, prisene var kommet opp på et høyt nivå og lønnsveksten har vært moderat. I tillegg kan nok boliglånsforskriften ha

bidratt til omslaget, men det er de ovenstående mer fundamentale forholdene som gjør at boligprisene ventes å falle også gjennom hele neste år. Ved inngangen til 2019 vil prisene da være knappe 10 prosent lavere enn nivået i 1. kvartal 2017. Etter hvert som tilbuddet av boliger blir lavere samt at konjunktursituasjonen bedres ytterligere vil utviklingen i boligmarkedet snu til moderat oppgang fra 2019 i våre prognoser. Forløpet

Figur 2.1. Vekst i BNP Fastlands-Norge og bidrag fra etterspørselskomponenter.¹ Prosentpoeng, årlig rate

¹ Etterspørselsbidragene er regnet ut ved å finne endringen i hver variabel, trekke ut den direkte og indirekte importandelen, og deretter dele på nivået til BNP Fastlands-Norge i perioden før. Importandelen som brukes er dokumentert i Økonomiske analyser 2017/1, boks 2.3. Alle tall er sesongjusterte og i faste priser.

² Eksportvariabelen er definert som samlet eksport minus eksport av råolje, gass og utenriks sjøfart.

³ Andre avvik er definert residualt slik at det fanger opp alle andre faktorer samt lagerendring og statistiske avvik.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Rettet 1.12.2017

Tabell 2.2. Vekst i BNP Fastlands-Norge og bidrag fra etterspørselskomponenter.¹ Prosentpoeng, årlig rate

	KNR-tall				Prognose			
	16:4	17:1	17:2	17:3	2017	2018	2019	2020
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	0,9	1,0	1,1	0,9	0,9	0,9	1,0	1,2
Konsum og investeringer i offentlig forvaltning	-0,7	0,2	2,3	-0,9	0,7	0,5	0,5	0,5
Oljeinvesteringer	-0,2	0,0	0,2	-0,7	-0,1	0,2	0,3	0,1
Boliginvesteringer	0,6	0,6	0,4	0,5	0,4	-0,2	-0,3	0,1
Øvrige fastlandsinvesteringer	0,7	0,5	-1,0	1,8	0,3	0,3	0,2	0,1
Eksport ¹	1,0	-0,3	0,2	0,2	0,2	0,6	0,6	0,5
Andre avvik ¹	-1,4	0,6	-0,7	0,6	-0,6	0,2	0,0	-0,2
Vekst i BNP Fastlands-Norge	0,9	2,6	2,5	2,3	1,9	2,5	2,4	2,3

¹ Se fotnoter til figur 2.1.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Rettet 5.12.2017

Tabell 2.3. Makroøkonomiske hovedstørrelser 2016-2020. Regnskap og prognoser. Prosentvis endring fra året før der ikke annet framgår

	Regn-skap 2016*	Prognoseringer										
		2017			2018			2019			2020	
		SSB	NB	FIN	SSB	NB	FIN	SSB	NB	FIN	SSB	NB
Realøkonomi												
Konsum i husholdninger mv.	1,5	2,5	2,7	2,3	2,5	2,7	3,2	2,8	2,2	3,2	3,2	2,0
Konsum i offentlig forvaltning	2,1	1,9	2,0	1,7	1,5	1,6	1,2	1,7	1,2	..	1,6	1,1
Bruttoinvestering i fast realkapital	-0,2	4,2	..	3,9	3,2	..	2,5	2,3	..	3,0	2,2	..
Utvinning og rørtransport	-16,9	-3,4	-1,0	-6,5	7,2	1,3	2,2	8,4	7,0	7,7	3,0	4,1
Fastlands-Norge	6,1	6,7	1,6	0,6	1,9	..
Næringer	4,2	6,6	3,9	4,9	5,9	6,9	5,6	4,2	5,5	5,6	2,6	2,4
Bolig	9,0	8,2	9,8	9,6	-3,7	-0,2	-0,2	-5,2	-1,4	-2,7	1,0	1,3
Offentlig forvaltning	5,9	5,0	..	5,4	1,5	..	1,5	1,4	1,7	..
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ¹	2,6	3,2	3,0	3,1	2,1	2,5	2,5	2,0	1,9	2,4	2,5	1,7
Lagerendring ²	1,4	-0,4	0,0	0,0	0,0	..
Eksport	-1,8	2,5	..	1,1	2,1	..	0,9	2,6	..	1,9	3,0	..
Tradisjonelle varer ³	-8,2	2,6	0,2	1,7	4,2	3,7	3,8	3,6	3,8	5,0	3,4	3,4
Råolje og naturgass	4,3	4,5	..	0,9	-0,5	..	-4,8	0,8	..	-2,4	2,1	..
Import	2,3	2,5	4,3	3,2	2,6	0,4	3,3	2,9	2,1	3,6	3,3	2,4
Tradisjonelle varer	-0,4	3,7	3,2	3,8	4,1	..
Bruttonasjonalprodukt	1,1	2,2	1,5	1,9	2,2	1,1	1,5	2,2	1,4	1,9	2,3	2,3
Fastlands-Norge	1,0	1,9	2,0	2,0	2,5	2,0	2,5	2,4	2,0	2,6	2,3	2,1
Arbeidsmarked												
Sysselsatte personer	0,3	1,1	0,9	0,7	1,1	1,0	1,1	1,1	0,9	1,1	1,0	0,9
Arbeidsledighetsrate (nivå)	4,7	4,2	4,3	4,3	3,9	3,9	4,0	3,8	3,7	3,8	3,7	3,5
Priser og lønninger												
Årlønn	1,7	2,4	2,4	2,4	2,9	2,8	3,0	3,3	3,3	3,0	3,9	3,7
Konsumprisindeksen (KPI)	3,6	1,8	1,9	1,9	1,9	1,3	1,6	2,0	1,5	1,7	2,0	1,7
KPI-JAE ⁴	3,0	1,5	1,4	1,6	1,8	1,5	1,8	1,8	1,5	1,9	1,8	1,7
Eksportpris tradisjonelle varer	3,5	4,9	2,6	0,2	0,1	..
Importpris tradisjonelle varer	1,4	3,2	2,5	1,2	0,8	..
Boligpris	7,0	4,6	6,0	..	-5,0	-0,4	..	-1,6	3,0	..	3,1	3,7
Utenriksøkonomi												
Driftsbalansen, mrd. kroner	121	215	..	193	222	..	137	237	251	..
Driftsbalansen i prosent av BNP	3,9	6,5	..	5,6	6,4	..	3,9	6,5	..	4,5	6,6	..
MEMO:												
Husholdningenes disponibele realinntekt	-1,6	1,8			3,1			2,7			3,0	
Husholdningenes sparerate (nivå)	6,7	6,1	6,9	7,0	7,2	..
Pengemarkedsrente (nivå)	1,1	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9	1,1	1,2	1,2	..
Utlånsrente, rammelån med pant i bolig (nivå) ⁵	2,6	2,6	2,5	2,5	2,7	..
Råoljepris i kroner (nivå) ⁶	378	445	..	438	461	..	438	477	..	441	486	..
Eksportmarkedsindikator	3,9	4,9	4,7	4,4	4,2	..
Importveid kronekurs (44 land) ⁷	1,9	-0,9	-1,4	-1,1	0,1	-1,3	1,0	-2,0	-1,9	0,8	-2,0	-0,4

¹ Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i fast kapital i Fastlands-Norge.² Endring i lagerendring i prosent av BNP.³ Norges Bank gir anslag for tradisjonelle varer og tjenester fra Fastlands-Norge. Finansdepartementet gir anslag for varer utenom olje og gass.⁴ KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer.⁵ Gjennomsnitt for året.⁶ Gjennomsnittlig spotpris, Brent Blend.⁷ Positiv tall innebefatter svekket krone. Finansdepartementet gir anslag på konkurranseprisindeksen.

Kilde: Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), Finansdepartementet, St.meld nr.1 (2017-2018), (FIN), Norges Bank, Pengepolitisk rapport 3/2017 (NB).

i boligmarkedet er derfor i utakt med den generelle konjunkturutviklingen: mens boligbygging ga en viktig positiv impuls til norsk økonomi i nedgangskonjunkturen vi har lagt bak oss, ventes boligbyggingen å bidra negativt framover i den innevaerende konjunkturoppgangen. Vanligvis har boligbyggingen vært mer i takt med den generelle konjunktursykelen.

Vekstimpulser de neste årene ventes å komme særlig fra investeringer og husholdningenes konsum. Nedgangen i petroleumsinvesteringene ser ut til å være over. Oljeprisen har steget i rykk og napp siden årsskiftet 2015/2016, da den var under 30 dollar, til dagens nivå som er i overkant av 60 dollar. I kombinasjon med bedre internasjonale konjunkturer og lavere investeringspriser, børger dette for økte oljeinvesteringer. Investeringsplanene til petroleumsselskapene bekrefter dette bildet. Det planlegges spesielt for økte investeringer på Johan Sverdrup-feltet. I tillegg ventes det at flere planer for utbygging og drift skal leveres inn til myndighetene den nærmeste tiden, som for eksempel Skarfjell og Pil og Bue. Den svake utviklingen i oljeinvesteringene siden 2013 ser derfor nå ut til å snu til ny oppgang.

Næringsinvesteringene i fastlandsøkonomien vil ta seg opp og veksten ser ut til å bli bredt basert. Virksomheter i kraftforsyning planlegger for ytterligere investeringer både i produksjon, overføring og distribusjon av elektrisitet. Industribedriftene melder om kraftig vekst i oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri og i næringsmiddelindustrien. Også virksomheter innen tjenesteyting rapporterer om økte investeringer ifølge Norges Banks regionale nettverk. I sum gir dette vekstrater rundt 5 prosent i de kommende årene. Sammenlignet med tidligere oppgangskonjunkturer er denne utviklingen likevel moderat.

Konsumveksten i husholdningene tar seg opp. I fem påfølgende kvartaler har konsumet gitt positive vekstimpulser til økonomien. Selv om varekonsumet i 3. kvartal var noe svakere enn tidligere i år, venter vi at veksten i konsumet vil ta seg videre opp framover. Fortsatt lave renter og økende realinntektsvekst bidrar til dette. Den svake utviklingen i boligprisene vil virke dempende, men vi venter at konsumveksten vil øke til om lag 3 prosent i 2020.

Arbeidstakerne får høyere reallønn framover. I normale tider kan det virke som en selvfølge at reallønnen skal stige grunnet økt produktivitet, men de siste årene har ikke vært normale og lønnsveksten har vært svært lav. Fjorårets nominelle årslønnsvekst på 1,7 prosent, som innebar en reallønnsnedgang på 1,8 prosent, var den laveste som er observert i Norge på 70 år. I år venter vi at den nominelle lønnsveksten blir 2,4 prosent. I takt med den bedre konjunktursituasjonen vil lønnsveksten komme opp mot 4 prosent i slutten av prognosebanen. Med en relativt stabil inflasjon, om lag 2 prosent årlig prisvekst, tilsvarer dette en gjennomsnittlig årlig reallønnsvekst fra 2018 til 2020 på knap 1,5 prosent.

Arbeidsledighetsraten fortsetter å falle. Etter en topp på nesten 5 prosent i midten av 2016 er den nå kommet ned i 4,0 prosent ifølge SSBs arbeidskraftsundersøkelse (AKU). I motsetning til tidligere, hvor ledigheten har sunket som følge av at arbeidsstyrken krymper, er vi nå i en situasjon hvor ledigheten faller fordi sysselsettingsveksten er sterkere enn veksten i arbeidsstyrken. Som årsgjennomsnitt venter vi at ledigheten vil bli 4,2 prosent i 2017 for deretter å reduseres gradvis til 3,7 prosent i slutten av prognoseperioden.

Yrkesandelen har vært avtagende de siste årene. Denne utviklingen kan tilskrives dels aldring av befolkningen og dels at vi har vært igjennom en nedgangskonjunktur som har medført at flere har trukket seg ut av arbeidsmarkedet. Ifølge AKU var yrkesandelen 70,1 prosent i 3. kvartal i år. Framover venter vi at fallet i yrkesandelen vil stoppe opp, i hovedsak som følge av at konjunktursituasjonen bedres.

Konjunkturoppgangen ligger altså an til å bli moderat. Mange av de drivkretene som har virket ekspansivt i nedgangskonjunkturen vil ha en mer nøytral eller kontraktiv utvikling i årene som kommer. Dette gjelder spesielt penge- og finanspolitikken, bedriftenes kostnadsmessige konkurranseevne samt boligbyggingen. Fraværet av disse positive drivkretene stopper imidlertid ikke den gryende oppgangen. Veksten internasjonalt ventes å ta seg opp og oljeinvesteringene vil igjen bidra positivt til aktivitetsutviklingen. Med bildet vi tegner vil norsk økonomi være i en om lag konjunkturnøytral situasjon i andre halvår 2019.

2.1. Mot en mer konjunkturnøytral finanspolitikk

Finanspolitikken har gitt klare stimulanser til norsk økonomi siden 2014. I Nasjonalbudsjettet 2018 (NB2018) anslås det at strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd (SOBU) som andel av trend-BNP for fastlandsøkonomien har økt med 2,5 prosentpoeng fra 2013 til og med 2017. Dette er omrent samme stimulans som ble gitt fra 2006 til og med 2010, selv om det meste av stimulansen da ble gitt i 2009 alene. Finanspolitikken i 2018 vil bare gi marginalt økte impulser til økonomien når vi bruker SOBU som andel av fastlandsøkonomien som indikator. Vi kan derfor si at finanspolitikken neste år er om lag konjunkturnøytral.

Konsum i offentlig forvaltning økte med 2,1 prosent fra 2015 til 2016, mens bruttoinvesteringene økte med nær 6 prosent. Noe av den høye veksten skyldes økte importerte forsvarsinvesteringer, men bruttoinvesteringene i sivil forvaltning økte også klart. Offentlige stønader til husholdningene økte nominelt med 3,9 prosent, slik at realveksten i stønadene så vidt var positiv som følge av den høye prisveksten i fjor. Den samlede realveksten i disse tre utgiftspostene var om lag 2 prosent i 2016, på linje med anslått trendvekst i fastlandsøkonomien. Reduserte skattesatser i 2016 bidro til at finanspolitikken samlet sett var ekspansiv, og NB2018 anslår at SOBU som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge økte

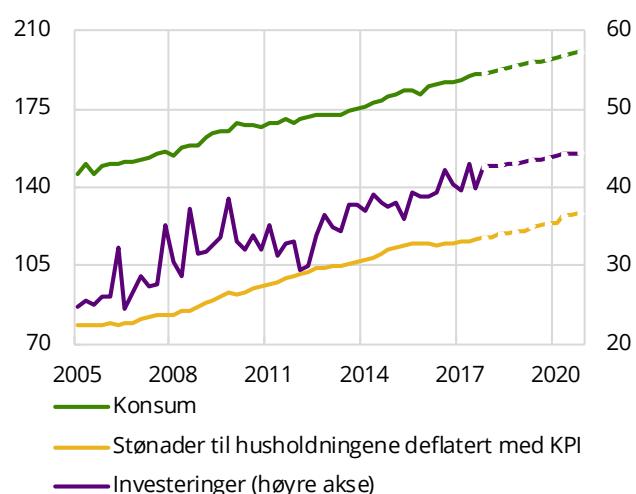
med 0,7 prosentpoeng fra 2015 til 2016. SOBU utgjorde 2,6 prosent av verdien av Statens pensjonsfond utland (SPU) ved inngangen til 2016.

Anslagene våre for finanspolitikken i 2017 er i tråd med NB2018. Konsumveksten i år anslås til knapt 2 prosent og bruttoinvesteringer i offentlig forvaltning til 5 prosent. I 2017 kan oppgangen i investeringene i hovedsak tilskrives økt kjøp av militære kampfly (fra 2 fly i 2016 til 6 fly per år framover). Stønadsvirksten til husholdningene vil være svak også i 2017 som følge av den lave lønnsveksten. En vesentlig lavere prisvekst i år trekker likevel realveksten opp til om lag 1,5 prosent. Realveksten i de tre store utgiftskomponentene anslås til vel 2 prosent i 2017. Skattesatsen på alminnelig inntekt for selskaper (eksklusiv finanssektoren) og personer er redusert fra 25 til 24 prosent i 2017. Systemet for petroleumsskatt og kraftbeskatning ble justert slik at disse to næringene ikke berøres nevneverdig av skatteendringen. For personer er trinnskatten økt slik at det meste av provenytapet fra personer som følge av redusert skatt på alminnelig inntekt dekkes inn igjen ved andre inntektskatter. Lavere skattesatser samt en realutgiftsvekst høyere enn trendvekst i fastlandsøkonomien gjør at finanspolitikken i 2017 er klart ekspansiv. NB2018 anslår at SOBU som andel av trend-BNP for fastlandsøkonomien vil øke med 0,4 prosentpoeng fra 2016 til 2017. Som andel av SPU ved inngangen til 2017, utgjør SOBU knapt 3 prosent, i tråd med handlingsregelen for finanspolitikken. Kommunene har økt sitt handlingsrom gjennom økt eiendomsskatt særlig på boliger og hytter slik at reduksjonen i samlede skatter er noe mindre enn det man får inntrykk av ved bare å se på skatter pålagt av staten.

For 2018 legger vi i utgangspunktet anslagene i NB2018 til grunn, men justerer disse som følge av budsjettavtalen mellom de borgerlige partiene på Stortinget. Avtalen innebærer litt økning i skattenivået og en tilsvarende økning i utgiftene slik at budsjettbalansen i utgangspunktet opprettholdes. Konsumveksten i offentlig forvaltning ble anslått til 1,2 prosent i NB2018 og vi legger nå til grunn at veksten blir 1,5 prosent neste år. Da blir veksten om lag den samme som for bruttoinvesteringene. Skattekompromisset basert på Scheel-utvalgets utredning innebærer at skattesatsen på alminnelig inntekt blir redusert til 23 prosent i 2018 og holdes deretter konstant framover. Provenytapet av dette anslås til knapt 3 milliarder kroner i 2018. Regjeringen foreslo en rekke mindre justeringer av skatteregler og satser som grovt sett utligner hverandre slik at den samlede (påløpte) skattereduksjonen var anslått til 3 milliarder kroner. Budsjettavtalen i Stortinget medfører noe høyere avgifter, blant annet høyere CO₂-avgifter og økt sjokolade- og sukkervareavgift og avgift på alkoholfrie drikkevarer. Effekten av de foreslalte avgiftsendringene er kontraktive, og nettoeffekten innebærer en proveny økning på om lag 2 milliarder kroner. Vi anslår at avgiftsendringene i budsjettet samlet sett påvirker kilen mellom veksten i KPI og KPI-JAE med 0,2 prosentpoeng

Figur 2.2. Offentlig forvaltning

Sesongjustert, mrd. 2015-kr, kvartal

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

i 2018. Realveksten i stønadene til husholdningene kan anslås til vel 2 prosent neste år. Samlet realutgiftsvekst for konsum, investeringer og stønader kan da anslås til å bli om lag som trendveksten i økonomien. Siden reduksjonen i skattene neste år er svært beskjedne etter budsjettavtalen i Stortinget kan vi således karakterisere finanspolitikken i 2018 som omrent konjunktturnøytral.

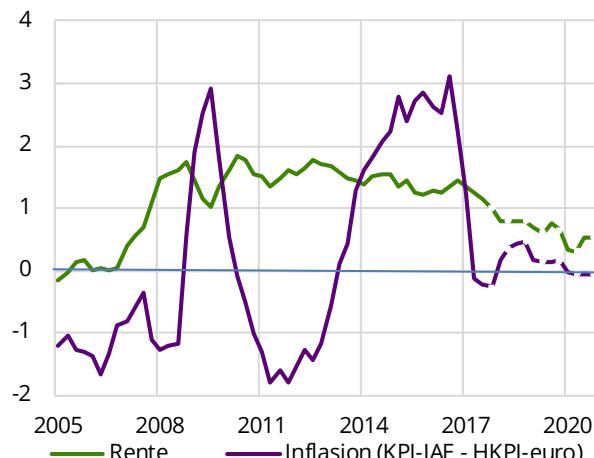
Anslagene for finanspolitikken for 2019 og 2020 er basert på en svak økning i nivået på indirekte skatter slik som i 2018. Vi antar det skjer gjennom økte miljøavgifter. Vi legger videre til grunn vekstanslag for konsum og investeringer i offentlig forvaltning nær trendveksten i fastlandsøkonomien, mens stønadene øker reelt sett litt mer. Samlet sett fører disse anslagene til en om lag konjunktturnøytral finanspolitikk både i 2019 og 2020 i tråd med handlingsregelen.

Dagens verdi på SPU er nå vel 8 300 milliarder kroner, noe som er klart høyere enn anslaget i NB2018 som er på knapt 7 900 milliarder kroner. Kronekursen er nå meget svak og vi regner med at krona gjennomgående vil styrke seg framover. Små endringer i kronekursen kan gjøre at handlingsrommet i finanspolitikken endres mye, men handlingsregelen er utformet slik at man kan velge å styre utenom tilfeldige endringer.

2.2. Lav rente og svak krone

Styringsrenta har siden mars 2016 ligget på rekordlave 0,5 prosent. Ved inngangen til 2017 var pengemarkedsrenta 1,2 prosent. Den har gjennomgående falt gjennom året og kom ned i 0,8 prosent i august i år. Ved utgangen av november er pengemarkedsrenta fortsatt 0,8 prosent. Innskudds- og utlånsrentene har ikke vist samme utvikling i år. Rammelånsrenta med pant i bolig fra banker og kreditinstitusjoner steg i 1. kvartal i år fra 2,5 til 2,6 prosent, en økning som sannsynligvis kan forklares med økningen i pengemarkedsrenta gjennom de tre siste kvartalene i 2016. I de to neste kvartalene i 2017 har rammelånsrenta vært om lag uendret.

Figur 2.3. Rente- og inflasjonsforskjell mellom Norge og euroområdet
Prosentpoeng

Kilde: Norges Bank og Statistisk sentralbyrå.

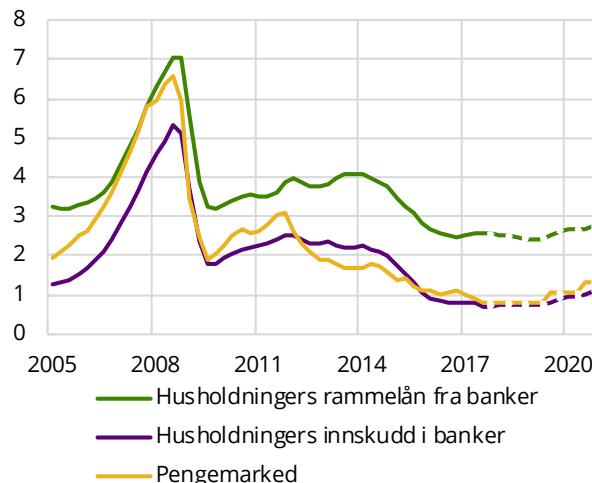
Gjennomsnittlig innskuddsrente har ligget på 0,8 prosent siden inngangen til 2017.

Målt ved den importveide kronekursen er krona ved utgangen av november om lag 3½ prosent svakere enn ved inngangen til året. Krona har i denne perioden svekket seg mye mot euro. Mens en euro kostet om lag 9,00 kroner ved inngangen til 2017, var kursen kommet opp i om lag 9,70 ved utgangen av november. Målt mot amerikanske dollar har krona derimot styrket seg gjennom 2017, fra en kurs på i overkant av 8,60 til om lag 8,20 kroner per dollar i slutten av november.

Veksten i norsk økonomi har tatt seg opp og arbeidsledigheten har falt. Dette taler isolert sett for økte renter framover. Men siden BNP for Fastlands-Norge fortsatt vil ligge under trend-nivå fram til andre halvår av 2019 samtidig som ledigheten fortsatt kan oppfattes som høy, vil det nok ta en stund før renteøkningene kommer. Utviklingen i boligprisene i år, kombinert med våre prognosør om videre fall framover, reduserer også behovet for en renteøkning i nær framtid. I forhold til forrige konjunkturrapport er veksten for BNP Fastlands-Norge oppjustert for 2018. Det bidrar til at vi tror renteoppgangen kommer noe tidligere enn sist. I framskrivingene har vi derfor lagt til grunn at Norges Bank setter opp styringsrenta med 0,25 prosentpoeng i andre halvår av 2019, og at det kommer ytterligere én renteøkning i 2020. Som følge av fallet i pengemarkedsrenta hittil i år og våre prognosør om at denne holder seg lav framover, regner vi med at rammelånsrenta vil falle litt og komme ned i 2,5 prosent tidlig i 2018.

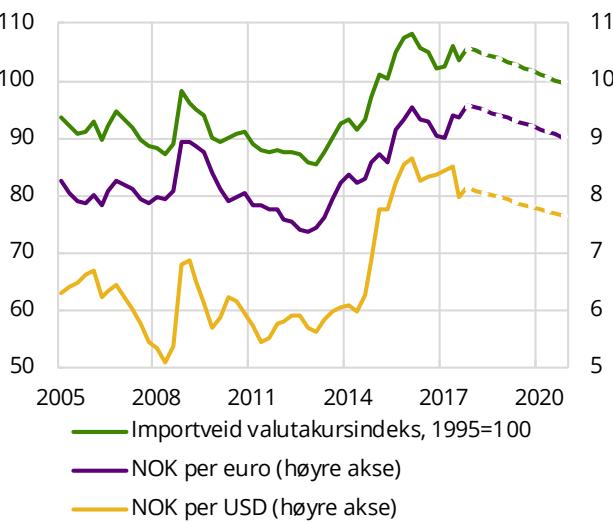
Krona er i dag svakere enn det vi mener fundamentale forhold skulle tilsi. Det drar i retning av en styrking av krona framover, mens redusert renteforskjell mellom Norge og EU drar i motsatt retning. Som årsgjennomsnitt vil krona styrkes med om lag én prosent fra i fjor til i år målt ved den importveide kronekursen og være om

Figur 2.4. Norske renter
Prosent

Kilde: Norges Bank og Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.5. Valutakurser

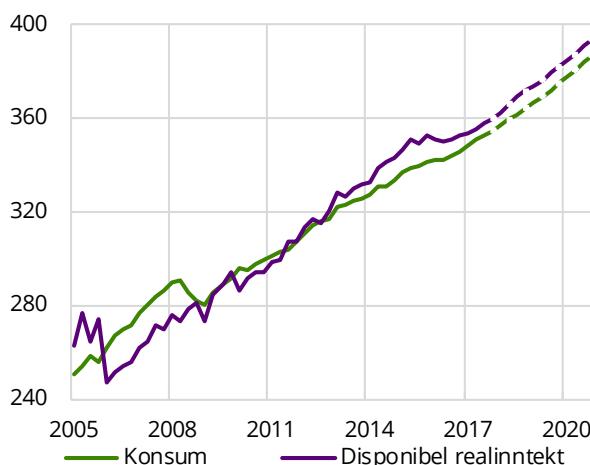
Kilde: Norges Bank

lag like mye verdt neste år som i år før den igjen styrkes med om lag 2 prosent i både 2019 og 2020.

2.3. Konsumet tar seg opp

Konsumet i husholdninger og ideelle organisasjoner har etter svak vekst gjennom første halvår av 2016 tatt seg markert opp. Ifølge KNR økte konsumet sesongjustert med 0,6 prosent i 3. kvartal i år, om lag som i de foregående fire kvartalene. Varekonsumet viste en oppgang på 0,4 prosent i 3. kvartal, hovedsakelig som følge av høye kjøp av biler og klær og sko, etter en bredt basert vekst på hele 1,3 prosent i kvartalet før. Tjenestekonsumet økte på sin side med 0,8 prosent i 3. kvartal, om lag som den gjennomsnittlige kvartalsveksten siden 2012. De fleste tjenestegruppene viste en oppgang, med særlig store vekstbidrag fra passasjertransport, post- og teletjenester og hotell og restaurant. Dersom samlet konsum holder seg på nivået fra 3. kvartal gjennom 4. kvartal vil veksten i 2017 som

Figur 2.6. Inntekt og konsum i husholdninger mv.
Sesongjustert, mrd. 2015-kr, kvartal

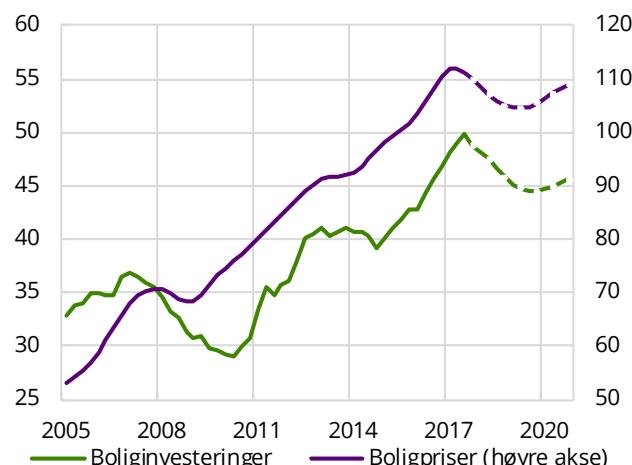
Kilde: Statistisk sentralbyrå

års gjennomsnitt bli 2,3 prosent, mot 1,5 prosent i fjor. Det ligger derfor an til en klart høyere konsumvekst i år enn i 2016.

Utviklingen i husholdningenes inntekter, formue og renter er viktige drivkrefter bak forløpet i konsumet. Disponibel realinntekt falt med 1,6 prosent i 2016 etter en økning på hele 5,5 prosent året før, noe som henger sammen med de høye skattemotiverte utbetalingene av aksjeutbytte i 2015. Dersom vi justerer for utbetalingene av aksjeutbytte, økte disponibel realinntekt likevel bare med 0,5 prosent i 2016, om lag 2 prosentpoeng lavere enn året før. En viktig forklaring er at lønnsinntektene, som er den viktigste inntektskilden til husholdningene, trakk veksten i disponibel realinntekt ned i fjor som følge av fall i reallønn og svak utvikling i sysselsettingen.

Vi legger til grunn økt reallønnsvekst framover og at den økte sysselsettingen gjennom årets tre første kvarter vil fortsette som følge av høyere produksjonsvekst, slik at lønnsinntektene som års gjennomsnitt igjen vil trekke opp veksten i disponibel realinntekt. Offentlige stønader vil også kunne trekke opp veksten i disponibel realinntekt gjennom prognoseperioden. Vekstbidraget fra netto renteinntekter vil derimot være relativt beskjedne de nærmeste årene ettersom rentene som husholdningene står overfor vil endres lite. Vi venter nå en vekst i disponibel realinntekt eksklusive aksjeutbytter på vel 2 prosent i år, økende til rundt 3 prosent i årene 2018 til 2020. Den økte realinntektsveksten vil virke stimulerende på konsumutviklingen framover. Et markert fall i realboligprisene og dermed boligformuen

Figur 2.7. Boligmarkedet
Sesongjustert. Venstre akse: mrd. 2015-kr, kvartal. Høyre akse: indeks, 2015=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

i 2018 og 2019 vil imidlertid dempe denne effekten. Samlet sett ser vi for oss en konsumvekst på rundt 2,5 prosent i år og neste år og om lag 3 prosent i 2019 og 2020.

Husholdningenes sparing, i form av finans- og realkapital, har økt betydelig etter finanskrisen. Regnet som andel av disponibel inntekt, økte sparingen fra et nivå på vel 3,5 prosent i 2008 til et nivå på vel 8 prosent i 2014. På grunn av de høye utbetalingene av aksjeutbytte økte spareren videre til et nivå på rundt 10,5 prosent i 2015. Spareren eksklusive aksjeutbytter økte på sin side med om lag 3,5 prosentpoeng fra 2008 til 2015. Gjennom 2016 falt derimot spareren både med og uten aksjeutbytter til et års gjennomsnitt i fjor på henholdsvis rundt 7 og 3 prosent. Med våre anslag for inntekt, konsum og formue vil spareren kunne falle videre ned mot 6 prosent som års gjennomsnitt i år før den tar seg langsomt opp utover i prognoseperioden og på årsbasis nå rundt 7 prosent igjen i 2020.

2.4. Boligprisfallet fortsetter ut 2018

Etter flere år med sterk vekst i boligprisene, drevet av lave renter og høy etterspørsel, har boligprisene vist en klar korreksjon gjennom inneværende år. SSBs boligprisindeks steg sesongjustert med 1,3 prosent i 1. kvartal og det er en klar avdemping sammenlignet med den gjennomsnittlige kvartalsveksten på 2,5 prosent i fjor. Boligprisene falt for første gang siden 4. kvartal 2013 med 0,5 prosent i 2. kvartal og videre med 1,0 prosent i 3. kvartal. Prisfallet er sterkest i Oslo. Dersom boligprisene sesongjustert holder seg på nivået fra 3. kvartal gjennom 4. kvartal vil veksten i 2017 som

Tabell 2.4. Disponible realinntekter i husholdninger og ideelle organisasjoner. Prosentvis vekst fra året før

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totalt	-6,4	6,2	3,5	3,2	2,3	4,2	4,5	3,9	2,9	5,5	-1,6	1,8	3,1	2,7	3,0
Ekskl. aksjeutbytte	4,5	5,0	2,8	3,4	1,9	4,2	4,4	3,8	2,4	2,4	0,5	2,2	3,1	2,8	3,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

årgjennomsnitt bli 4,7 prosent, mot 7,0 prosent i fjor. Den månedlige boligprisindeksen fra Eiendom Norge viser et sesongjustert boligprisfall på nær 2,5 prosent for perioden mars til september, mens den siste observasjonen i oktober viser en oppgang i boligprisene på 0,4 prosent.

I våre beregninger stimuleres boligprisene på lang sikt av en økning i husholdningenes disponibele realinntekter og av lavere realrenter, og dempes av en økning i tilbuddet av nye boliger. Samtidig tar vi hensyn til at husholdningenes låneopptak og boligprisene påvirker hverandre gjensidig ved at tiltak som reduserer låneopptak også demper boligprisveksten. Vi legger også til grunn at boligprisene på kort sikt påvirkes av endringer i husholdningenes forventninger til utviklingen i både egen og landets økonomi.

Vi ser for oss at veksten i disponibel realinntekt vil ta seg opp framover. Utlånsrentene, som falt litt gjennom fjoråret, har ligget stabilt på et lavt nivå så langt i år og vil trolig fortsette å gjøre det en god stund til framover. Bankene melder ifølge Norges Banks utlånsundersøkelse om en viss innstramming i kredittparaksis overfor husholdningene gjennom årets tre første kvartaler. Dette har imidlertid ikke slått ut i samlet innenlandsk kreditt til husholdningene, målt ved 12-månedersveksten i kredittdindikatoren K2, som har ligget rundt 6,5 prosent i januar til september i år. Vi anslår at veksten i husholdningenes bruttогjeld blir knappe 6 prosent i 2017, om lag som i fjor, rundt 4 prosent i 2018 og 2019 og noe høyere i 2020.

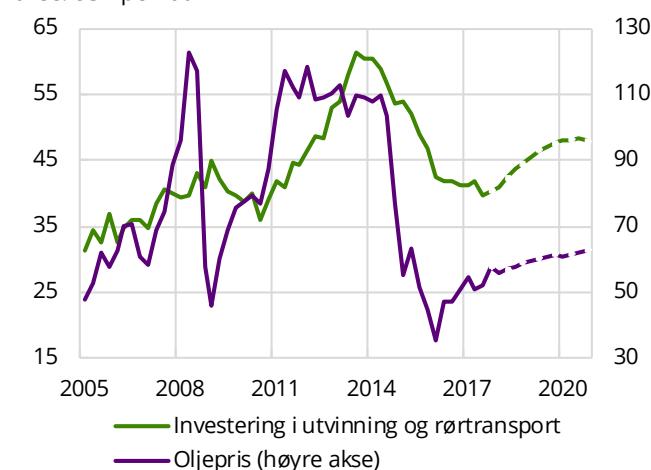
Forventningsindikatoren fra Kantar TNS og Finans Norge for 4. kvartal i år viser fortsatt optimisme blant husholdningene til egen og landets økonomi. Vi legger til grunn at forventningsindikatoren vil holde seg om lag uendret fra dagens nivå de nærmeste årene.

Selv om veksten i disponibel realinntekt vil ta seg opp og realrentene forblir lave, ser vi for oss at boligprisene vil fortsette å falle ut 2018. Boligprisene vil således falle sesongjustert med knappe 10 prosent fra toppen i 1. kvartal i år til bunnen i 1. kvartal 2019. Til sammenligning falt boligprisene like mye gjennom to kvartaler under finanskrisen i 2008. Deretter vil prisene øke noe gjennom 2019 og 2020. Med våre anslag vil boligprisene som årgjennomsnitt øke med 4,6 prosent i år, falle med om lag 5 prosent i 2018 og 1,5 prosent i 2019 og øke med om lag 3 prosent i 2020. Årsakene til dette prisfallet er først og fremst å finne i et rekordhøyt nivå på boliginvesteringene og tilbuddet av boliger samt at boligprisene var kommet opp på et høyt nivå.

Ifølge KNR steg boliginvesteringene med 9 prosent i 2016 og over 10 prosent i årets tre første kvartaler sammenlignet med samme periode i fjor. De sesongjusterte igangsettingstallene målt i boligareal ligger nå på et historisk sett høyt nivå, men den underliggende trenden har vært avtagende i perioden mars til oktober.

Figur 2.8. Petroleumsinvesteringer og oljepris

Sesongjustert. Venstre akse: mrd. 2015-kr, kvartal. Høyre akse: USD per fat

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sammen med fallende realboligpriser på brukte boliger ligger det nå an til at boliginvesteringene vil slutte å vokse i år og avta når vi kommer inn i neste år. Vi anslår en vekst i boliginvesteringene på vel 8 prosent som årgjennomsnitt i år, et fall på nær 4 prosent i 2018 og 5 prosent i 2019 og en vekst på rundt 1 prosent i 2020. Med dette fallet vil boliginvesteringene i 2020 være rundt 8 prosent lavere enn toppåret 2017 dersom våre anslag slår til, men de vil fortsatt ligge på et historisk sett høyt nivå.

2.5. Fallet i petroleumsinvesteringene snur til ny oppgang

Volumet av petroleumsinvesteringer har falt markert siden 3. kvartal 2013. Etter å ha flatet ut i de to første kvartalene i år, falt investeringene med 5,1 prosent i 3. kvartal, ifølge KNR. Dette tilsvarer et fall på 8,4 prosent i løpende priser. At nedgangen er mindre i volum skyldes at utbyggingskostnadene innen petroleumsnæringen fortsetter å gå ned. Ulike produktivitetsfremmende tiltak sammen med reduserte priser på investeringsprodukter bidrar til denne kostnadsnedgangen.

Etter flere år med nedgang i petroleumsnæringens investeringer, er det utsikter til oppgang i årene framover. Grunnen til at vi forventer en oppgang er en kombinasjon av lavere kostnader og at oljeprisen ventes å holde seg over 60 dollar per fat. Flere utbyggingsprosjekter som tidligere er blitt utsatt vil dermed kunne bli lønnsomme. Ifølge SSBs innsamlede investeringsplaner fra oljeselskapene er det levert inn planer for utbygging og drift (PUD) for flere store prosjekter. Noen av disse antas å starte opp allerede i 4. kvartal i år. Som årgjennomsnitt ventes derfor ikke nedgangen i investeringene å bli mer enn 3,4 prosent i 2017 målt i faste priser. Alle investeringsområdene innen næringen utvinning av olje og gass bidrar til nedgangen som anslås for 2017, mens anslaget for rørtransport går i motsatt retning og bidrar til å bremse nedgangen noe.

Store utbyggingsprosjekter med planlagt oppstart 4. kvartal 2017 eller 1. kvartal 2018, er blant annet Johan Castberg, Yme og Snorre Expansion. I tillegg planlegges det mange PUD-søknader neste år. De største av disse er Skarfjell, Pil og Bue og Johan Sverdrup (fase 2). I tillegg er det utsikter til at det vil bli levert PUD for flere andre utbyggingsprosjekter i tiden fremover. Investeringsnivået på prosjektene vil være høyest i 2019 og 2020. Derfor anslår vi en årlig økning i petroleumsnæringens investeringer på om lag 7 prosent i 2018 og over 8 prosent i 2019.

Produksjonen av olje økte ganske klart i 2016, mens produksjonen av gass gikk litt ned. For 2017 anslår Oljedirektoratet at oljeproduksjonen vil være på det samme nivået som i 2016. Framover legger vi til grunn Oljedirektoratets prognosør, som viser et moderat fall i oljeproduksjonen fram til 2019, men en stabil gassproduksjon. Ferdigstilling av store prosjekter som Johan Sverdrup ventes å gi økt oljeproduksjon i 2020, og en relativt klar økning i den samlede petroleumsproduksjonen dette året.

2.6. Oppgang i næringsinvesteringene i år

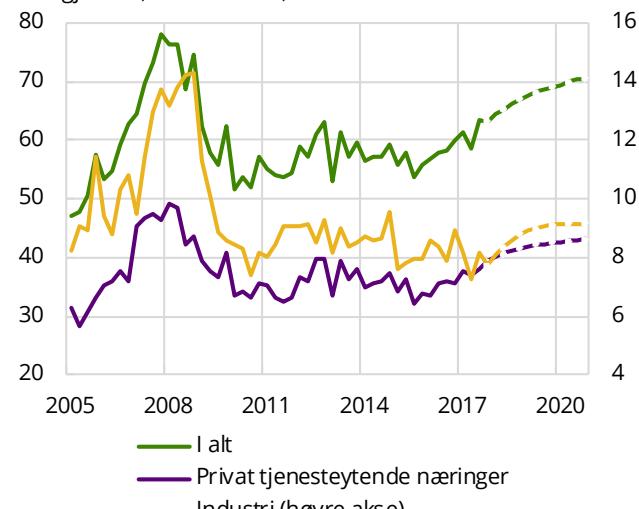
Gjennom 2016 økte næringsinvesteringene i Fastlands-Norge nokså klart etter å ha falt moderat gjennom de tre foregående årene. Denne utviklingen fortsatte inn i 1. kvartal i år, ifølge sesongjusterte tall fra KNR. Investeringene i fastlandsnæringene falt i 2. kvartal i år men tok seg mer enn opp igjen med en vekst på 8,2 prosent i 3. kvartal. I industrien falt investeringene med om lag 10 prosent både i 1. og 2. kvartal, og selv om industriinvesteringene økte med 12,0 prosent i 3. kvartal ligger det an til et klart fall på årsbasis.

I SSBs investeringstelling fra november gir virksomhetene anslag på egne investeringer i 2017 og 2018. Anslaget for industriinvesteringene for 2017 er 3,5 prosent lavere enn anslaget for 2016, gitt i 4. kvartal i fjor. Siden anslaget gis i nominelle priser, tyder tellingen på en større investeringsnedgang i år. Anslagene for industriinvesteringene avgitt i november for 2018 er om lag 15 prosent høyere enn tilsvarende anslag for 2017 avgitt i november 2016, og selv om man justerer for forventet prisstigning tyder tallene på en kraftig økning i industriinvesteringene neste år.

Investeringstellingen tyder også på en kraftig økning innen kraftforsyning, der investeringsanslaget er nesten 21 prosent over tilsvarende anslag i fjor. Oppgradering av kraftnettet, installering av smarte strømmålere (AMS) og utbygging av flere nye vindparker bidrar til veksten. Investeringsveksten ser ut til å fortsette neste år. Anslaget for neste år ligger om lag 19 prosent over anslagene for 2017 gitt på samme tidspunkt i fjor.

I våre prognosør anslår vi at investeringene i fastlandsnæringene vil vokse med 6,6 prosent i år. Det innebærer at investeringene, sesongjustert, er litt høyere i 4. kvartal i år enn de var i 3. kvartal. Mens

Figur 2.9. Investeringer i fastlandsnæringene
Sesongjustert, mrd. 2015-kr, kvartal

Kilde: Statistisk sentralbyrå

industriinvesteringene anslås å falle med 8,0 prosent i år, ventes investeringene i private tjenesteytende næringar å vokse med 6,8 prosent i år.

I tråd med investeringstellingen anslår vi økte industriinvesteringer neste år. Våre anslag er likevel ikke så optimistiske som virksomhetenes egne anslag i investeringstellingen. Vi anslår at investeringene i industrien vokser med i underkant av 10 prosent neste år og fortsetter å vokse mye også i 2019. Investeringene innen private tjenesteytende næringar ventes å vokse også neste år, noe som understøttes av anslagene som gis i Norges Banks regionale nettverk. For fastlandsnæringene samlet anslår vi at investeringsveksten blir om lag 6 prosent neste år. Høy vekst kombinert med lave renter neste år bidrar til denne utviklingen. I 2019 og 2020 faller investeringsveksten, noe som kan tilskrives noe lavere vekst internasjonalt og økte renter i forhold til 2018.

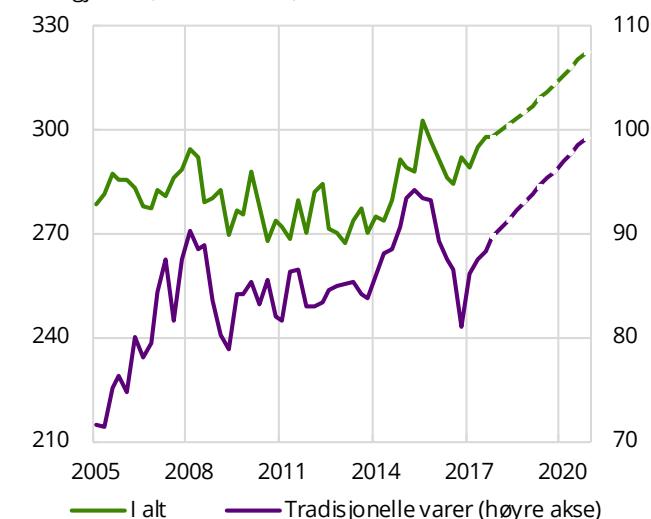
2.7. Driftsbalsansen bedres

Eksportvolumet av tradisjonelle varer økte i 3. kvartal i år, ifølge KNR. Etter reduksjon gjennom andre halvår 2015 og hele 2016, har tradisjonell vareeksport vokst gjennom 2017 og hentet inn om lag halvparten av den forutgående nedgangen. Økt eksport av raffinerte oljeprodukter, kjemikalier og kjemiske og mineraliske produkter samt metaller har bidratt vesentlig til veksten i 2017. I 3. kvartal var det likevel en stor økning i eksporten av en annen stor varegruppe – verkstedprodukter – som besørget veksten i tradisjonell vareeksport. En langvarig nedgang i eksporten av verkstedprodukter i 2015 og 2016 stoppet opp i første halvdel av 2017 og snudde til oppgang i 3. kvartal i år.

I 2017 har eksporten av naturgass vist en sterkere utvikling i både volum og pris enn eksporten av råolje, og i 3. kvartal var verdien av gassseksporten 17 prosent høyere enn verdien av oljeeksporten. Etter en mindre reduksjon i samlet olje- og gassseksport i 1. kvartal har

Figur 2.10. Eksport

Sesongjustert, mrd. 2015-kr, kvartal

Kilde: Statistisk sentralbyrå

eksportvolumet økt med nesten 6 prosent de siste to kvartalene. Eksporten av tjenester har også vokst i samme periode, etter en nedgang i 1. kvartal i år. Både nedgangen og veksten har vært bredt basert, og mange tjenestegrupper er tilbake på eksportvolumene fra 4. kvartal 2016. Eksporten av tjenester relatert til oljevirksomhet ligger på et betydelig høyere nivå i år enn i fjor.

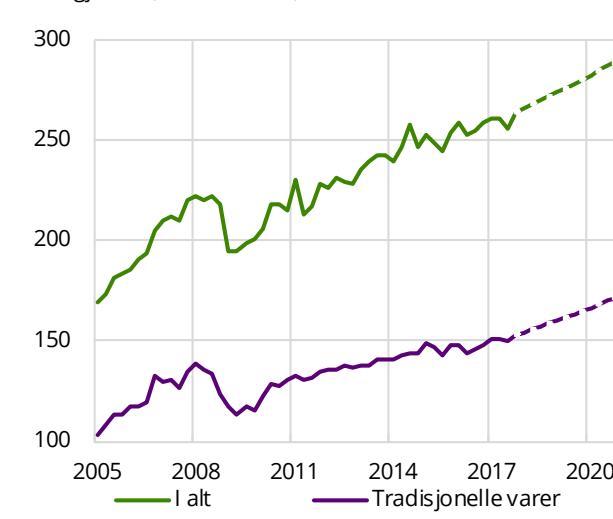
Etter åtte kvartaler med vekst falt eksportprisindeksen for tradisjonelle varer i 3. kvartal i år. Prisnedgangen var bredt basert. Både olje- og gassprisen falt i 2. og 3. kvartal, etter vekst i de fire foregående kvartalene. En prisnedgang på samlet tjenesteeeksport i både 2. og 3. kvartal, var også bredt basert.

Tradisjonell vareeksport ligger an til å øke i 2017 i forhold til nivået i 2016. Eksporten fra Fastlands-Norge ventes å ta seg opp de neste årene, med drahjelp fra svak krone og bedret konkurranseevne. Eksporten av varer og tjenester knyttet til internasjonal oljevirksomhet vil nyte godt av økende oljepris og kostnads-effektiviseringer foretatt av oljebransjen. Olje- og gasseeksporten vil først vokse av betydning i 2019/2020 når produksjonen begynner på det store feltet Johan Sverdrup.

Tradisjonell vareimport har økt i volum i 2017 i forhold til 2015 og 2016. I årets tre første kvartaler har volumet av tradisjonell vareimport holdt seg tilnærmet konstant på et nivå om lag 3 prosent over gjennomsnittet for årene før. I 3. kvartal var det en stor økning i importen av metaller og en litt større reduksjon i importen av verkstedprodukter. Ellers var det små endringer. Importen av sivile skip og båter har falt hvert kvartal i 2017, med til sammen over 60 prosent. Importen av tjenester har vokst med over 3 prosent de siste to kvartalene, godt hjulpet av vekst i informasjonstjenester og forretningsmessige tjenester (inkludert utleie av utenlands arbeidskraft). Nordmenns konsum i utlandet

Figur 2.11. Import

Sesongjustert, mrd. 2015-kr, kvartal

Kilde: Statistisk sentralbyrå

holder seg stabil. I inneværende år vil relativt høy innenlandsk etterspørsel gi markant vekst i tradisjonell vareimport. Neste år ventes lavere vekst i etterspørselen og importen.

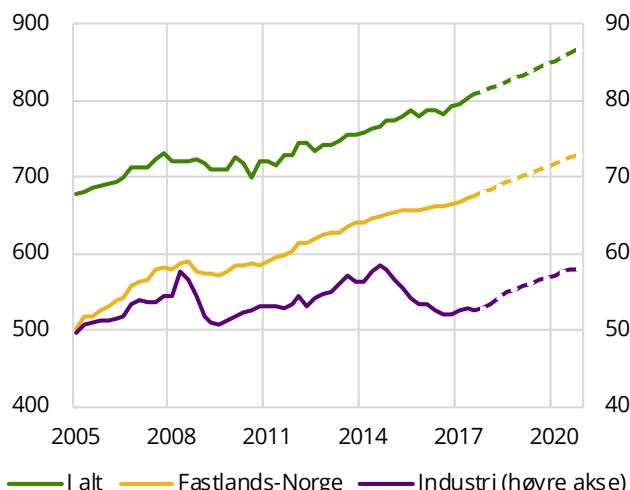
Det store oljeprisfallet bidro mye til at overskuddet i handelen med utlandet ble kraftig redusert i 2015 og 2016. Men også svakere utvikling i nettoeksporten fra fastlandet i 2016 og i bytteforholdet i 2015 bidro til lavere overskudd. Selv om handelsoverskuddet ligger an til å øke i år, vil det fortsatt være relativt lite. Vi antar at ovennevnte årsaker vil reverseres noe og bidra til økende handeloverskudd gjennom prognoseperioden. En svak utvikling i norsk (olje-)økonomi og kronekurs har sammen med økende avkastning fra et voksende oljefond bidratt til et markant økende overskudd på rente- og stønadsbalanse overfor utlandet de senere årene. Vi forventer ingen vesentlige endringer i dette overskuddet de nærmeste årene. Dermed kan rente- og stønadsbalanse gi et større positivt bidrag enn handelsbalansen til et voksende overskudd på driftsbalanse overfor utlandet i prognoseperioden. Regnet som andel av BNP ventes overskuddet å ligge mellom 6 og 7 prosent i prognoseperioden.

2.8. Fortsatt konjunkturoppgang

BNP Fastlands-Norge økte med 0,6 prosent i 3. kvartal, etter en om lag tilsvarende vekst i 1. og 2. kvartal. Veksten så langt i år innebærer en underliggende årsvekst på rundt 2,5 prosent, mot en antatt trendvekst på snau 2 prosent. Norsk økonomi er altså inne i en moderat konjunkturoppgang.

Oppgangen kommer etter en periode med konjunktur-nedgang som i stor grad skyldtes redusert etterspørsel fra petroleumsvirksomheten. Ringvirkningene fra dette etterspørselsfallet rammet store deler av norsk økonomi, selv om det gikk verst ut over industrien. Her falt bruttoproduktet med over 10 prosent fra 3. kvartal

Figur 2.12. Bruttonasjonalprodukt
Sesongjustert, mrd. 2015-kr, kvartal

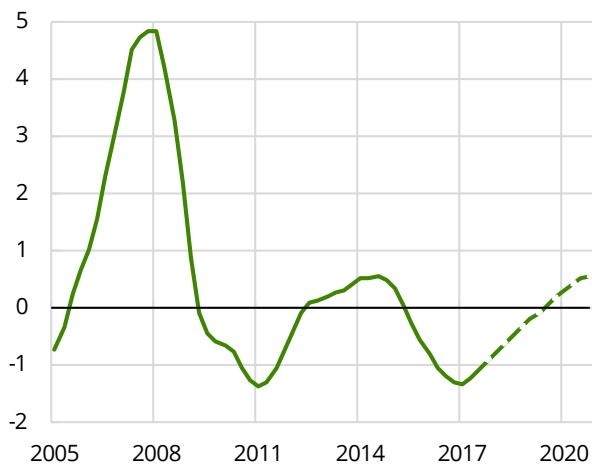
Kilde: Statistisk sentralbyrå

2014 til starten av 2017. Fra og med 4. kvartal i fjor har imidlertid også industrien vist tegn til bedring, og dette gjelder selv de industrinæringene som normalt har vært mest knyttet til petroleumsvirksomheten. Riktignok falt aktivitetsnivået noe tilbake igjen i 3. kvartal i år, drevet av nettopp de oljerelaterte næringene, men den underliggende tendensen synes likevel å være positiv.

Bruttoproduktet for de andre vareproduserende næringene på fastlandet steg med hele 1,1 prosent fra 2. til 3. kvartal, etter sterkt vekst også i de to første kvartalene i år. Det er fortsatt god vekst i bygge- og anleggsvirksomheten. Her steg bruttoproduktet med 0,9 prosent, noe som er omrent på linje med gjennomsnittsveksten i første halvår. Næringen har i lengre tid vært en viktig drivkraft for norsk økonomi, og dermed bidratt til at nedgangskonjunkturen ikke ble dypere enn den faktisk ble. Oppgangen kan trolig tilskrives det lave rentenivået, samt store offentlig investeringsprosjekter. Utviklingen i de resterende vareproduserende næringene, som alle i stor grad styres av naturgitte forhold, var blandet i 3. kvartal. Kraftproduksjon økte med drøye 1 prosent, etter sterkt vekst også i 2. kvartal, mens aktivitetsnivået falt i jordbruk og skogbruk. Bruttoproduktet for fisk, fangst og akvakultur steg med hele 4,8 prosent, etter en nesten tilsvarende stor nedgang i kvartalet før.

Bruttoproduktet i tjenesteytende næringene utenom offentlig forvaltning økte med 0,8 prosent i 3. kvartal, etter en vekst på 0,6 prosent i 2. kvartal. Veksten i tjenestenæringene har så langt i år vært nokså bredt basert. Spesielt har veksten vært sterkt innen forretningsmessig tjenesteyting, men også innen hotell- og restaurantvirksomhet. Veksten i sistnevnte næring må trolig sees i lys av den svake kronekursen som ikke bare bidrar til at utenlandske turister kommer til Norge, men også til at nordmenn i større grad ferierer hjemme.

Figur 2.13. BNP Fastlands-Norge
Avvik fra beregnet trend-BNP i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bruttoproduktet i offentlig forvaltning steg med kun 0,2 prosent i 3. kvartal. Dette er klart lavere enn veksten i fjor og i første halvdel av inneværende år, og også under det vi anslår som trendvekst for norsk økonomi samlet.

Framover venter vi at aktivitetsveksten i økonomien tar seg ytterligere noe opp. De negative etterspørselsimpulsene fra petroleumsvirksomheten er i ferd med å avta, og sektoren vil trolig gi moderate positive vekstimpulser allerede neste år. Industrien, som har opplevd noe vekst så langt i år, vil dra klar fordel av dette omslaget. I tillegg vil industrien trolig fortsatt dra nytte av den betydelige konkurranseevneforbedringen vi har hatt de siste årene, gjennom en svekket krone og lav lønnsvekst. Samlet sett anslår vi derfor også aktivitetsvekst for industrien ut prognoseperioden.

Bygge- og anleggsnæringen har vært i sterkt vekst de siste årene, og våre beregninger indikerer at veksten vil holde seg høy ut året og noe inn i neste år. Deretter vil veksttakten avta, i hovedsak som følge av at boligbyggingen faller, men også fordi veksten i offentlige anleggsinvesteringer er ventet å bli lavere. Økte investeringer i fastlandsnæringene trekker i motsatt retning, og kan dekke opp for noe av den reduserte etterspørselen.

Vi anslår videre at oppgangen i tjenestenæringene vil fortsette i tiden framover, i tråd med at oppgangen i økonomien forøvrig får bedre fotfeste. Veksten i offentlig forvaltning er ventet å holde seg nokså stabil og litt under trendvekst for norsk økonomi. Samlet sett gir våre beregninger en vekst i BNP Fastlands-Norge på 1,9 prosent i år, og noe over dette i de tre påfølgende årene. Vi har beregnet trendveksten for norsk økonomi til knappe 2 prosent, og anslagene våre impliserer derfor at den forsiktige konjunkturoppgangen vi nå er inne i vil vedvare ut prognoseperioden.

2.9. Noe strammere arbeidsmarked

Etter en beskjeden sysselsettingsvekst på under 0,5 prosent i 2015 og 2016, vokste sysselsettingen med 1,2 prosent som årsrate i alle de tre første kvartalene i år. Arbeidsledigheten, som gjennomsnitt for august til oktober, har falt til 4,0 prosent fra en topp på 4,9 prosent sommeren 2016. Både en bredere sysselsettingsvekst på tvers av næringer, og en arbeidsledighetsnedgang på tvers av fylker i 3. kvartal tyder på et strammere arbeidsmarked framover.

Etter flere kvartaler med nedgang, økte sysselsettingen i utvinning av råolje og naturgass inkludert tjenester både i 2. og 3. kvartal i år. Oppgangen har riktignok vært moderat med henholdsvis 0,3 og 0,5 prosent. Sysselsettingen i utvinning av råolje og naturgass fortsatte å bidra negativt og falt med 0,2 prosent i 3. kvartal i år. Men dette er en mer dempet nedgang i sysselsettingen enn det vi har observert i flere kvar-taler på rad. Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass – som tidligere har vist større sysselsettingsnedgang – hadde en positiv sysselsettingsvekst på over én prosent både i 2. og 3. kvartal 2017.

I industrien vokste sysselsettingen med 0,5 prosent i 3. kvartal i år og veksten var bredt basert. Dette er det første kvartalet med sysselsettingsvekst i industrien siden nedgangen begynte i 2. kvartal 2014. Allerede tidligere i år viste sysselsettingsnedgangen i industrien tegn til å ha avtatt noe på grunn av høyere etterspørsel etter arbeidskraft i de deler av industrinæringen som er mindre knyttet til petroleumsvirksomheten.

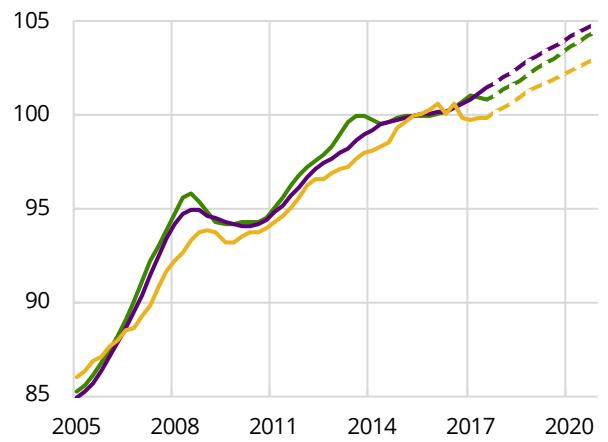
Det positive bidraget fra overnatnings- og serveringsvirksomhet, bygge- og anleggsvirksomhet, og forretningsmessig tjenesteyting til samlet sysselsetting fortsatte i 3. kvartal 2017. Sysselsettingsveksten i forretningsmessig tjenesteyting har vært positiv i seks kvartaler på rad og i 3. kvartal i år var den spesielt høy med 2,7 prosent. Dette reflekterer imidlertid høyere midlertidig sysselsetting i bemanningsbyråene, noe som kan indikere en usikker, men også vedvarende økende etterspørsel etter arbeidskraft i resten av økonomien.

Også utviklingen i ledige stillinger indikerer økt vekst i etterspørselen etter arbeidskraft. Ifølge SSB, økte antall ledige stillinger med 8,4 prosent fra 3. kvartal 2016 til 3. kvartal 2017, etter positiv vekst også gjennom andre halvår 2016. Vi må tilbake til oppgangskonjunkturen for ti år siden for å finne en like vedvarende økning i ledige stillinger.

Arbeidsledigheten målt med AKU har holdt seg nokså stabil gjennom første halvår av 2017 og har deretter falt. Arbeidsledigheten i februar (gjennomsnittet for månedene januar - mars) var 4,3 prosent. Etter en midlertidig økning til 4,5 prosent i mars og april gikk arbeidsledigheten tilbake til 4,3 prosent i mai og juni. I september (gjennomsnittet for månedene august-oktober) var arbeidsledigheten på 4,0 prosent.

Figur 2.14. Arbeidsstyrke, sysselsetting og timeverk

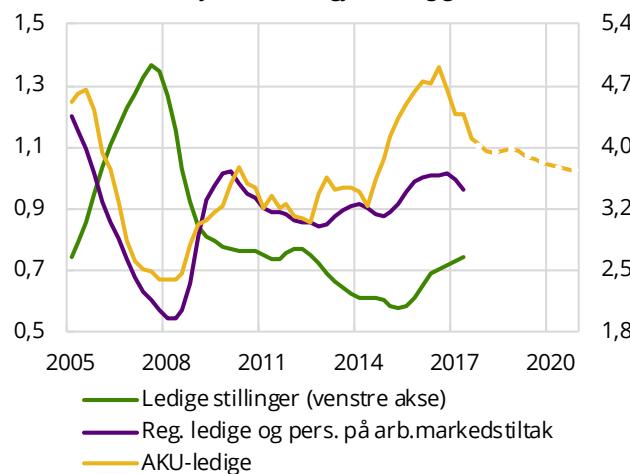
Sesongjusterte og glattede indekser, 2015=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.15. Arbeidsledige personer og ledige stillinger

Prosent av arbeidsstyrken, sesongjustert og glattet

Kilde: Arbeids- og velferdsetaten og Statistisk sentralbyrå

Nedgangen vi har sett tidligere i år henger nøy sammen med at arbeidsstyrken er redusert. I september gikk derimot arbeidsledigheten ned samtidig som arbeidsstyrken økte.

Ifølge NAV gikk antall helt ledige og summen av helt ledige og personer på tiltak sesongjustert ned gjennom perioden januar til oktober i år. I oktober 2017 var det om lag 1900 færre registrerte helt ledige og personer på tiltak enn i september 2017 og 12000 færre enn i desember 2016. Fylkesfordelte tall viser at nedgangen i antall helt ledige gjennom 2017 gjelder for nesten alle fylkene. Siden april i år har det også vært en nedgang i antallet langtidsledige, det vil si personer som har vært helt ledige i over et halvt år. Begge deler innebefører at konjunkturoppgangen er bredt basert.

Vi anslår at sysselsettingen tar seg opp i 2017 og fortsetter å øke videre framover. Ifølge våre beregninger

vil sysselsettingen i privat tjenesteproduksjon øke som andel av samlet sysselsetting i prognoseperioden. Andelen av sysselsatte som jobber i offentlig sektor og varehandel vil derimot falle. Sysselsettingsveksten i bygg og anlegg vil avta slik at andelen av sysselsatte som jobber i næringen faller noe mot 2020. Bedringen i konjunktursituasjonen vil imidlertid også bidra til at arbeidsstyrken øker. Ifølge våre beregninger blir arbeidsledigheten på årsbasis 4,2 prosent i år og den faller til rundt 3,7 prosent mot slutten av prognoseperioden.

2.10. Lønnsveksten tar seg opp

Siden 2014 har den nominelle årlønnsveksten vært lav. Førårets årlønnsvekst på 1,7 prosent var spesielt lav og sysselsettingsnedgangen i petroleumsrelaterte næringer bidro til å trekke ned gjennomsnittlig lønnsvekst. Vi legger til grunn at sammensetningseffektene vil bli mindre framover og lønnsveksten høyere, men fortsatt moderat, både i år og neste år. I tråd med at konjunkturoppgangen får bedre fotfeste ventes lønnsveksten å ta seg opp mot 4 prosent i 2020.

Veksten i gjennomsnittlig årlønn kan dekomponeres i tre deler: Overhenget angir forskjellen mellom årlønnsnivået på slutten av fjoråret og fjorårets gjennomsnittlige årlønnsnivå, tariffmessig lønnsøkning inkluderer lønnsøkning fra sentrale forhandlinger, og lønnglidning er summen av alle andre faktorer som påvirker årlønnen.

Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU) har beregnet overhenget inn i 2017 for flere forhandlingsområder. Gjennomsnittlig overheng er 1,1 prosentpoeng med noe variasjon mellom områdene. Overhenget i Virke-bedrifter i varehandelen er 0,9 prosentpoeng. I stat og kommune er overhenget henholdsvis 1,5 og 0,9 prosentpoeng. Overhenget inn i 2017 er noe lavere enn tidligere år med mellomoppgjør og det skyldes hovedsakelig fjorårets lave lønnsvekst.

NHO anslår, i forståelse med LO, en lønnsvekst i industrien på 2,4 prosent i årets lønnsoppgjør. Rammen er basert på 1,1 prosentpoeng i overheng, 0,3 prosentpoeng i tarifftillegg og 1,0 prosentpoeng i lønngliding. Den moderate lønnsveksten må sees i sammenheng med den relativt høye arbeidsledigheten og at lønnsomheten i en del petroleumsrelaterte virksomheter har vært svak.

Lønnsindeksen for avtalt lønn viser også en moderat utvikling i årets tre første kvartaler for de fleste næringer. Vi legger til grunn at lønnsoppgjørene utenfor industrien i stor grad følger den moderate lønnsutviklingen i industrien, slik at årlønnsveksten i år blir 2,4 prosent.

Etter hvert som konjunktursituasjonen bedres og arbeidsledigheten blir lavere forventes det at lønnsveksten tiltar. Konjunktursituasjonen internasjonalt bedres imidlertid også, slik at arbeidsinnvandringen fra østeuropeiske EU-land går ned i prognoseperioden. På den andre siden vil høyere sysselsetting også innebære

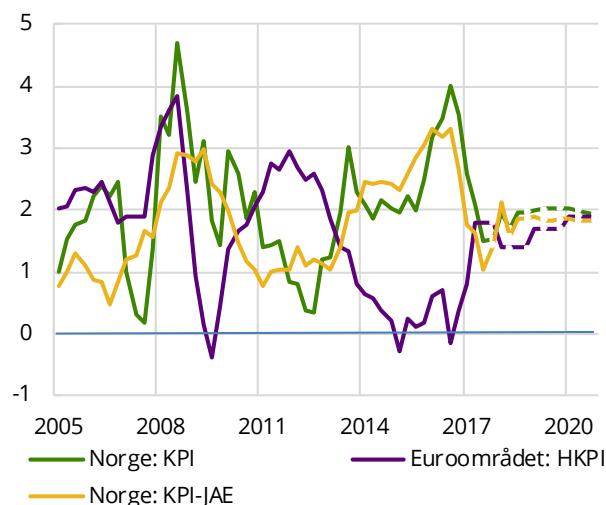
at flere lavlønte arbeidssøkere blir sysselsatt framover. At høyt utdannede arbeidere som tidligere har jobbet i petroleumsnæringen etter en periode som ledige får jobber i andre næringer trekker derimot i motsatt retning. I takt med konjunkturoppgangen ventes arbeidsmarkedet å bli strammere og reallønnsveksten tar seg opp mot 2 prosent i slutten av prognoseperioden.

2.11. Utsikter til fortsatt lav prisvekst

Kronesvekkelsen fra tidlig i 2013 og frem til januar 2016 førte til svært høy inflasjon utover i 2016. Dette var en følge av at prisene på importerte varer og tjenester gradvis ble tilpasset den svakere kronekursen. Krone styrket seg gjennom 2016 og inn i 2017, noe som førte til lavere importert prisvekst fra sommeren 2016. Dette har, sammen med de siste årenes moderate lønnsvekst, vært viktige faktorer når prisstigningstakten har blitt stadig lavere. I juli 2016 var 12-månedersveksten i konsumprisindeksen (KPI) 4,4 prosent, mens den i oktober måned var kommet ned i 1,2 prosent. Dette var den laveste 12-månedersveksten i KPI siden februar 2013. 12-månedersveksten i konsumprisindeksen justert for avgiftsentringer og uten energivarier (KPI-JAE) var i oktober 1,1 prosent, opp fra 0,9 prosent i august. 12-månedersveksten i KPI-JAE var til sammenlikning 3,7 prosent i juli 2016. KPI-veksten i oktober var preget av en sterk økning i flyprisene som følge av stor etterspørsel etter flyreiser i høstferien. Flyprisene vil trolig korrigere ned igjen i november og isolert sett redusere den underliggende prisveksten. På den annen side vil den siste tidens svekkelse av kronekursen kunne bidra til en økning i den underliggende prisstigningstakten i de nærmeste månedene. For 2017 som helhet ligger det an til at KPI-JAE vil stige med 1,5 prosent, mens veksten i KPI anslås til 1,8 prosent.

En dekomponering av delindeksene i KPI-JAE etter leverende sektor viser at det er varekonsumet, både for norske varer og importerte varer, som trekker inflasjonstakten ned. 12-månedersveksten for disse konsumgruppene falt med henholdsvis 0,9 prosent og 0,3 prosent i oktober. Prisene på tjenestekonsumet økte med 2,3 prosent og var årsaken til at 12-månedersveksten i KPI-JAE hadde positivt fortegn. Ifølge KPI har prisene på matvarer og alkoholholdige drikkevarer falt siden i sommer. Store varegrupper som klær og skotøy, samt møbler og husholdningsartikler har hovedsakelig hatt negativ prisvekst siden juli målt mot fjoråret. Kamp om markedsandeler med priser som virkemiddel trekkes frem som en årsak til svak prisvekst i varekonsumet. En annen årsak er trolig konkurransen fra netthandel og begrenset mulighet for bedriftene til å øke prisene uten at det fører til omsetningssvikt. Ifølge varehandelsstatistikk fra SSB omsatte netthandelsbutikkene i Norge for 9,5 milliarder kroner det første halvåret i 2017. Det var en vekst på 14 prosent fra samme periode i 2016. Dette indikerer at konkurransen fra netthandelsbutikkene tiltar for de fysiske butikkene. Med våre anslag for utviklingen i lønnsveksten og importprisene tilslier konkurransesituasjonen at prisveksten på varer vil bli moderat de kommende årene.

Figur 2.16. Konsumprisindeks
Prosentvis vekst fra samme kvartal året før

Kilde: Statistisk sentralbyrå

En viktig bidragsyter til å forklare veksten i delindeksen for tjenester i KPI-JAE er prisutviklingen for husleie, hvor 12-månedersveksten siden november 2016 ikke har avveket mye fra 2,0 prosent. Prisstigningstakten for husleie har de siste tre måneder vært 1,9 prosent målt mot fjoråret. Betalt og beregnet husleie har samlet sett et vektgrunnlag på vel 20 prosent i KPI-JAE og har dermed stor betydning for prisveksten. Betalt husleie beregnes ved markedsleier som innhentes hver måned fra et utvalg av leieboliger i husleieundersøkelsen. Prisen på husleie for selveiere i egen bolig avledes fra husleier for tilsvarende bolig i leiemarkedet. Eksisterende leiekontrakter reguleres i stor grad med utviklingen i KPI, mens man ved inngåelse av nye leiekontrakter har større rom til å regulere leien i utleieboliger. Med årets fall i KPI-veksten og utsikter til lave renter og moderat generell prisvekst i årene framover, antar vi at prisveksten på husleie blir om lag som på dagens nivå i de kommende årene.

Prisene på tjenestegruppene feriereiser og pakketurer samt overnattingstjenester har økt med henholdsvis 5,4 og 5,9 prosent i årets ti første måneder sammenlignet med samme periode i fjor. Prisøkningen på feriereisene må i stor grad tilskrives svekkelsen i valutakursen. Det samme gjelder trolig for gruppen overnattingstjenester hvor prisutviklingen i mange år har vært svak. Svakere kronekurs gjør det mer attraktivt både for turister og nordmenn og legge ferien til Norge, noe som kan forklare økningen i belegget og de økte prisene.

Elektrisitetsprisene inkludert nettleie har inntil oktober vært klart høyere gjennom 2017 enn for samme måned året før. Ifølge tall fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er fyllingsgraden denne høsten betydelig høyere enn i fjoråret. Den gunstige ressurssituasjonen var en medvirkende årsak til at spotprisen på elektrisitet gikk ned fra september til oktober. 12-månedersveksten for elektrisitetsprisene inkludert nettleie i KPI var i oktober falt til 1,1 prosent. Spotprisene har

så langt i november i gjennomsnitt vært langt lavere enn for samme måned i fjor, og vil isolert sett trekke 12-månedersveksten i KPI ytterligere ned fra oktober til november. Elektrisitetsprisene falt imidlertid mye fra november til desember 2016, slik at denne effekten på 12-månedersveksten trolig er midlertidig. Prisene på terminkontraktene i Nord Pool-området indikerer at strømprisene de kommende årene vil falle noe i forhold til årets realiserte spotpriser. Nettleien har gått klart opp i år og investeringsprosjekter i tilknytning til nettet peker i retning av høy vekst i nettleien også i årene fremover. Vi legger til grunn at den samlede kraftprisen til husholdningene vil stige med vel 8 prosent i år, og gå noe ned i 2018. Deretter forutsetter vi at kraftprisene øker om lag med den generelle prisveksten.

I budsjettforliket mellom de borgerlige partiene for neste års statsbudsjett økes engangavgiften på kjøretøy, mineraloljeavgiften, samt avgiften på sjokolade og alkoholfri drikke. Til sammen øker særavgiftene med 0,2 prosentpoeng av veksten i KPI for 2018. Vi har i våre beregninger forutsatt en videreføring av veksten i særavgifter tilsvarende 0,2 prosentpoeng av KPI for årene 2019 og 2020. For disse årene har vi lagt til grunn at det er særavgiftene på drivstoff som økes, mens øvrige avgiftssatser inflasjonsjusteres med den generelle prisveksten. Selv med våre antagelser om et fall i elektrisitetsprisene neste år, fører høyere oljepris og en økning i særavgiftene til at KPI-veksten blir litt høyere enn veksten i KPI-JAE også i 2018.

Tidsforsinkede prisefekter fra dagens svake kronekurs vil trolig trekke prisveksten på importerte varer opp en tid framover. Vi legger til grunn at kronesvekkelsen er midlertidig og forutsetter en noe styrket krone i årene fremover. Med moderat internasjonal prisstigning vil importert prisvekst bli lav og etter hvert bidra lite til den underliggende prisveksten. Lønnsveksten tar seg noe opp gjennom konjunkturoppgangen og bidrar isolert sett til økt prisstigning. I motsatt retning trekker en økning i produktivitetsveksten de første årene som er normalt tidlig i en konjunkturoppgang. Med våre antagelser om utviklingen i særavgiftene blir KPI-veksten gjennomgående noe høyere enn veksten i KPI-JAE. Veksten i KPI-JAE blir ifølge våre beregninger 1,8 prosent som årsjennomsnitt de neste tre årene. KPI-veksten blir 1,9 prosent i 2018 og 2,0 prosent i 2019 og 2020. Prisveksten på nordmenns konsum i utlandet dempes utover i prognosebanen med de valuta-kursforutsetningene som legges til grunn, og medvirker til at konsumprisveksten målt med nasjonalregnskapets deflator blir lavere enn KPI-veksten.

Tabell 2.5. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2015 priser. Millioner kroner

	Ujustert				Sesongjustert					
	2015	2016	15.4	16.1	16.2	16.3	16.4	17.1	17.2	17.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1 353 723	1 374 069	341 510	342 514	342 293	343 885	346 096	348 533	351 095	353 202
Konsum i husholdninger	1 281 171	1 300 126	323 148	324 642	323 524	325 255	327 428	329 692	332 761	334 598
Varekonsum	592 469	591 644	148 947	149 023	147 778	147 440	148 477	149 014	150 979	151 584
Tjenestekonsum	621 993	641 144	157 338	158 360	159 208	161 195	162 051	163 403	164 397	165 684
Husholdningenes kjøp i utlandet	106 006	109 815	26 888	27 441	27 167	27 668	27 469	27 352	28 112	28 338
Utlendingers kjøp i Norge	-39 297	-42 477	-10 025	-10 182	-10 629	-11 049	-10 570	-10 078	-10 727	-11 008
Konsum i ideelle organisasjoner	72 552	73 943	18 362	17 872	18 770	18 631	18 668	18 841	18 334	18 604
Konsum i offentlig forvaltning	729 267	744 881	181 822	184 901	186 204	186 767	187 040	188 012	189 438	190 353
Konsum i statsforvaltningen	368 749	377 100	92 089	94 026	94 190	94 484	94 434	94 692	95 372	95 750
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	325 138	333 554	81 151	83 066	83 278	83 648	83 596	83 922	84 628	84 967
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	43 611	43 546	10 938	10 960	10 912	10 836	10 838	10 770	10 744	10 783
Konsum i kommuneforvaltningen	360 518	367 781	89 733	90 874	92 015	92 283	92 606	93 319	94 067	94 603
Bruttoinvestering i fast realkapital	741 413	739 701	183 694	181 263	182 569	187 279	187 636	188 780	191 676	192 277
Utvinning og rørtransport	201 658	167 624	46 815	42 648	41 777	41 907	41 374	41 392	41 953	39 831
Utenriks sjøfart	-867	-1 698	-451	275	-682	-490	-767	-1 374	-605	-545
Fastlands-Norge	540 622	573 776	137 330	138 341	141 473	145 862	147 029	148 762	150 329	152 991
Næringer	223 056	232 305	55 683	56 651	57 685	58 047	59 818	61 212	58 440	63 226
Tjenester tilknyttet utvinning	4 785	2 010	748	891	387	234	498	1 059	896	1 733
Andre tjenester	131 832	138 859	33 184	32 746	35 322	35 639	35 226	36 759	36 224	36 248
Industri og bergverk	31 262	33 794	7 930	8 597	8 361	7 864	8 916	8 134	7 255	8 123
Annен vareproduksjon	55 177	57 642	13 822	14 417	13 615	14 311	15 178	15 260	14 065	17 121
Boliger (husholdninger)	165 708	180 689	42 882	42 756	44 393	45 629	46 900	48 063	48 945	49 958
Offentlig forvaltning	151 858	160 783	38 765	38 934	39 395	42 185	40 310	39 488	42 944	39 807
Bruttoinvestering i verdigenstander	348	358	90	87	92	85	94	94	90	86
Lagerendring og statistiske avvik	117 955	162 296	28 924	47 392	42 617	34 322	39 098	41 163	36 710	31 604
Bruttoinvestering i alt	859 716	902 355	212 619	228 655	225 186	221 601	226 734	229 944	228 386	223 881
Innenlandske sluttanvendelse	2 942 706	3 021 305	735 950	756 070	753 683	752 253	759 870	766 488	768 920	767 436
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendring)	2 623 612	2 692 726	660 662	665 755	669 971	676 514	680 165	685 307	690 863	696 546
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	881 125	905 663	220 586	223 834	225 599	228 953	227 351	227 499	232 382	230 160
Eksport i alt	1 176 078	1 154 865	296 823	291 444	286 170	284 749	292 172	289 332	295 357	298 133
Tradisjonelle varer	374 196	343 695	93 172	89 387	87 533	86 506	80 973	86 190	87 509	88 395
Råolje og naturgass	445 209	464 491	112 487	116 845	114 805	113 861	118 170	117 396	122 007	124 122
Skip, plattformer og fly	11 508	16 755	2 919	2 055	2 736	2 923	9 026	7 425	2 819	1 582
Tjenester	345 165	329 923	88 245	83 158	81 096	81 459	84 003	78 321	83 022	84 034
Samlet sluttanvendelse	4 118 784	4 176 169	1 032 774	1 047 514	1 039 853	1 037 003	1 052 043	1 055 821	1 064 277	1 065 568
Import i alt	1 000 668	1 024 020	253 805	258 629	252 482	254 939	258 750	261 392	260 788	256 212
Tradisjonelle varer	587 771	585 418	148 038	147 651	144 139	145 814	147 672	150 706	150 518	150 381
Råolje og naturgass	10 908	9 793	2 867	3 002	2 250	2 564	1 971	2 635	3 403	2 760
Skip, plattformer og fly	34 895	44 122	7 491	9 287	10 712	11 964	12 183	14 173	11 228	6 177
Tjenester	367 094	384 688	95 409	98 689	95 380	94 597	96 924	93 877	95 639	96 894
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	3 118 116	3 152 149	778 969	788 885	787 371	782 064	793 293	794 429	803 490	809 357
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	2 621 032	2 646 221	655 661	659 157	661 332	661 964	663 437	667 769	671 840	675 729
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	497 084	505 928	123 308	129 729	126 039	120 100	129 856	126 660	131 649	133 627
Fastlands-Norge (basisverdi)	2 278 422	2 295 067	569 012	572 331	573 364	574 150	575 244	578 773	582 080	585 243
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1 711 838	1 715 599	426 605	428 231	428 846	428 907	429 630	432 167	434 739	437 644
Industri og bergverk	219 267	210 217	53 319	53 480	52 675	52 091	52 098	52 618	52 737	52 479
Annen vareproduksjon	276 957	284 358	68 988	71 335	70 591	70 944	71 452	72 070	72 695	73 498
Tjenester inkl. boligtjenester	1 215 614	1 221 024	304 298	303 417	305 581	305 871	306 081	307 479	309 307	311 667
Offentlig forvaltning	566 584	579 468	142 407	144 100	144 518	145 243	145 613	146 606	147 341	147 599
Produktavgifter og -subsider	342 610	351 154	86 649	86 826	87 968	87 814	88 193	88 996	89 760	90 486

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.6. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2015-priser. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Ujustert		Sesongjustert							
	2015	2016	15.4	16.1	16.2	16.3	16.4	17.1	17.2	17.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,6	1,5	0,4	0,3	-0,1	0,5	0,6	0,7	0,7	0,6
Konsum i husholdninger	2,3	1,5	0,4	0,5	-0,3	0,5	0,7	0,7	0,9	0,6
Varekonsum	1,2	-0,1	-0,2	0,1	-0,8	-0,2	0,7	0,4	1,3	0,4
Tjenestekonsum	3,9	3,1	0,8	0,6	0,5	1,2	0,5	0,8	0,6	0,8
Husholdningenes kjøp i utlandet	1,5	3,6	1,5	2,1	-1,0	1,8	-0,7	-0,4	2,8	0,8
Utlendingers kjøp i Norge	9,8	8,1	-0,1	1,6	4,4	3,9	-4,3	-4,7	6,4	2,6
Konsum i ideelle organisasjoner	9,0	1,9	0,6	-2,7	5,0	-0,7	0,2	0,9	-2,7	1,5
Konsum i offentlig forvaltning	2,4	2,1	-0,7	1,7	0,7	0,3	0,1	0,5	0,8	0,5
Konsum i statsforvaltningen	3,1	2,3	-0,4	2,1	0,2	0,3	-0,1	0,3	0,7	0,4
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	3,1	2,6	-0,5	2,4	0,3	0,4	-0,1	0,4	0,8	0,4
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	3,5	-0,1	0,3	0,2	-0,4	-0,7	0,0	-0,6	-0,2	0,4
Konsum i kommuneforvaltningen	1,6	2,0	-1,0	1,3	1,3	0,3	0,3	0,8	0,8	0,6
Bruttoinvestering i fast realkapital	-4,0	-0,2	0,2	-1,3	0,7	2,6	0,2	0,6	1,5	0,3
Utvinning og rørtransport	-12,2	-16,9	-4,3	-8,9	-2,0	0,3	-1,3	0,0	1,4	-5,1
Utenriks sjøfart	-232,6	95,9	-16,5	-161,0	-348,0	-28,1	56,5	79,1	-55,9	-10,0
Fastlands-Norge	-0,2	6,1	1,7	0,7	2,3	3,1	0,8	1,2	1,1	1,8
Næringer	-2,8	4,1	3,5	1,7	1,8	0,6	3,1	2,3	-4,5	8,2
Tjenester tilknyttet utvinning	3,8	-58,0	-17,7	19,1	-56,6	-39,6	113,0	112,6	-15,4	93,4
Andre tjenester	-5,1	5,3	5,9	-1,3	7,9	0,9	-1,2	4,4	-1,5	0,1
Industri og bergverk	-11,9	8,1	0,0	8,4	-2,7	-5,9	13,4	-8,8	-10,8	12,0
Annен vareproduksjon	9,5	4,5	1,3	4,3	-5,6	5,1	6,1	0,5	-7,8	21,7
Boliger (husholdninger)	3,2	9,0	2,6	-0,3	3,8	2,8	2,8	2,5	1,8	2,1
Offentlig forvaltning	0,2	5,9	-1,6	0,4	1,2	7,1	-4,4	-2,0	8,8	-7,3
Bruttoinvestering i verdigjenstander	-14,1	2,8	7,1	-2,9	5,0	-7,7	10,6	0,4	-4,2	-4,9
Lagerendring og statistiske avvik	-0,3	37,6	22,6	63,8	-10,1	-19,5	13,9	5,3	-10,8	-13,9
Bruttoinvestering i alt	-3,4	5,0	2,7	7,5	-1,5	-1,6	2,3	1,4	-0,7	-2,0
Innenlands sluttanvendelse	0,7	2,7	0,8	2,7	-0,3	-0,2	1,0	0,9	0,3	-0,2
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (eksl. lagerendring)	2,0	2,6	0,4	0,8	0,6	1,0	0,5	0,8	0,8	0,8
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	2,0	2,8	-0,8	1,5	0,8	1,5	-0,7	0,1	2,1	-1,0
Eksport i alt	4,7	-1,8	-1,9	-1,8	-1,8	-0,5	2,6	-1,0	2,1	0,9
Tradisjonelle varer	6,9	-8,2	-0,4	-4,1	-2,1	-1,2	-6,4	6,4	1,5	1,0
Råolje og naturgass	2,1	4,3	-5,4	3,9	-1,7	-0,8	3,8	-0,7	3,9	1,7
Skip, plattformer og fly	0,0	45,6	-5,4	-29,6	33,1	6,8	208,8	-17,7	-62,0	-43,9
Tjenester	7,1	-4,4	1,3	-5,8	-2,5	0,4	3,1	-6,8	6,0	1,2
Samlet sluttanvendelse	1,9	1,4	0,0	1,4	-0,7	-0,3	1,5	0,4	0,8	0,1
Import i alt	1,6	2,3	3,9	1,9	-2,4	1,0	1,5	1,0	-0,2	-1,8
Tradisjonelle varer	3,2	-0,4	3,3	-0,3	-2,4	1,2	1,3	2,1	-0,1	-0,1
Råolje og naturgass	-0,1	-10,2	21,2	4,7	-25,1	14,0	-23,1	33,7	29,1	-18,9
Skip, plattformer og fly	-6,7	26,4	-11,9	24,0	15,4	11,7	1,8	16,3	-20,8	-45,0
Tjenester	0,1	4,8	5,7	3,4	-3,4	-0,8	2,5	-3,1	1,9	1,3
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	2,0	1,1	-1,2	1,3	-0,2	-0,7	1,4	0,1	1,1	0,7
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	1,4	1,0	-0,2	0,5	0,3	0,1	0,2	0,7	0,6	0,6
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	4,3	1,8	-6,2	5,2	-2,8	-4,7	8,1	-2,5	3,9	1,5
Fastlands-Norge (basisverdi)	1,3	0,7	-0,3	0,6	0,2	0,1	0,2	0,6	0,6	0,5
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	0,9	0,2	-0,6	0,4	0,1	0,0	0,2	0,6	0,6	0,7
Industri og bergverk	-4,6	-4,1	-1,8	0,3	-1,5	-1,1	0,0	1,0	0,2	-0,5
Annen vareproduksjon	0,9	2,7	-2,1	3,4	-1,0	0,5	0,7	0,9	0,9	1,1
Tjenester inkl. boligtjenester	2,0	0,4	0,0	-0,3	0,7	0,1	0,1	0,5	0,6	0,8
Offentlig forvaltning	2,3	2,3	0,4	1,2	0,3	0,5	0,3	0,7	0,5	0,2
Produktavgifter og -subsider	2,3	2,5	0,8	0,2	1,3	-0,2	0,4	0,9	0,9	0,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.7. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. 2015=100

	Ujustert		Sesongjustert							
	2015	2016	15.4	16.1	16.2	16.3	16.4	17.1	17.2	17.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	100,0	103,2	101,1	102,2	103,3	103,3	103,5	104,0	104,8	104,8
Konsum i offentlig forvaltning	100,0	101,7	100,2	100,7	100,8	101,4	103,9	103,8	103,3	104,5
Bruttoinvestering i fast kapital	100,0	101,5	101,6	100,9	101,8	101,4	101,6	101,4	102,7	102,2
Fastlands-Norge	100,0	102,4	101,5	101,1	102,2	102,7	103,3	103,5	105,0	105,1
Innenlandsk sluttanvendelse	100,0	102,3	100,8	101,4	102,5	101,7	103,3	103,6	104,2	103,1
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	100,0	102,6	100,9	101,6	102,4	102,6	103,6	103,8	104,4	104,8
Eksport i alt	100,0	92,1	95,8	88,8	91,5	91,6	95,8	100,7	97,2	95,5
Tradisjonelle varer	100,0	103,5	100,5	99,2	103,4	104,2	106,8	107,6	109,0	107,8
Samlet sluttanvendelse	100,0	99,5	99,4	97,9	99,5	98,9	101,2	102,8	102,3	101,0
Import i alt	100,0	101,3	101,6	101,8	102,2	100,3	101,6	102,1	104,5	102,1
Tradisjonelle varer	100,0	101,4	101,3	101,2	101,8	101,2	101,6	102,9	105,3	104,7
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	100,0	98,9	98,6	96,6	98,6	98,5	101,1	103,1	101,6	100,7
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	100,0	102,7	100,3	101,2	102,3	102,5	104,0	103,9	104,0	104,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.8. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Ujustert		Sesongjustert							
	2015	2016	15.4	16.1	16.2	16.3	16.4	17.1	17.2	17.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,4	3,2	1,4	1,1	1,0	0,0	0,2	0,4	0,8	0,0
Konsum i offentlig forvaltning	3,0	1,7	0,0	0,6	0,1	0,6	2,5	0,0	-0,5	1,2
Bruttoinvestering i fast kapital	3,0	1,5	2,7	-0,7	0,9	-0,4	0,2	-0,2	1,2	-0,5
Fastlands-Norge	3,5	2,4	1,2	-0,4	1,1	0,4	0,6	0,2	1,4	0,1
Innenlandsk sluttanvendelse	2,1	2,3	2,0	0,6	1,1	-0,8	1,6	0,3	0,6	-1,0
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	2,8	2,6	1,0	0,6	0,8	0,3	0,9	0,2	0,6	0,4
Eksport i alt	-8,0	-7,9	-5,9	-7,3	3,1	0,1	4,6	5,0	-3,4	-1,8
Tradisjonelle varer	2,0	3,5	0,4	-1,3	4,2	0,8	2,5	0,8	1,3	-1,1
Samlet sluttanvendelse	-1,0	-0,5	-0,4	-1,5	1,6	-0,6	2,3	1,6	-0,5	-1,2
Import i alt	5,1	1,3	1,5	0,2	0,4	-1,8	1,3	0,4	2,3	-2,3
Tradisjonelle varer	4,7	1,4	1,1	-0,1	0,5	-0,5	0,4	1,2	2,4	-0,6
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	-2,8	-1,1	-1,0	-2,1	2,1	-0,2	2,7	2,0	-1,5	-0,9
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	1,8	2,7	0,3	0,9	1,1	0,3	1,4	-0,1	0,1	0,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Temabokser i Konjunkturtendensene. 2011-2017

ØA 3/2017

- Utviklingen i oljemarkedet, 11
- Makroøkonomiske virkninger av økte drivstoffavgifter, 27
- Men hva hvis... – Noen følsomhetsberegninger, 28

ØA 2/2017

- Nye nasjonalregskapskonvensjoner knyttet til multinasjonale selskaper, 8
- Utviklingen i oljemarkedet, 12
- Hvordan påvirkes prognosene av en mer positiv utvikling i boligmarkedet? 20

ØA 1/2017

- Effekter av høyere oljepris, 19
- Importveid kronekurs og industriens effektive kronekurs, 20
- Importandeler, 26
- Over 45000 færre sysselsatte knyttet til petroleumsnæringen siden 2013, 28
- Sammensestningseffekter mellom nærlinger trekker ned veksten i gjennomsnittlig årslønn med 0,3 prosentpoeng i 2016, 32

ØA 5/2016

- Implikasjoner av en lavere oljepris, 21
- Har vi en boble i boligmarkedet? 24-25

ØA 4/2016

- Usikkerhet om boligprisutviklingen, 24-25

ØA 2/2016

- Virkninger av rentefallet på norsk økonomi 2012-2016, 20
- Sysselsetting knyttet til petroleumsnæringen, 26

ØA 1/2016

- Importveid kronekurs og industriens effektive kronekurs, 23
- Effekter av økte oljeinvesteringer, 26
- Betydningen for norsk økonomi av fallet i internasjonale aksjekurser, 28
- Importandeler, 30
- Forutsetninger knyttet til asylsøkere, 34
- Inflasjonsgjennomslag av valutakursendringer, 37

ØA 4/2015

- Økningen i antall asylsøkere og norsk økonomi 2015-2018, 20-21

ØA 3/2015

- Betydningen av valutakursutviklingen for norsk økonomi, 20
- Virkninger av lavere petroleumsinvesteringer, 23
- Hva er sannsynligheten for at arbeidsledigheten blir høyere enn 5 prosent? 28

ØA 2/2015

- Virkninger av nedgangen i petroleumsinvesteringene, 24
- Hvorfor er økningen i ledighet større ifølge AKU enn registrert i NAV? 26

ØA 1/2015

- Omstillinger etter oljeprisfallet, 18

- Importveid kronekurs og industriens effektive kronekurs, 21
- Direkte og indirekte importandeler, 27
- Virkningen av et større fall i oljeinvesteringene, 30
- Sysselsetting knyttet til petroleumsinvesteringene, 32
- Virkninger av økningen i arbeidsledighet, 35

ØA 6/2014

- Virkninger av lavere oljepris, 17
- Effekter av ulike motkonjunkturtiltak, 26-27

ØA 4/2014

- Hvordan kan SSB's investeringsstatistikk brukes til prognosemål?, 19
- Effekter av en normalisering av investeringsnivået i fastlandsbedriftene, 21
- Beregning av konjunkturavvik, 23

ØA 3/2014

- Boligmarkedet er viktig for utviklingen i realøkonomien, 18-19
- To indeks for måling av konsumpriser, 26

ØA 1/2014

- Importveid kronekurs og industriens effektive kronekurs, 12
- Faktorer bak endringene i konsumet 2009-2013, 20
- Direkte og indirekte importandeler, 25
- Hvor viktige har petroleumsinvesteringene vært? 27
- Reallønn og produktivitet i industrien, 30

ØA 5/2013

- Virkningen av svakere krone på norsk økonomi, 17
- Faktorer bak utviklingen i boligprisene framover, 20-21

ØA 3/2013

- Usikkerhet om finanspolitikken, 16-17
- Effekter av fortsatt forsiktigheitsmotivert sparing, 19

ØA 1/2013

- Strengere krav til bankenes egenkapital, 18
- Virkninger av en tilstramming av kreditten til husholdningene, 21
- Direkte og indirekte importandeler, 26
- Innvandringens betydning for virkemåten til norsk økonomi, 30

ØA 6/2012

- Myk landing i boligmarkedet, 18
- Todelingen i industrien er tydelig i lønnsandelene, 25

ØA 4/2012

- Norsk oppgang: Noen faktorer bak forskjellen til konjunkturutviklingen ute, 22-23

ØA 1/2012

- Importveid kronekurs og industriens effektive kronekurs, 18
- Prognoser for renta på rammelån, 19
- Hva skal til av renteøkning for å kvele boligveksten? 21
- Direkte og indirekte importandeler, 25

ØA 6/2011

- Bankkrise - igjen? 6
- Krisetiltak rettet mot finansmarkedene, 15
- Revisjoner i husholdningenes finansielle stilling, 17

Nasjonalregnskap for Norge

Tabell

	Side
1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Løpende priser. Millioner kroner	2*
2. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Faste 2015-priser. Millioner kroner.....	3*
3. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	4*
4. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	5*
5. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi. Løpende priser. Millioner kroner	6*
6. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi. Faste 2015-priser. Millioner kroner	7*
7. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	8*
8. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	9*
9. Hovedtall for konsum. Løpende priser. Millioner kroner.....	10*
10. Hovedtall for konsum. Faste 2015-priser. Millioner kroner	10*
11. Hovedtall for konsum. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	11*
12. Hovedtall for konsum. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	11*
13. Konsum i husholdninger. Løpende priser. Millioner kroner.....	12*
14. Konsum i husholdninger. Faste 2015-priser. Millioner kroner	12*
15. Konsum i husholdninger. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	13*
16. Konsum i husholdninger. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	13*
17. Bruttoinvestering i fast realkapital. Løpende priser. Millioner kroner.....	14*
18. Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 2015-priser. Millioner kroner.....	15*
19. Bruttoinvestering i fast realkapital. Prosentvis volumendring fra samme periode året før.....	16*
20. Bruttoinvestering i fast realkapital. Prosentvis prisendring fra samme periode året før.....	17*
21. Eksport. Løpende priser. Millioner kroner	18*
22. Eksport. Faste 2015-priser. Millioner kroner.....	19*
23. Eksport. Prosentvis volumendring fra samme periode året før.....	20*
24. Eksport. Prosentvis prisendring fra samme periode året før.....	21*
25. Import. Løpende priser. Millioner kroner.....	22*
26. Import. Faste 2015-priser. Millioner kroner.....	23*
27. Import. Prosentvis volumendring fra samme periode året før.....	24*
28. Import. Prosentvis prisendring fra samme periode året før.....	25*
29. Sysselsatte personer. Lønnstakere og selvstendige. 1000	26*
30. Sysselsatte personer. Lønnstakere og selvstendige. Prosentvis endring fra samme periode året før	27*
31. Utførte timeverk. Lønnstakere og selvstendige. Millioner	28*
32. Lønnskostnader etter næring. Løpende priser. Millioner kroner	29*

Tabell 1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Løpende priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1 353 723	1 418 700	340 141	355 726	357 135	365 697	352 939	368 460	371 698
Konsum i husholdninger	1 281 171	1 342 788	321 381	336 414	339 125	345 867	332 863	349 127	353 160
Varekonsum	592 469	615 478	141 456	154 773	151 067	168 182	147 200	157 826	155 617
Tjenestekonsum	621 993	657 209	161 084	164 415	166 149	165 561	168 204	173 250	174 187
Husholdningenes kjøp i utlandet	106 006	113 815	26 461	29 102	35 192	23 061	25 100	30 299	36 973
Utlendingers kjøp i Norge	-39 297	-43 715	-7 619	-11 876	-13 283	-10 937	-7 641	-12 248	-13 618
Konsum i ideelle organisasjoner	72 552	75 912	18 759	19 312	18 011	19 830	20 076	19 333	18 538
Konsum i offentlig forvaltning	729 267	757 571	183 858	192 788	188 121	192 804	192 530	201 201	197 672
Konsum i statsforvaltningen	368 749	382 631	92 608	96 886	94 033	99 103	96 485	100 780	98 666
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	325 138	337 967	81 734	85 305	83 240	87 688	85 571	89 003	87 618
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	43 611	44 664	10 874	11 581	10 793	11 416	10 914	11 778	11 048
Konsum i kommuneforvaltningen	360 518	374 940	91 249	95 902	94 088	93 701	96 044	100 421	99 006
Bruttoinvestering i fast realkapital	741 413	750 491	175 012	189 005	189 993	196 481	183 606	199 083	195 799
Utvinning av råolje og naturgass, rørtransport	201 658	164 890	39 668	43 298	41 407	40 516	36 228	40 549	36 882
Utenriks sjøfart	-867	-1 775	-243	-643	-277	-611	-1 817	-567	-325
Fastlands-Norge	540 622	587 375	135 587	146 350	148 863	156 576	149 195	159 101	159 242
Næringer	223 056	237 937	53 365	60 568	59 068	64 937	58 797	62 686	65 971
Tjenester tilknyttet utvinning	4 785	2 052	912	396	236	508	1 070	918	1 707
Andre tjenester	131 832	142 070	31 965	36 646	36 124	37 335	36 812	38 732	37 657
Industri og bergverk	31 262	34 731	7 874	8 545	7 579	10 732	7 521	7 516	8 069
Annен vareproduksjon	55 177	59 085	12 614	14 980	15 129	16 361	13 393	15 520	18 538
Boliger (husholdninger)	165 708	184 829	43 127	45 596	46 454	49 652	49 747	51 270	51 448
Offentlig forvaltning	151 858	164 609	39 094	40 187	43 341	41 987	40 651	45 145	41 823
Bruttoinvestering i verdigjenstander	348	366	89	95	83	99	96	94	85
Lagerrendring og statistiske avvik	117 955	162 991	46 892	47 736	29 341	39 022	56 411	30 885	28 438
Bruttoinvestering i alt	859 716	913 847	221 992	236 836	219 417	235 601	240 113	230 062	224 322
Innenlandske sluttanvendelse	2 942 706	3 090 118	745 991	785 351	764 674	794 103	785 581	799 724	793 693
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerrendr.) .	2 623 612	2 763 646	659 585	694 864	694 120	715 077	694 663	728 762	728 613
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	881 125	922 180	222 952	232 975	231 463	234 791	233 181	246 346	239 495
Eksport i alt	1 176 078	1 064 050	258 901	257 610	253 273	294 266	292 982	279 730	272 971
Tradisjonelle varer	374 196	355 727	87 726	90 561	88 068	89 372	93 015	94 230	93 450
Råolje og naturgass	445 209	373 375	91 924	85 304	84 286	111 861	120 391	103 481	97 098
Skip, plattformer og fly	11 508	17 323	2 213	2 843	3 066	9 201	7 523	2 880	1 690
Tjenester	345 165	317 625	77 038	78 902	77 853	83 832	72 053	79 139	80 733
Samlet sluttanvendelse	4 118 784	4 154 168	1 004 892	1 042 961	1 017 947	1 088 369	1 078 563	1 079 454	1 066 664
Import i alt	1 000 668	1 037 136	249 136	261 903	264 550	261 547	257 694	271 006	271 125
Tradisjonelle varer	587 771	593 783	142 608	151 168	145 929	154 078	153 223	157 956	155 150
Råolje og naturgass	10 908	8 608	2 119	2 044	2 627	1 818	2 685	3 699	3 356
Skip, plattformer og fly	34 895	45 440	8 977	10 669	13 337	12 457	13 783	11 558	7 783
Tjenester	367 094	389 305	95 432	98 022	102 657	93 194	88 003	97 793	104 836
Bruttonasjonalprodukt ¹	3 118 116	3 117 032	755 756	781 058	753 397	826 822	820 869	808 448	795 539
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2 621 032	2 717 309	656 543	687 988	666 851	705 927	690 469	699 356	689 101
Petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart	497 084	399 723	99 213	93 070	86 546	120 894	130 400	109 091	106 438
Fastlands-Norge(basisverdi)	2 278 422	2 358 776	572 779	597 353	576 992	611 653	602 985	605 568	595 266
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1 711 838	1 772 339	431 613	447 247	431 786	461 693	454 173	448 329	442 390
Industri og bergverk	219 267	215 262	53 274	56 201	52 010	53 777	58 038	56 469	53 495
Annen vareproduksjon	276 957	318 787	77 390	72 583	79 839	88 974	86 687	76 292	83 863
Tjenester inkl. boligtjenester	1 215 614	1 238 290	300 949	318 462	299 936	318 942	309 448	315 569	305 033
Offentlig forvaltning	566 584	586 437	141 166	150 106	145 206	149 959	148 812	157 239	152 876
Produktavgifter og -subsider	342 610	358 533	83 764	90 635	89 859	94 275	87 484	93 788	93 835

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

Tabell 2. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Faste 2015-priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1 353 723	1 374 069	328 154	344 638	349 022	352 256	335 382	350 302	357 902
Konsum i husholdninger	1 281 171	1 300 126	309 558	326 125	330 921	333 521	315 792	332 247	339 809
Varekonsum	592 469	591 644	138 210	149 557	144 911	158 967	139 420	150 013	148 461
Tjenestekonsum	621 993	641 144	153 954	160 383	164 738	162 068	158 902	165 198	169 249
Husholdningenes kjøp i utlandet	106 006	109 815	24 928	27 772	34 077	23 038	24 804	28 715	34 968
Utlendingers kjøp i Norge	-39 297	-42 477	-7 534	-11 586	-12 805	-10 552	-7 334	-11 678	-12 869
Konsum i ideelle organisasjoner	72 552	73 943	18 596	18 512	18 101	18 734	19 590	18 055	18 092
Konsum i offentlig forvaltning	729 267	744 881	184 035	185 878	187 582	187 385	187 135	189 108	191 188
Konsum i statsforvaltningen	368 749	377 100	93 521	93 923	94 806	94 850	94 189	95 104	96 074
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	325 138	333 554	82 566	83 033	83 949	84 005	83 424	84 383	85 270
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	43 611	43 546	10 955	10 890	10 856	10 845	10 765	10 721	10 804
Konsum i kommuneforvaltningen	360 518	367 781	90 514	91 955	92 776	92 535	92 946	94 004	95 113
Bruttoinvestering i fast realkapital	741 413	739 701	173 575	185 249	188 127	192 750	180 888	193 799	192 716
Utvinning av råolje og naturgass, rørtransport	201 658	167 624	39 637	43 013	43 018	41 955	38 499	43 187	40 892
Utenriks sjøfart	-867	-1 698	-221	-619	-257	-601	-1 817	-562	-317
Fastlands-Norge	540 622	573 776	134 159	142 855	145 366	151 396	144 206	151 174	152 141
Næringer	223 056	232 305	52 538	59 122	57 874	62 771	56 950	59 608	63 340
Tjenester tilknyttet utvinning	4 785	2 010	891	387	234	498	1 059	896	1 733
Andre tjenester	131 832	138 859	31 602	35 846	35 384	36 027	35 658	36 776	36 064
Industri og bergverk	31 262	33 794	7 705	8 291	7 428	10 370	7 245	7 137	7 737
Annен vareproduksjon	55 177	57 642	12 340	14 598	14 829	15 876	12 989	14 799	17 805
Boliger (husholdninger)	165 708	180 689	42 879	44 552	45 202	48 056	48 043	48 680	48 911
Offentlig forvaltning	151 858	160 783	38 742	39 181	42 290	40 570	39 212	42 886	39 890
Bruttoinvestering i verdigjenstander	348	358	87	92	85	94	94	90	86
Lagerrendring og statistiske avvik	117 955	162 296	45 646	47 391	29 932	39 327	54 143	28 653	27 865
Bruttoinvestering i alt	859 716	902 355	219 308	232 732	218 144	232 171	235 125	222 542	220 666
Innenlandske sluttanvendelse	2 942 706	3 021 305	731 497	763 248	754 748	771 811	757 642	761 952	769 755
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerrendr.) .	2 623 612	2 692 726	646 348	673 371	681 970	691 037	666 723	690 584	701 231
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	881 125	905 663	222 777	225 060	229 872	227 955	226 347	231 993	231 077
Eksport i alt	1 176 078	1 154 865	289 711	283 595	277 319	304 241	290 592	289 388	288 984
Tradisjonelle varer	374 196	343 695	86 732	88 229	84 943	83 791	85 844	86 112	87 089
Råolje og naturgass	445 209	464 491	123 708	109 840	106 484	124 459	124 103	116 737	114 682
Skip, plattformer og fly	11 508	16 755	2 089	2 746	2 935	8 986	7 452	2 812	1 596
Tjenester	345 165	329 923	77 181	82 779	82 957	87 005	73 193	83 727	85 616
Samlet sluttanvendelse	4 118 784	4 176 169	1 021 208	1 046 843	1 032 067	1 076 052	1 048 234	1 051 340	1 058 739
Import i alt	1 000 668	1 024 020	244 733	258 370	263 874	257 044	252 643	261 932	265 622
Tradisjonelle varer	587 771	585 418	140 273	149 320	145 353	150 471	148 201	150 704	149 474
Råolje og naturgass	10 908	9 793	2 680	2 387	2 868	1 857	2 541	3 512	3 208
Skip, plattformer og fly	34 895	44 122	8 528	10 355	13 321	11 918	13 421	10 895	7 543
Tjenester	367 094	384 688	93 252	96 308	102 331	92 797	88 480	96 821	105 398
Bruttonasjonalprodukt ¹	3 118 116	3 152 149	776 475	788 472	768 193	819 008	795 592	789 408	793 117
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2 621 032	2 646 221	642 794	665 605	655 301	682 521	661 722	664 014	667 739
Petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart	497 084	505 928	133 681	122 867	112 892	136 487	133 869	125 393	125 378
Fastlands-Norge(basisverdi)	2 278 422	2 295 067	559 569	576 634	567 366	591 498	575 663	574 078	577 879
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1 711 838	1 715 599	416 365	432 457	421 270	445 508	429 964	427 083	429 408
Industri og bergverk	219 267	210 217	52 476	54 749	49 735	53 258	54 918	51 920	49 595
Annen vareproduksjon	276 957	284 358	71 154	66 296	71 391	75 517	74 103	66 157	73 744
Tjenester inkl. boligtjenester	1 215 614	1 221 024	292 735	311 412	300 144	316 732	300 943	309 006	306 069
Offentlig forvaltning	566 584	579 468	143 204	144 177	146 096	145 991	145 699	146 995	148 471
Produktavgifter og -subsider	342 610	351 154	83 226	88 971	87 935	91 023	86 059	89 936	89 861

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

Tabell 3. Makroøkonomiske hovedstørrelser.**Prosentvis volumendring fra samme periode året før**

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,6	1,5	1,2	2,4	1,3	1,2	2,2	1,6	2,5
Konsum i husholdninger	2,3	1,5	1,4	2,2	1,2	1,2	2,0	1,9	2,7
Varekonsum	1,2	-0,1	-0,7	1,7	-1,1	-0,5	0,9	0,3	2,4
Tjenestekonsum	3,9	3,1	3,3	2,9	3,2	2,9	3,2	3,0	2,7
Husholdningenes kjøp i utlandet	1,5	3,6	3,9	3,1	4,7	2,2	-0,5	3,4	2,6
Utlendingers kjøp i Norge	9,8	8,1	9,9	7,6	10,0	5,2	-2,7	0,8	0,5
Konsum i ideelle organisasjoner	9,0	1,9	-1,4	5,3	2,4	1,6	5,3	-2,5	-0,0
Konsum i offentlig forvaltning	2,4	2,1	1,9	1,8	2,0	2,9	1,7	1,7	1,9
Konsum i statsforvaltningen	3,1	2,3	2,1	2,3	2,2	2,5	0,7	1,3	1,3
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	3,1	2,6	2,2	2,6	2,5	3,0	1,0	1,6	1,6
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	3,5	-0,1	0,9	0,0	-0,7	-0,9	-1,7	-1,5	-0,5
Konsum i kommuneforvaltningen	1,6	2,0	1,8	1,2	1,9	3,2	2,7	2,2	2,5
Bruttoinvestering i fast realkapital	-4,0	-0,2	-3,5	-2,2	2,7	2,1	4,2	4,6	2,4
Utvinning av råolje og naturgass, rørtransport	-12,2	-16,9	-21,8	-19,7	-14,0	-11,4	-2,9	0,4	-4,9
Utenriks sjøfart
Fastlands-Norge	-0,2	6,1	3,6	5,1	8,9	6,8	7,5	5,8	4,7
Næringer	-2,8	4,1	1,5	-0,1	8,3	6,9	8,4	0,8	9,4
Tjenester tilknyttet utvinning	3,8	-58,0	-39,8	-76,5	-74,3	-33,4	18,8	131,5	641,5
Andre tjenester	-5,1	5,3	-0,1	2,4	13,9	5,6	12,8	2,6	1,9
Industri og bergverk	-11,9	8,1	14,5	6,6	0,4	10,8	-6,0	-13,9	4,2
Annen vareproduksjon	9,5	4,5	3,7	-0,8	5,4	9,5	5,3	1,4	20,1
Boliger (husholdninger)	3,2	9,0	7,2	8,4	11,0	9,5	12,0	9,3	8,2
Offentlig forvaltning	0,2	5,9	2,7	9,7	7,7	3,6	1,2	9,5	-5,7
Bruttoinvestering i verdigjenstander	-14,1	2,8	-1,1	7,7	0,8	4,0	7,5	-1,9	1,0
Lagerendring og statistiske avvik	-0,3	37,6	21,7	77,2	30,6	27,7	18,6	-39,5	-6,9
Bruttoinvestering i alt	-3,4	5,0	0,9	7,6	5,8	5,7	7,2	-4,4	1,2
Innenlandske sluttanvendelse	0,7	2,7	1,3	3,8	2,7	2,9	3,6	-0,2	2,0
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendr.).	2,0	2,6	1,9	2,8	3,0	2,8	3,2	2,6	2,8
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	2,0	2,8	2,1	3,1	3,0	3,0	1,6	3,1	0,5
Eksport i alt	4,7	-1,8	-0,6	0,3	-5,1	-1,8	0,3	2,0	4,2
Tradisjonelle varer	6,9	-8,2	-6,9	-4,7	-7,4	-13,4	-1,0	-2,4	2,5
Råolje og naturgass	2,1	4,3	7,7	7,4	-2,7	4,9	0,3	6,3	7,7
Skip, plattformer og fly	0,0	45,6	-30,7	7,6	-5,1	215,3	256,8	2,4	-45,6
Tjenester	7,1	-4,4	-4,0	-3,1	-5,6	-4,9	-5,2	1,1	3,2
Samlet sluttanvendelse	1,9	1,4	0,7	2,8	0,5	1,5	2,6	0,4	2,6
Import i alt	1,6	2,3	0,5	3,2	4,2	1,4	3,2	1,4	0,7
Tradisjonelle varer	3,2	-0,4	-3,7	1,0	2,0	-0,8	5,7	0,9	2,8
Råolje og naturgass	-0,1	-10,2	-6,7	-13,2	5,8	-27,9	-5,2	47,1	11,8
Skip, plattformer og fly	-6,7	26,4	-3,6	15,6	36,3	63,1	57,4	5,2	-43,4
Tjenester	0,1	4,8	8,1	6,1	4,2	1,0	-5,1	0,5	3,0
Bruttonasjonalprodukt ¹	2,0	1,1	0,8	2,7	-0,7	1,6	2,5	0,1	3,2
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	1,4	1,0	-0,1	2,3	0,8	0,9	2,9	-0,2	1,9
Petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart	4,3	1,8	5,6	4,8	-8,5	5,1	0,1	2,1	11,1
Fastlands-Norge(basisverdi)	1,3	0,7	-0,4	2,0	0,5	0,7	2,9	-0,4	1,9
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	0,9	0,2	-1,2	2,0	-0,1	0,3	3,3	-1,2	1,9
Industri og bergverk	-4,6	-4,1	-8,2	-1,5	-4,0	-2,6	4,7	-5,2	-0,3
Annen vareproduksjon	0,9	2,7	2,9	4,2	0,6	3,1	4,1	-0,2	3,3
Tjenester inkl. boligtjenester	2,0	0,4	-0,9	2,1	0,4	0,1	2,8	-0,8	2,0
Offentlig forvaltning	2,3	2,3	2,2	2,2	2,4	2,3	1,7	2,0	1,6
Produktavgifter og -subsider	2,3	2,5	1,7	3,8	2,4	2,0	3,4	1,1	2,2

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

Tabell 4. Makroøkonomiske hovedstørrelser.
Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,4	3,2	3,5	3,7	3,1	2,7	1,5	1,9	1,5
Konsum i husholdninger	2,4	3,3	3,5	3,8	3,2	2,7	1,5	1,9	1,4
Varekonsum	1,9	4,0	3,4	3,9	4,2	4,6	3,2	1,7	0,5
Tjenestekonsum	1,9	2,5	2,6	2,8	2,7	2,0	1,2	2,3	2,0
Husholdningenes kjøp i utlandet	7,7	3,6	9,7	8,9	1,1	-4,6	-4,7	0,7	2,4
Utlendingers kjøp i Norge	1,9	2,9	2,8	2,7	3,2	2,9	3,0	2,3	2,0
Konsum i ideelle organisasjoner	2,7	2,7	3,2	2,5	2,1	2,8	1,6	2,6	3,0
Konsum i offentlig forvaltning	3,0	1,7	1,2	0,7	1,2	3,7	3,0	2,6	3,1
Konsum i statsforvaltningen	3,2	1,5	0,9	0,8	0,9	3,2	3,4	2,7	3,5
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	3,6	1,3	0,7	0,6	0,7	3,3	3,6	2,7	3,6
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	0,1	2,6	2,8	2,2	2,5	2,8	2,1	3,3	2,9
Konsum i kommuneforvaltningen	2,7	1,9	1,5	0,7	1,6	4,2	2,5	2,4	2,6
Bruttoinvestering i fast realkapital	3,0	1,5	1,4	1,8	2,6	0,1	0,7	0,7	0,6
Utvinning av råolje og naturgass, rørtransport	1,8	-1,6	-1,3	-0,3	1,7	-6,3	-6,0	-6,7	-6,3
Utenriks sjøfart	-20,5	4,5	12,7	358,3	-27,8	17,6	-8,9	-3,0	-4,9
Fastlands-Norge	3,5	2,4	2,4	2,6	2,5	2,0	2,4	2,7	2,2
Næringer	2,9	2,4	2,9	3,1	2,6	1,2	1,6	2,7	2,0
Tjenester tilknyttet utvinning	-5,8	2,1	1,6	2,1	2,1	2,4	-1,2	0,1	-2,3
Andre tjenester	2,5	2,3	2,5	2,7	2,7	1,3	2,1	3,0	2,3
Industri og bergverk	4,1	2,8	4,4	4,0	2,1	1,1	1,6	2,2	2,2
Annen vareproduksjon	3,8	2,5	3,3	3,6	2,3	1,0	0,9	2,2	2,1
Boliger (husholdninger)	3,2	2,3	1,9	1,9	2,5	2,8	3,0	2,9	2,4
Offentlig forvaltning	4,9	2,4	2,4	2,6	2,4	2,2	2,7	2,6	2,3
Bruttoinvestering i verdigjenstander	21,7	2,1	1,7	4,2	-2,9	5,2	0,3	0,5	2,0
Lagerendring og statistiske avvik	-11,3	0,4	-8,2	-4,5	6,2	14,9	1,4	7,0	4,1
Bruttoinvestering i alt	0,8	1,3	-0,4	0,9	2,9	1,8	0,9	1,6	1,1
Innlandske sluttanvendelse	2,1	2,3	1,7	2,1	2,6	2,7	1,7	2,0	1,8
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendr.)	2,8	2,6	2,6	2,6	2,5	2,8	2,1	2,3	2,1
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	3,3	1,8	1,4	1,0	1,5	3,4	2,9	2,6	2,9
Eksport i alt	-8,0	-7,9	-12,6	-10,3	-8,6	0,0	12,8	6,4	3,4
Tradisjonelle varer	2,0	3,5	0,2	3,2	4,0	6,8	7,1	6,6	3,5
Råolje og naturgass	-20,9	-19,6	-29,2	-27,0	-19,7	-1,4	30,6	14,1	7,0
Skip, plattformer og fly	15,5	3,4	49,0	66,9	-42,6	35,3	-4,7	-1,1	1,4
Tjenester	2,0	-3,7	-1,4	-3,2	-5,3	-4,8	-1,4	-0,8	0,5
Samlet sluttanvendelse	-1,0	-0,5	-2,4	-1,3	-0,5	2,0	4,6	3,1	2,1
Import i alt	5,1	1,3	2,4	2,9	0,3	-0,4	0,2	2,1	1,8
Tradisjonelle varer	4,7	1,4	2,1	2,7	0,8	0,2	1,7	3,5	3,4
Råolje og naturgass	-20,0	-12,1	-24,1	-23,2	-5,6	13,5	33,7	23,0	14,2
Skip, plattformer og fly	12,4	3,0	8,2	7,4	0,0	-3,4	-2,4	3,0	3,1
Tjenester	6,0	1,2	3,2	3,7	-0,1	-1,6	-2,8	-0,8	-0,8
Bruttonasjonalprodukt ¹	-2,8	-1,1	-3,9	-2,6	-0,8	2,8	6,0	3,4	2,3
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	1,8	2,7	1,7	2,3	2,8	3,9	2,2	1,9	1,4
Petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart	-21,5	-21,0	-29,7	-28,0	-21,9	-3,4	31,2	14,9	10,7
Fastlands-Norge(basisverdi)	1,9	2,8	1,7	2,3	2,9	4,1	2,3	1,8	1,3
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1,6	3,3	2,2	3,3	3,9	3,9	1,9	1,5	0,5
Industri og bergverk	5,1	2,4	2,0	2,7	2,7	2,1	4,1	6,0	3,1
Annen vareproduksjon	2,1	12,1	7,6	11,5	13,9	15,3	7,6	5,3	1,7
Tjenester inkl. boligtjenester	0,8	1,4	0,9	1,7	1,7	1,4	0,0	-0,1	-0,3
Offentlig forvaltning	3,0	1,2	0,3	-0,6	0,3	4,8	3,6	2,7	3,6
Produktavgifter og -subsider	0,7	2,1	1,3	2,1	2,1	2,9	1,0	2,4	2,2

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

Tabell 5. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi.**Løpende priser. Millioner kroner**

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Bruttonasjonalprodukt¹	3 118 116	3 117 032	755 756	781 058	753 397	826 822	820 869	808 448	795 539
Jordbruk og skogbruk	20 789	21 327	4 436	514	11 060	5 316	4 412	359	10 706
Fiske, fangst og akvakultur	27 047	45 172	10 706	10 358	10 993	13 115	12 705	11 205	10 400
Bergverksdrift	5 411	5 187	1 211	1 350	1 412	1 213	1 227	1 537	1 506
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	498 299	395 278	96 779	94 224	86 829	117 446	123 725	103 410	99 861
Utvinning av råolje og naturgass	449 813	361 542	87 014	84 472	78 681	111 375	119 038	99 375	95 745
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	48 486	33 737	9 765	9 752	8 148	6 072	4 687	4 035	4 116
Industri	213 856	210 076	52 062	54 851	50 598	52 565	56 811	54 933	51 989
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	40 489	43 829	9 948	10 971	11 592	11 318	11 346	11 131	12 432
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	2 725	3 165	747	805	731	883	877	861	782
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	8 223	8 533	1 861	2 430	2 044	2 197	2 239	2 204	2 010
Produksjon av papir og papirvarer	2 557	2 905	749	723	773	659	686	705	737
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	3 939	3 585	860	987	746	992	896	1 005	779
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	26 277	29 446	7 387	7 561	7 554	6 943	10 374	9 934	8 596
Prod av kjemiske råvarer	9 592	8 130	2 376	2 016	1 978	1 760	1 913	2 177	2 097
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	13 552	14 195	3 188	3 960	3 560	3 486	3 175	3 651	3 545
Produksjon av metaller	12 156	11 171	2 554	2 584	3 015	3 018	3 532	3 802	3 732
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	61 403	54 048	14 452	14 082	12 010	13 504	13 891	12 195	11 035
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	19 631	18 692	4 830	5 376	3 956	4 530	4 561	4 636	3 869
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	5 462	5 615	1 439	1 463	1 246	1 467	1 499	1 294	1 170
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	17 442	14 891	4 047	3 907	3 370	3 567	3 734	3 514	3 301
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	53 297	63 262	18 348	13 675	12 081	19 159	19 185	14 642	13 696
Vannforsyning, avløp og renovasjon	18 098	19 049	4 594	4 760	4 290	5 406	4 940	5 229	4 721
Bygge- og anleggsvirksomhet	175 824	189 025	43 900	48 037	45 704	51 384	50 386	50 086	49 061
Varehandel og reparasjon av motorvogner	215 468	214 666	49 747	54 989	53 132	56 798	52 794	55 107	54 377
Rørtransport	16 869	17 716	4 555	4 194	4 524	4 444	4 452	4 269	4 346
Utenriks sjøfart	30 402	20 465	7 644	4 404	3 341	5 075	6 909	5 447	6 346
Transport utenom utenriks sjøfart	99 822	105 741	24 460	27 684	27 703	25 894	23 781	26 171	27 046
Post og distribusjonsvirksomhet	10 440	10 506	2 541	2 754	2 476	2 735	2 715	3 055	2 674
Overnattings- og serveringsvirksomhet	39 162	41 448	8 865	10 577	11 620	10 386	9 383	11 374	12 551
Informasjon og kommunikasjon	112 927	117 783	28 836	29 206	26 952	32 789	31 691	29 723	28 762
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	139 437	145 725	43 136	36 622	32 293	33 674	43 949	37 824	33 055
Omsetning og drift av fast eiendom	84 975	86 670	21 262	21 856	22 025	21 527	21 747	22 012	21 912
Boligjenester	126 193	131 287	32 028	32 587	33 216	33 456	33 569	33 853	34 505
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	127 219	131 648	28 706	36 434	28 159	38 349	30 966	35 071	29 325
Forretningsmessig tjenesteyting	73 880	72 312	15 799	19 113	18 794	18 605	16 126	18 762	19 643
Offentlig administrasjon og forsvar	179 833	186 917	44 896	47 570	45 768	48 684	47 344	50 548	48 535
Undervisning	143 653	150 239	36 644	38 084	36 988	38 523	38 566	39 861	38 362
Helse- og omsorgstjenester	306 728	317 590	76 397	81 453	79 327	80 413	80 341	84 733	83 437
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	55 877	59 407	14 440	15 126	14 250	15 591	15 661	15 448	14 887
Totalt for nærlinger (basisverdi)	2 775 506	2 758 499	671 992	690 423	663 537	732 547	733 385	714 659	701 704
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2 621 032	2 717 309	656 543	687 988	666 851	705 927	690 469	699 356	689 101
Produktavgifter og -subsider	342 610	358 533	83 764	90 635	89 859	94 275	87 484	93 788	93 835

Offentlig forvaltning	566 584	586 437	141 166	150 106	145 206	149 959	148 812	157 239	152 876
Statsforvaltningen	265 265	272 808	65 188	69 524	66 467	71 629	68 694	72 692	70 445
Sivil forvaltning	235 177	242 404	57 855	61 531	59 223	63 794	61 314	64 501	62 972
Forsvar	30 088	30 404	7 333	7 992	7 244	7 835	7 380	8 191	7 473
Kommuneforvaltningen	301 319	313 629	75 978	80 583	78 739	78 331	80 118	84 546	82 431

Fastlands-Norge (basisverdi)	2 278 422	2 358 776	572 779	597 353	576 992	611 653	602 985	605 568	595 266
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge (basisverdi)	1 567 069	1 619 612	394 691	408 910	393 842	422 169	415 507	408 416	402 887
Markedsrettet virksomhet (basisverdi)	2 064 153	2 019 335	493 904	501 980	480 388	543 064	545 907	517 507	509 324
Ikke markedsrettet virksomhet (basisverdi)	711 353	739 164	178 088	188 443	183 150	189 483	187 478	197 152	192 380

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i nærlinger er målt i basisverdi

**Tabell 6. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi.
Faste 2015-priser. Millioner kroner**

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Bruttonasjonalprodukt¹	3 118 116	3 152 149	776 475	788 472	768 193	819 008	795 592	789 408	793 117
Jordbruk og skogbruk	20 789	21 235	4 473	582	10 706	5 474	4 565	569	10 448
Fiske, fangst og akvakultur	27 047	25 976	7 056	6 121	6 209	6 590	7 098	6 148	6 412
Bergverksdrift	5 411	5 397	1 190	1 391	1 462	1 354	1 239	1 397	1 423
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	498 299	499 889	131 950	121 540	112 196	134 203	131 665	122 728	123 085
Utvinning av råolje og naturgass	449 813	458 711	121 759	110 762	101 950	124 241	122 276	112 968	113 198
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	48 486	41 178	10 191	10 779	10 246	9 962	9 388	9 761	9 887
Industri	213 856	204 821	51 285	53 358	48 273	51 904	53 679	50 523	48 172
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	40 489	39 933	9 477	9 755	10 295	10 407	9 803	9 299	10 290
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	2 725	2 936	685	750	675	826	804	800	718
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	8 223	8 484	1 903	2 402	1 973	2 205	2 214	2 193	1 955
Produksjon av papir og papirvarer	2 557	2 775	688	687	707	693	726	703	713
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	3 939	3 681	920	926	888	948	941	915	870
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	26 277	28 551	7 088	7 540	7 061	6 862	8 918	8 024	7 235
Prod av kjemiske råvarer	9 592	8 672	2 355	2 108	2 103	2 106	2 320	2 282	2 229
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	13 552	13 881	3 154	3 839	3 411	3 477	3 300	3 628	3 495
Produksjon av metaller	12 156	12 624	3 139	3 277	3 086	3 121	3 148	3 200	3 060
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	61 403	53 797	14 207	14 077	11 743	13 771	13 977	12 514	11 387
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	19 631	18 247	4 642	4 939	3 998	4 668	4 726	4 487	4 044
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	5 462	5 393	1 422	1 344	1 212	1 414	1 455	1 268	1 164
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	17 442	14 519	3 960	3 822	3 226	3 511	3 668	3 492	3 240
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	53 297	54 009	15 960	12 435	11 250	14 364	15 046	12 158	11 663
Vannforsyning, avløp og renovasjon	18 098	18 710	4 421	4 688	4 750	4 851	4 618	4 872	4 942
Bygge- og anleggsvirksomhet	175 824	183 137	43 665	47 158	43 226	49 089	47 395	47 283	45 221
Varehandel og reparasjon av motorvogner	215 468	210 423	49 914	54 180	50 703	55 626	50 752	53 459	52 147
Rørtransport	16 869	16 907	4 752	4 045	3 422	4 688	4 764	4 224	4 400
Utenriks sjøfart	30 402	30 310	7 170	8 061	7 520	7 559	6 829	8 202	7 780
Transport utenom utenriks sjøfart	99 822	101 632	23 717	26 420	25 858	25 636	24 559	26 529	26 528
Post og distribusjonsvirksomhet	10 440	10 150	2 556	2 647	2 269	2 679	2 608	2 629	2 266
Overnattings- og serveringsvirksomhet	39 162	40 801	8 831	10 539	11 280	10 151	8 842	10 709	11 612
Informasjon og kommunikasjon	112 927	115 356	28 497	28 603	26 493	31 762	30 171	28 580	27 728
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	139 437	143 907	35 201	35 335	36 825	36 545	36 191	35 089	36 783
Omsetning og drift av fast eiendom	84 975	83 649	20 893	21 291	20 836	20 628	20 808	21 046	20 508
Boligjenester	126 193	129 287	32 341	32 437	32 113	32 395	33 154	33 168	32 826
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	127 219	129 330	28 926	34 726	29 106	36 571	30 771	33 316	29 810
Forretningsmessig tjenesteyting	73 880	71 550	16 056	18 324	18 898	18 272	16 895	18 192	19 756
Offentlig administrasjon og forsvar	179 833	183 984	45 572	45 744	46 367	46 301	45 913	46 429	47 049
Undervisning	143 653	147 811	36 791	37 320	36 019	37 681	37 732	38 176	36 642
Helse- og omsorgstjenester	306 728	314 527	77 633	77 824	80 210	78 860	78 963	79 400	81 507
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	55 877	58 198	14 398	14 731	14 266	14 803	15 277	14 645	14 548
Totalt for nærlinger (basisverdi)	2 775 506	2 800 995	693 250	699 501	680 258	727 986	709 532	699 471	703 257
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2 621 032	2 646 221	642 794	665 605	655 301	682 521	661 722	664 014	667 739
Produktavgifter og -subsider	342 610	351 154	83 226	88 971	87 935	91 023	86 059	89 936	89 861

Offentlig forvaltning	566 584	579 468	143 204	144 177	146 096	145 991	145 699	146 995	148 471
Statsforvaltningen	265 265	271 144	67 169	67 407	68 156	68 413	67 636	68 370	69 152
Sivil forvaltning	235 177	241 491	59 682	60 013	60 767	61 029	60 280	61 066	61 757
Forsvar	30 088	29 654	7 487	7 394	7 389	7 384	7 356	7 305	7 395
Kommuneforvaltningen	301 319	308 324	76 035	76 770	77 940	77 578	78 063	78 624	79 319

Fastlands-Norge (basisverdi)	2 278 422	2 295 067	559 569	576 634	567 366	591 498	575 663	574 078	577 879
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge (basisverdi)	1 567 069	1 565 518	379 012	394 762	384 025	407 720	391 658	388 576	391 431
Markedsrettet virksomhet (basisverdi)	2 064 153	2 071 446	512 693	517 629	496 917	544 207	525 528	513 969	516 809
Ikke markedsrettet virksomhet (basisverdi)	711 353	729 480	180 540	181 856	183 324	183 760	184 004	185 502	186 448

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i nærlinger er målt i basisverdi

Tabell 7. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi.**Prosentvis volumendring fra samme periode året før**

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Bruttonasjonalprodukt¹	2,0	1,1	0,8	2,7	-0,7	1,6	2,5	0,1	3,2
Jordbruk og skogbruk	4,2	2,1	5,8	42,1	-2,4	5,7	2,1	-2,3	-2,4
Fiske, fangst og akvakultur	-12,4	-4,0	1,6	-8,2	-3,9	-5,6	0,6	0,4	3,3
Bergverksdrift	-0,7	-0,3	-5,3	-6,7	5,2	6,4	4,1	0,5	-2,6
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	4,1	0,3	3,5	3,0	-9,3	3,9	-0,2	1,0	9,7
Utvinning av råolje og naturgass	4,7	2,0	6,0	5,0	-8,7	5,5	0,4	2,0	11,0
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	-2,6	-15,1	-18,9	-13,9	-15,0	-12,2	-7,9	-9,4	-3,5
Industri	-4,7	-4,2	-8,3	-1,4	-4,2	-2,8	4,7	-5,3	-0,2
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	0,4	-1,4	-2,0	1,5	-0,1	-4,5	3,4	-4,7	-0,0
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	-7,0	7,8	-7,6	9,0	12,6	18,7	17,3	6,6	6,4
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	10,0	3,2	-1,4	10,5	0,3	2,5	16,3	-8,7	-0,9
Produksjon av papir og papirvarer	-5,5	8,5	2,0	17,0	14,1	2,5	5,6	2,3	0,9
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	-1,2	-6,5	-8,5	-6,9	-8,0	-2,7	2,3	-1,1	-2,0
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	9,3	8,7	6,2	12,0	11,4	5,1	25,8	6,4	2,5
Prod av kjemiske råvarer	0,5	-9,6	-6,6	-17,2	-9,4	-4,4	-1,5	8,3	6,0
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	-2,7	2,4	-0,5	3,6	3,0	3,3	4,6	-5,5	2,5
Produksjon av metaller	-6,9	3,8	5,6	6,8	1,1	1,9	0,3	-2,3	-0,9
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	-10,2	-12,4	-17,5	-10,5	-13,1	-7,7	-1,6	-11,1	-3,0
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	-16,9	-7,1	-19,0	-0,2	-7,1	0,4	1,8	-9,1	1,2
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	-4,5	-1,3	-5,4	-2,7	-0,0	3,7	2,3	-5,7	-4,0
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	-2,4	-16,8	-14,3	-14,9	-23,5	-14,7	-7,4	-8,6	0,4
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	3,3	1,3	6,5	2,2	-3,8	-0,5	-5,7	-2,2	3,7
Vannforsyning, avløp og renovasjon	2,2	3,4	2,6	3,1	3,5	4,3	4,5	3,9	4,0
Bygge- og anleggsvirksomhet	1,9	4,2	1,6	6,2	3,4	5,3	8,5	0,3	4,6
Varehandel og reparasjon av motorvogner	3,8	-2,3	-2,6	0,0	-3,7	-3,1	1,7	-1,3	2,8
Rørtransport	6,3	0,2	6,0	12,4	-16,8	0,3	0,2	4,4	28,6
Utenriks sjøfart	-4,2	-0,3	-0,9	-0,6	-2,2	2,5	-4,8	1,7	3,5
Transport utenom utenriks sjøfart	0,3	1,8	3,1	3,3	1,0	0,0	3,5	0,4	2,6
Post og distribusjonsvirksomhet	-3,1	-2,8	-6,7	3,3	-5,0	-2,5	2,0	-0,7	-0,1
Overnattings- og serveringsvirksomhet	4,7	4,2	8,3	6,9	2,5	0,1	0,1	1,6	2,9
Informasjon og kommunikasjon	3,3	2,2	0,1	2,7	2,3	3,5	5,9	-0,1	4,7
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	6,2	3,2	2,7	3,9	5,5	0,8	2,8	-0,7	-0,1
Omsetning og drift av fast eiendom	1,4	-1,6	-3,5	-2,7	-0,5	0,6	-0,4	-1,2	-1,6
Boligtjenester	5,3	2,5	2,9	2,5	2,1	2,3	2,5	2,3	2,2
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	-3,4	1,7	-4,1	7,9	1,2	1,3	6,4	-4,1	2,4
Forretningsmessig tjenesteyting	-5,2	-3,2	-7,8	-1,5	-2,8	-0,8	5,2	-0,7	4,5
Offentlig administrasjon og forsvar	4,4	2,3	2,9	2,5	2,0	1,8	0,7	1,5	1,5
Undervisning	0,9	2,9	2,0	3,0	3,4	3,2	2,6	2,3	1,7
Helse- og omsorgstjenester	2,3	2,5	2,7	2,5	2,7	2,2	1,7	2,0	1,6
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	1,3	4,2	2,3	7,0	5,3	2,1	6,1	-0,6	2,0
Totalt for nærlinger (basisverdi)	1,9	0,9	0,7	2,5	-1,1	1,5	2,3	-0,0	3,4
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	1,4	1,0	-0,1	2,3	0,8	0,9	2,9	-0,2	1,9
Produktavgifter og -subsider	2,3	2,5	1,7	3,8	2,4	2,0	3,4	1,1	2,2

Offentlig forvaltning	2,3	2,3	2,2	2,2	2,4	2,3	1,7	2,0	1,6
Statsforvaltningen	3,9	2,2	2,5	2,3	2,1	2,0	0,7	1,4	1,5
Sivil forvaltning	4,0	2,7	2,9	2,8	2,6	2,5	1,0	1,8	1,6
Forsvar	3,9	-1,4	-0,7	-1,4	-1,8	-1,9	-1,7	-1,2	0,1
Kommuneforvaltningen	1,0	2,3	2,0	2,2	2,7	2,4	2,7	2,4	1,8

Fastlands-Norge (basisverdi)	1,3	0,7	-0,4	2,0	0,5	0,7	2,9	-0,4	1,9
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge (basisverdi) . .	0,6	-0,1	-1,8	1,8	-0,4	0,0	3,3	-1,6	1,9
Markedsrettet virksomhet (basisverdi)	1,6	0,4	0,1	2,5	-2,4	1,2	2,5	-0,7	4,0
Ikke markedsrettet virksomhet (basisverdi)	2,9	2,5	2,6	2,6	2,6	2,4	1,9	2,0	1,7

¹ Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i nærlinger er målt i basisverdi

Tabell 8. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi.**Prosentvis prisendring fra samme periode året før**

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Bruttonasjonalprodukt¹	-2,8	-1,1	-3,9	-2,6	-0,8	2,8	6,0	3,4	2,3
Jordbruk og skogbruk	6,4	0,4	0,1	39,4	1,2	-2,3	-2,6	-28,6	-0,8
Fiske, fangst og akvakultur	16,2	73,9	54,3	97,8	77,6	71,9	18,0	7,7	-8,4
Bergverksdrift	12,8	-3,9	6,9	1,1	-7,4	-14,4	-2,7	13,3	9,6
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	-21,5	-20,9	-30,5	-26,8	-21,2	-3,7	28,1	8,7	4,8
Utvinning av råolje og naturgass	-23,2	-21,2	-32,5	-28,5	-21,4	-0,5	36,2	15,3	9,6
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	-1,6	-18,1	-7,0	-8,8	-19,7	-38,1	-47,9	-54,3	-47,7
Industri	4,9	2,6	1,9	2,8	3,0	2,6	4,3	5,8	3,0
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	2,5	9,8	7,8	10,3	9,9	10,7	10,3	6,4	7,3
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	8,7	7,8	13,1	10,0	7,1	1,4	0,2	0,3	0,5
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	0,7	0,6	0,9	0,3	0,2	0,8	3,4	-0,7	-0,7
Produksjon av papir og papirvarer	14,8	4,7	11,9	12,3	5,8	-9,4	-13,2	-4,7	-5,6
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	2,2	-2,6	-4,5	10,4	-19,8	3,8	1,9	3,0	6,5
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	17,2	3,1	14,9	4,5	-4,9	-0,3	11,6	23,5	11,1
Prod av kjemiske råvarer	12,2	-6,2	9,7	-3,3	-10,7	-20,3	-18,3	-0,3	-0,0
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	0,9	2,3	2,8	2,6	3,6	0,0	-4,8	-2,4	-2,8
Produksjon av metaller	20,0	-11,5	-34,5	-28,9	13,5	21,7	37,9	50,6	24,9
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	2,7	0,5	1,3	1,3	2,1	-2,6	-2,3	-2,6	-5,2
Verftsindustri og annen transportmønstrelindustri	2,9	2,4	2,2	9,3	-2,0	-0,3	-7,3	-5,1	-3,3
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	3,4	4,1	4,9	7,5	2,2	1,5	1,8	-6,2	-2,2
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	0,0	2,6	2,6	2,0	3,7	2,2	-0,4	-1,5	-2,5
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	-7,5	17,1	3,2	14,1	26,4	29,0	10,9	9,5	9,4
Vannforsyning, avløp og renovasjon	5,7	1,8	3,5	-2,2	-6,9	12,8	2,9	5,7	5,8
Bygge- og anleggsvirksomhet	3,0	3,2	2,4	0,9	5,0	4,5	5,7	4,0	2,6
Varehandel og reparasjon av motorvogner	-0,8	2,0	-0,1	-0,4	4,3	4,2	4,4	1,6	-0,5
Rørtransport	-8,1	4,8	-4,8	-7,0	46,6	-4,3	-2,5	-2,5	-25,3
Utenriks sjøfart	5,1	-32,5	2,5	-35,2	-56,2	-39,9	-5,1	21,6	83,6
Transport utenom utenriks sjøfart	3,2	4,0	9,5	4,0	5,1	-1,5	-6,1	-5,9	-4,8
Post og distribusjonsvirksomhet	6,1	3,5	1,3	4,1	5,2	3,5	4,7	11,7	8,1
Overnattings- og serveringsvirksomhet	0,7	1,6	1,6	0,1	2,7	1,9	5,7	5,8	4,9
Informasjon og kommunikasjon	-0,0	2,1	1,3	1,9	2,1	3,0	3,8	1,9	2,0
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	-4,2	1,3	-2,6	1,8	5,6	2,1	-0,9	4,0	2,5
Omsetning og drift av fast eiendom	2,5	3,6	3,8	3,0	4,7	3,0	2,7	1,9	1,1
Boligtjenester	4,6	1,5	2,3	0,6	1,3	2,0	2,2	1,6	1,6
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	1,6	1,8	-0,4	4,7	-2,3	4,0	1,4	0,3	1,7
Forretningsmessig tjenesteyting	2,0	1,1	-0,6	5,9	0,8	-2,0	-3,0	-1,1	-0,0
Offentlig administrasjon og forsvar	1,4	1,6	1,6	-1,9	0,7	6,1	4,7	4,7	4,5
Undervisning	3,6	1,6	0,8	1,1	1,6	3,0	2,6	2,3	2,0
Helse- og omsorgstjenester	3,3	1,0	-0,3	-0,3	-0,1	4,7	3,4	2,0	3,5
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	4,0	2,1	1,6	2,5	0,7	3,5	2,2	2,7	2,4
Totalt for nærlinger (basisverdi)	-3,2	-1,5	-4,5	-3,2	-1,1	2,7	6,6	3,5	2,3
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	1,8	2,7	1,7	2,3	2,8	3,9	2,2	1,9	1,4
Produktavgifter og -subsider	0,7	2,1	1,3	2,1	2,1	2,9	1,0	2,4	2,2

Offentlig forvaltning	3,0	1,2	0,3	-0,6	0,3	4,8	3,6	2,7	3,6
Statsforvaltningen	2,7	0,6	-0,7	-0,5	-0,2	3,8	4,6	3,1	4,5
Sivil forvaltning	3,1	0,4	-1,1	-0,8	-0,5	3,9	4,9	3,0	4,6
Forsvar	-1,0	2,5	2,7	1,9	2,3	3,3	2,4	3,7	3,1
Kommuneforvaltningen	3,2	1,7	1,3	-0,6	0,7	5,8	2,7	2,4	2,9

Fastlands-Norge (basisverdi)	1,9	2,8	1,7	2,3	2,9	4,1	2,3	1,8	1,3
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge (basisverdi)	1,4	3,5	2,2	3,5	4,1	4,0	1,9	1,5	0,4
Markedsrettet virksomhet (basisverdi)	-5,3	-2,5	-6,3	-4,3	-1,8	2,2	7,8	3,8	1,9
Ikke markedsrettet virksomhet (basisverdi)	3,2	1,3	0,8	-0,3	0,5	4,4	3,3	2,6	3,3

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i nærlinger er målt i basisverdi

Tabell 9. Hovedtall for konsum. Løpende priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i alt.	2 082 990	2 176 271	523 999	548 515	545 257	558 501	545 468	569 662	569 370
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner . . .	1 353 723	1 418 700	340 141	355 726	357 135	365 697	352 939	368 460	371 698
Konsum i husholdninger	1 281 171	1 342 788	321 381	336 414	339 125	345 867	332 863	349 127	353 160
Konsum i ideelle organisasjoner.	72 552	75 912	18 759	19 312	18 011	19 830	20 076	19 333	18 538
Konsum i offentlig forvaltning.	729 267	757 571	183 858	192 788	188 121	192 804	192 530	201 201	197 672
Konsum i statsforvaltningen	368 749	382 631	92 608	96 886	94 033	99 103	96 485	100 780	98 666
Konsum i statsforvaltningen, individuelt.	209 004	215 951	52 021	54 252	53 137	56 540	54 141	55 835	55 238
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt	159 745	166 680	40 588	42 634	40 895	42 563	42 344	44 945	43 428
Konsum i kommuneforvaltningen	360 518	374 940	91 249	95 902	94 088	93 701	96 044	100 421	99 006
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt.	284 830	297 690	72 611	76 705	74 954	73 420	76 033	80 029	78 666
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	75 688	77 250	18 638	19 197	19 134	20 281	20 011	20 392	20 340
Personlig konsum	1 847 557	1 932 341	464 773	486 684	485 227	495 658	483 113	504 325	505 602
Kollektivt konsum	235 433	243 930	59 226	61 831	60 030	62 844	62 355	65 337	63 768

Tabell 10. Hovedtall for konsum. Faste 2015-priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i alt.	2 082 990	2 118 950	512 189	530 516	536 604	539 641	522 517	539 410	549 089
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner . . .	1 353 723	1 374 069	328 154	344 638	349 022	352 256	335 382	350 302	357 902
Konsum i husholdninger	1 281 171	1 300 126	309 558	326 125	330 921	333 521	315 792	332 247	339 809
Konsum i ideelle organisasjoner.	72 552	73 943	18 596	18 512	18 101	18 734	19 590	18 055	18 092
Konsum i offentlig forvaltning.	729 267	744 881	184 035	185 878	187 582	187 385	187 135	189 108	191 188
Konsum i statsforvaltningen	368 749	377 100	93 521	93 923	94 806	94 850	94 189	95 104	96 074
Konsum i statsforvaltningen, individuelt.	209 004	213 820	52 828	53 100	53 901	53 991	53 352	53 667	54 294
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt	159 745	163 280	40 693	40 823	40 905	40 860	40 838	41 437	41 780
Konsum i kommuneforvaltningen	360 518	367 781	90 514	91 955	92 776	92 535	92 946	94 004	95 113
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt.	284 830	291 853	72 150	73 003	73 767	72 934	73 692	74 561	75 382
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	75 688	75 928	18 364	18 952	19 010	19 601	19 254	19 442	19 731
Personlig konsum	1 847 557	1 879 741	453 132	470 740	476 689	479 180	462 426	478 530	487 578
Kollektivt konsum	235 433	239 208	59 057	59 776	59 914	60 461	60 091	60 880	61 512

Tabell 11. Hovedtall for konsum. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i alt.	2,5	1,7	1,5	2,1	1,5	1,8	2,0	1,7	2,3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner . .	2,6	1,5	1,2	2,4	1,3	1,2	2,2	1,6	2,5
Konsum i husholdninger	2,3	1,5	1,4	2,2	1,2	1,2	2,0	1,9	2,7
Konsum i ideelle organisasjoner.	9,0	1,9	-1,4	5,3	2,4	1,6	5,3	-2,5	-0,0
Konsum i offentlig forvaltning.	2,4	2,1	1,9	1,8	2,0	2,9	1,7	1,7	1,9
Konsum i statsforvaltningen	3,1	2,3	2,1	2,3	2,2	2,5	0,7	1,3	1,3
Konsum i statsforvaltningen, individuelt.	2,1	2,3	1,0	1,9	2,9	3,5	1,0	1,1	0,7
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt	4,4	2,2	3,5	2,8	1,2	1,3	0,4	1,5	2,1
Konsum i kommuneforvaltningen	1,6	2,0	1,8	1,2	1,9	3,2	2,7	2,2	2,5
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt.	0,6	2,5	2,0	2,4	2,7	2,8	2,1	2,1	2,2
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	5,8	0,3	0,9	-2,9	-1,1	4,6	4,8	2,6	3,8
Personlig konsum	2,2	1,7	1,3	2,3	1,7	1,7	2,1	1,7	2,3
Kollektivt konsum	4,8	1,6	2,7	0,9	0,5	2,4	1,8	1,8	2,7

Tabell 12. Hovedtall for konsum. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i alt.	2,6	2,7	2,7	2,6	2,5	3,1	2,0	2,1	2,0
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner . .	2,4	3,2	3,5	3,7	3,1	2,7	1,5	1,9	1,5
Konsum i husholdninger	2,4	3,3	3,5	3,8	3,2	2,7	1,5	1,9	1,4
Konsum i ideelle organisasjoner.	2,7	2,7	3,2	2,5	2,1	2,8	1,6	2,6	3,0
Konsum i offentlig forvaltning.	3,0	1,7	1,2	0,7	1,2	3,7	3,0	2,6	3,1
Konsum i statsforvaltningen	3,2	1,5	0,9	0,8	0,9	3,2	3,4	2,7	3,5
Konsum i statsforvaltningen, individuelt.	4,9	1,0	0,6	0,3	-0,2	3,1	3,1	1,8	3,2
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt	1,1	2,1	1,3	1,4	2,4	3,3	4,0	3,9	4,0
Konsum i kommuneforvaltningen	2,7	1,9	1,5	0,7	1,6	4,2	2,5	2,4	2,6
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt.	3,1	2,0	1,2	1,3	1,6	4,1	2,5	2,2	2,7
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	1,2	1,7	2,6	-1,7	1,4	4,9	2,4	3,5	2,4
Personlig konsum	2,8	2,8	2,8	2,9	2,5	3,0	1,9	1,9	1,9
Kollektivt konsum	1,1	2,0	1,7	0,4	2,0	3,8	3,5	3,8	3,5

Tabell 13. Konsum i husholdninger. Løpende priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i husholdninger	1 281 171	1 342 788	321 381	336 414	339 125	345 867	332 863	349 127	353 160
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	148 215	153 154	35 636	38 975	38 687	39 856	36 449	39 430	39 220
Alkoholdrikker og tobakk mv..	49 302	52 261	11 917	13 703	12 813	13 828	12 097	14 350	13 339
Klær og skoøy.	60 542	62 767	12 602	16 484	15 485	18 196	12 806	15 744	15 569
Bolig, lys og brensel.	273 376	293 126	75 865	70 458	69 287	77 516	79 770	74 300	72 803
Møbler og husholdningsartikler mv.	76 647	77 767	16 329	18 855	20 038	22 544	17 285	19 320	20 609
Helse	37 010	39 181	9 268	9 780	9 790	10 343	9 786	10 296	10 282
Transport	189 042	196 256	45 478	51 642	51 567	47 569	48 231	52 372	53 687
Post- og teletjenester	26 147	26 518	6 302	6 440	6 664	7 112	6 721	6 718	7 107
Kultur og fritid	135 411	140 378	30 859	34 432	37 503	37 584	31 482	36 542	38 899
Utdanning	5 176	5 606	1 388	1 412	1 325	1 480	1 580	1 510	1 406
Overnattings- og serveringstjenester	80 533	87 495	18 917	22 276	23 572	22 731	20 229	24 155	25 188
Andre varer og tjenester	133 061	138 180	37 980	34 731	30 484	34 985	38 967	36 339	31 696
Husholdningenes kjøp i utlandet.	106 006	113 815	26 461	29 102	35 192	23 061	25 100	30 299	36 973
Utlendingers kjøp i Norge.	-39 297	-43 715	-7 619	-11 876	-13 283	-10 937	-7 641	-12 248	-13 618
Varekonsum ¹	592 469	615 478	141 456	154 773	151 067	168 182	147 200	157 826	155 617
Tjenestekonsum ¹	621 993	657 209	161 084	164 415	166 149	165 561	168 204	173 250	174 187
Boligtjenester	233 450	243 823	60 028	60 786	61 160	61 848	62 788	63 513	63 843
Andre tjenester.	388 543	413 386	101 056	103 629	104 989	103 713	105 415	109 737	110 345

1 Konsumet av varer og tjenester inkluderer utlendingers kjøp i Norge, men ikke husholdningenes kjøp i utlandet

Tabell 14. Konsum i husholdninger. Faste 2015-priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i husholdninger	1 281 171	1 300 126	309 558	326 125	330 921	333 521	315 792	332 247	339 809
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	148 215	149 327	35 618	38 075	36 760	38 874	35 823	38 583	37 642
Alkoholdrikker og tobakk mv..	49 302	50 558	11 551	13 278	12 365	13 364	11 446	13 594	12 591
Klær og skoøy.	60 542	59 813	12 481	15 665	14 910	16 757	12 680	14 723	15 468
Bolig, lys og brensel.	273 376	280 290	73 108	67 972	67 161	72 049	73 854	69 547	68 730
Møbler og husholdningsartikler mv.	76 647	73 906	15 812	17 842	18 953	21 299	16 578	18 484	20 002
Helse	37 010	38 479	9 227	9 656	9 586	10 010	9 449	9 889	9 916
Transport	189 042	193 565	45 432	50 804	50 389	46 940	47 039	50 406	51 183
Post- og teletjenester	26 147	25 469	6 135	6 214	6 374	6 746	6 398	6 449	6 748
Kultur og fritid	135 411	135 905	30 113	34 015	36 105	35 672	30 778	35 720	37 023
Utdanning	5 176	5 441	1 372	1 390	1 281	1 398	1 490	1 419	1 302
Overnattings- og serveringstjenester	80 533	84 712	18 560	21 643	22 758	21 751	19 097	22 608	23 494
Andre varer og tjenester	133 061	135 322	32 753	33 386	33 008	36 176	33 690	33 790	33 612
Husholdningenes kjøp i utlandet.	106 006	109 815	24 928	27 772	34 077	23 038	24 804	28 715	34 968
Utlendingers kjøp i Norge.	-39 297	-42 477	-7 534	-11 586	-12 805	-10 552	-7 334	-11 678	-12 869
Varekonsum ¹	592 469	591 644	138 210	149 557	144 911	158 967	139 420	150 013	148 461
Tjenestekonsum ¹	621 993	641 144	153 954	160 383	164 738	162 068	158 902	165 198	169 249
Boligtjenester	233 450	239 145	59 375	59 575	60 195	60 000	60 778	61 005	61 631
Andre tjenester.	388 543	401 998	94 579	100 809	104 543	102 068	98 125	104 193	107 618

1 Konsumet av varer og tjenester inkluderer utlendingers kjøp i Norge, men ikke husholdningenes kjøp i utlandet

Tabell 15. Konsum i husholdninger. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i husholdninger	2,3	1,5	1,4	2,2	1,2	1,2	2,0	1,9	2,7
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	-0,3	0,8	0,1	3,5	0,2	-0,8	0,6	1,3	2,4
Alkoholdrikker og tobakk mv..	0,7	2,5	1,8	8,9	0,1	-0,3	-0,9	2,4	1,8
Klær og skoøy.	3,5	-1,2	-5,3	2,3	-2,0	-0,4	1,6	-6,0	3,7
Bolig, lys og brensel.	4,9	2,5	4,0	1,6	2,3	2,2	1,0	2,3	2,3
Møbler og husholdningsartikler mv.	-1,0	-3,6	-7,2	-2,2	-3,4	-2,0	4,8	3,6	5,5
Helse	4,0	4,0	4,5	5,9	4,1	1,6	2,4	2,4	3,4
Transport	2,7	2,4	2,1	2,7	2,4	2,4	3,5	-0,8	1,6
Post- og teletjenester	1,3	-2,6	-4,6	-2,2	-1,7	-1,8	4,3	3,8	5,9
Kultur og fritid	1,5	0,4	0,0	-0,2	0,2	1,4	2,2	5,0	2,5
Utdanning	-17,5	5,1	-4,9	6,4	10,7	10,1	8,6	2,1	1,6
Overnattings- og serveringstjenester	5,4	5,2	8,1	5,3	3,8	4,1	2,9	4,5	3,2
Andre varer og tjenester	3,4	1,7	1,2	2,3	1,7	1,5	2,9	1,2	1,8
Husholdningenes kjøp i utlandet.	1,5	3,6	3,9	3,1	4,7	2,2	-0,5	3,4	2,6
Utlendingers kjøp i Norge.	9,8	8,1	9,9	7,6	10,0	5,2	-2,7	0,8	0,5
Varekonsum ¹	1,2	-0,1	-0,7	1,7	-1,1	-0,5	0,9	0,3	2,4
Tjenestekonsum ¹	3,9	3,1	3,3	2,9	3,2	2,9	3,2	3,0	2,7
Boligtjenester	4,9	2,4	3,2	2,3	2,7	1,6	2,4	2,4	2,4
Andre tjenester.	3,3	3,5	3,3	3,2	3,6	3,7	3,7	3,4	2,9

1 Konsumet av varer og tjenester inkluderer utlendingers kjøp i Norge, men ikke husholdningenes kjøp i utlandet

Tabell 16. Konsum i husholdninger. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
Konsum i husholdninger	2,4	3,3	3,5	3,8	3,2	2,7	1,5	1,9	1,4
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	2,7	2,6	2,0	3,0	3,2	2,0	1,7	-0,2	-1,0
Alkoholdrikker og tobakk mv..	2,8	3,4	3,4	3,3	3,4	3,4	2,4	2,3	2,2
Klær og skoøy.	0,4	4,9	5,1	5,0	5,1	4,5	0,0	1,6	-3,1
Bolig, lys og brensel.	2,3	4,6	3,4	4,3	3,9	6,5	4,1	3,1	2,7
Møbler og husholdningsartikler mv.	4,6	5,2	5,8	5,6	5,7	4,0	1,0	-1,1	-2,6
Helse	1,7	1,8	1,0	1,2	1,8	3,2	3,1	2,8	1,5
Transport	1,3	1,4	1,4	1,3	1,5	1,4	2,4	2,2	2,5
Post- og teletjenester	1,2	4,1	4,6	4,5	4,7	2,8	2,3	0,5	0,7
Kultur og fritid	2,4	3,3	4,4	3,5	4,3	1,2	-0,2	1,1	1,2
Utdanning	2,2	3,0	2,0	2,3	3,3	4,4	4,8	4,8	4,4
Overnattings- og serveringstjenester	2,2	3,3	2,8	3,2	3,6	3,5	3,9	3,8	3,5
Andre varer og tjenester	-0,5	2,1	1,8	2,9	2,5	1,4	-0,3	3,4	2,1
Husholdningenes kjøp i utlandet.	7,7	3,6	9,7	8,9	1,1	-4,6	-4,7	0,7	2,4
Utlendingers kjøp i Norge.	1,9	2,9	2,8	2,7	3,2	2,9	3,0	2,3	2,0
Varekonsum ¹	1,9	4,0	3,4	3,9	4,2	4,6	3,2	1,7	0,5
Tjenestekonsum ¹	1,9	2,5	2,6	2,8	2,7	2,0	1,2	2,3	2,0
Boligtjenester	3,1	2,0	2,0	2,2	1,2	2,4	2,2	2,0	2,0
Andre tjenester.	1,3	2,8	2,9	3,1	3,5	1,8	0,5	2,5	2,1

1 Konsumet av varer og tjenester inkluderer utlendingers kjøp i Norge, men ikke husholdningenes kjøp i utlandet

Tabell 17. Bruttoinvestering i fast realkapital. Løpende priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	741 413	750 491	175 012	189 005	189 993	196 481	183 606	199 083	195 799
Bygg og anlegg	355 007	395 110	91 781	98 095	99 882	105 351	102 713	105 388	107 823
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledning	102 332	79 703	20 934	21 221	20 014	17 533	16 564	20 143	18 109
Oljeutvinningsplattformer, borerigger og moduler	87 866	74 761	16 627	19 416	18 734	19 985	18 069	18 275	17 088
Skip og båter	3 071	827	737	-228	208	110	-2 204	-187	340
Andre transportmidler	21 247	22 906	3 775	6 171	8 397	4 563	5 769	11 183	5 694
Maskiner og utstyr	92 728	95 521	21 396	23 714	23 334	27 078	21 656	23 252	26 394
Endring i livdyr- og frukttrebestand	37	38	7	7	16	8	7	7	15
FOU og annen immatriell realkapital.	79 125	81 624	19 753	20 608	19 409	21 853	21 033	21 023	20 337
Jordbruk og skogbruk	8 016	8 535	1 448	2 643	2 588	1 857	1 495	2 685	2 646
Fiske, fangst og akvakultur	4 702	4 959	1 431	947	999	1 582	667	1 180	1 396
Bergverksdrift	1 043	671	198	162	107	204	68	172	155
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	202 013	165 675	40 218	43 262	41 430	40 765	36 850	40 775	37 999
Utvinning av råolje og naturgass.	197 228	163 623	39 306	42 866	41 194	40 256	35 780	39 857	36 293
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	4 785	2 052	912	396	236	508	1 070	918	1 707
Industri	30 219	34 060	7 677	8 383	7 472	10 528	7 453	7 344	7 914
Nærings-, drikkevare- og tobaksindustri	7 170	7 932	1 873	1 795	1 599	2 664	1 826	1 659	1 684
Tekstil-, beklednings- og lærwareindustri	188	218	45	64	50	59	34	50	45
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	850	1 327	262	370	247	448	152	204	324
Produksjon av papir og papirvarer	239	401	44	103	77	177	69	60	98
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	318	267	40	58	80	89	100	103	68
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	5 094	6 654	1 241	1 708	1 596	2 108	1 355	1 471	1 390
Prod av kjemiske råvarer	2 675	3 392	551	865	596	1 380	576	755	608
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	1 690	1 717	397	343	390	588	414	420	580
Produksjon av metaller	3 230	4 562	890	1 168	1 116	1 387	997	1 029	1 082
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	7 299	6 150	1 503	1 554	1 317	1 776	1 544	1 462	1 547
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	1 706	2 363	822	645	365	532	309	366	484
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	795	669	153	168	161	186	196	187	153
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	1 640	1 801	407	408	474	512	458	332	459
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	22 179	24 934	4 859	5 935	6 515	7 625	5 952	5 947	9 220
Vannforsyning, avløp og renovasjon	12 701	15 744	3 818	3 879	3 959	4 088	4 011	4 010	4 045
Bygge- og anleggsvirksomhet	16 888	17 156	4 029	4 575	4 150	4 402	4 424	4 822	4 395
Varehandel og reparasjon av motorvogner	14 222	13 823	2 627	3 698	3 428	4 069	4 425	3 350	4 341
Rørtransport	4 430	1 267	362	432	213	260	448	692	589
Utenriks sjøfart	-867	-1 775	-243	-643	-277	-611	-1 817	-567	-325
Transport utenom utenriks sjøfart	13 462	13 111	2 455	3 989	4 047	2 620	3 740	4 874	3 103
Post og distribusjonsvirksomhet	694	566	138	153	125	150	151	162	134
Overnattings- og serveringsvirksomhet	2 181	2 043	457	537	544	504	583	656	650
Informasjon og kommunikasjon	22 188	23 891	5 801	6 140	5 654	6 296	6 274	6 200	5 925
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	4 288	4 662	1 074	1 158	1 149	1 281	1 181	1 196	1 242
Omsetning og drift av fast eiendom	41 336	45 525	10 428	11 277	11 659	12 159	12 216	12 294	12 476
Boligtjenester	165 708	184 829	43 127	45 596	46 454	49 652	49 747	51 270	51 448
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	15 610	16 137	3 588	4 196	3 673	4 680	3 907	4 230	3 895
Forretningsmessig tjenesteyting	5 835	9 542	2 325	2 279	2 644	2 295	1 026	2 418	2 542
Offentlig administrasjon og forsvar	86 830	93 137	21 896	22 390	25 440	23 411	22 672	26 855	23 374
Undervisning	36 165	37 621	9 116	9 387	9 422	9 696	9 914	10 109	10 145
Helse- og omsorgstjenester	25 246	27 822	6 639	6 985	6 956	7 242	6 523	6 716	6 792
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	6 324	6 555	1 544	1 643	1 643	1 725	1 697	1 690	1 697
Fastlands-Norge	540 622	587 375	135 587	146 350	148 863	156 576	149 195	159 101	159 242

Offentlig forvaltning	151 858	164 609	39 094	40 187	43 341	41 987	40 651	45 145	41 823
Statsforvaltningen	89 047	94 598	22 036	22 740	25 769	24 053	22 986	27 168	23 490
Sivil forvaltning	77 403	82 233	19 728	20 383	20 700	21 422	20 865	21 151	21 204
Forsvar	11 644	12 365	2 308	2 357	5 069	2 631	2 121	6 017	2 286
Kommuneforvaltningen	62 811	70 011	17 058	17 447	17 573	17 935	17 666	17 977	18 334

Tabell 18. Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 2015-priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	741 413	739 701	173 575	185 249	188 127	192 750	180 888	193 799	192 716
Bygg og anlegg	355 007	386 122	91 284	95 825	97 135	101 878	99 095	99 966	102 376
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledning	102 332	83 060	21 251	21 229	21 347	19 233	18 788	23 022	21 396
Oljeutvinningsplattformer, borerigger og moduler	87 866	74 421	16 316	19 204	19 073	19 828	18 195	18 164	17 975
Skip og båter	3 071	819	718	-239	251	89	-2 232	-241	284
Andre transportmidler	21 247	22 714	3 703	6 262	8 330	4 418	5 919	10 807	5 760
Maskiner og utstyr	92 728	92 505	20 628	22 873	22 793	26 211	20 828	22 075	25 283
Endring i livdyr- og frukttrebestand	37	37	7	7	15	8	7	7	15
FOU og annen immatriell realkapital.	79 125	80 024	19 669	20 087	19 182	21 086	20 289	19 999	19 626
Jordbruk og skogbruk	8 016	8 314	1 419	2 574	2 522	1 797	1 445	2 551	2 524
Fiske, fangst og akvakultur	4 702	4 830	1 396	919	988	1 527	625	1 103	1 317
Bergverksdrift	1 043	652	192	158	104	197	64	163	148
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	202 013	168 286	40 165	42 954	43 019	42 148	39 049	43 251	41 898
Utvinning av råolje og naturgass.	197 228	166 276	39 274	42 567	42 785	41 650	37 990	42 355	40 165
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	4 785	2 010	891	387	234	498	1 059	896	1 733
Industri	30 219	33 142	7 513	8 133	7 323	10 173	7 181	6 974	7 590
Nærings-, drikkevare- og tobaksindustri	7 170	7 708	1 827	1 739	1 566	2 577	1 760	1 574	1 611
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	188	212	45	62	49	57	32	48	43
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	850	1 288	255	359	241	433	146	193	310
Produksjon av papir og papirvarer	239	389	43	99	76	171	66	57	94
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	318	261	40	56	79	86	96	98	65
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	5 094	6 476	1 217	1 657	1 564	2 038	1 305	1 396	1 332
Prod av kjemiske råvarer	2 675	3 295	539	837	583	1 335	555	717	582
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	1 690	1 671	387	333	382	569	399	399	557
Produksjon av metaller	3 230	4 432	868	1 132	1 090	1 342	960	976	1 035
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	7 299	6 005	1 485	1 510	1 296	1 714	1 487	1 389	1 487
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	1 706	2 295	799	624	358	514	298	349	465
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	795	654	151	164	159	180	189	178	147
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	1 640	1 752	396	399	465	492	443	317	446
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	22 179	24 245	4 743	5 754	6 369	7 379	5 736	5 649	8 823
Vannforsyning, avløp og renovasjon	12 701	15 414	3 785	3 795	3 865	3 969	3 895	3 824	3 874
Bygge- og anleggsvirksomhet	16 888	16 811	3 946	4 485	4 085	4 295	4 336	4 638	4 278
Varehandel og reparasjon av motorvogner	14 222	13 487	2 565	3 622	3 372	3 928	4 351	3 189	4 217
Rørtransport	4 430	1 347	364	446	233	305	509	832	727
Utenriks sjøfart	-867	-1 698	-221	-619	-257	-601	-1 817	-562	-317
Transport utenom utenriks sjøfart	13 462	12 951	2 425	3 940	4 015	2 570	3 710	4 693	3 027
Post og distribusjonsvirksomhet	694	555	136	149	124	145	147	154	130
Overnattings- og serveringsvirksomhet	2 181	1 981	445	520	531	485	559	621	619
Informasjon og kommunikasjon	22 188	23 304	5 720	5 970	5 541	6 072	6 040	5 880	5 672
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	4 288	4 562	1 071	1 136	1 122	1 232	1 142	1 136	1 183
Omsetning og drift av fast eiendom	41 336	44 359	10 385	10 994	11 297	11 683	11 701	11 576	11 734
Boligtjenester	165 708	180 689	42 879	44 552	45 202	48 056	48 043	48 680	48 911
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	15 610	15 763	3 542	4 086	3 620	4 516	3 772	4 021	3 755
Forretningsmessig tjenesteyting	5 835	9 440	2 295	2 293	2 636	2 216	1 034	2 318	2 519
Offentlig administrasjon og forsvar	86 830	90 956	21 700	21 840	24 790	22 626	21 874	25 525	22 269
Undervisning	36 165	36 809	9 052	9 152	9 237	9 368	9 563	9 604	9 714
Helse- og omsorgstjenester	25 246	27 099	6 536	6 789	6 782	6 992	6 282	6 368	6 474
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	6 324	6 405	1 520	1 605	1 607	1 673	1 646	1 612	1 629
Fastlands-Norge	540 622	573 776	134 159	142 855	145 366	151 396	144 206	151 174	152 141

Offentlig forvaltning	151 858	160 783	38 742	39 181	42 290	40 570	39 212	42 886	39 890
Statsforvaltningen	89 047	92 307	21 816	22 135	25 158	23 198	22 128	25 794	22 399
Sivil forvaltning	77 403	80 243	19 539	19 838	20 207	20 659	20 085	20 045	20 218
Forsvar	11 644	12 064	2 277	2 297	4 951	2 539	2 043	5 749	2 180
Kommuneforvaltningen	62 811	68 475	16 926	17 046	17 132	17 372	17 085	17 092	17 491

Tabell 19. Bruttoinvestering i fast realkapital.
Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	-4,0	-0,2	-3,5	-2,2	2,7	2,1	4,2	4,6	2,4
Bygg og anlegg	1,9	8,8	6,2	7,9	10,0	10,8	8,6	4,3	5,4
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledning	-8,2	-18,8	-15,6	-23,3	-17,1	-18,8	-11,6	8,4	0,2
Oljeutvinningsplattformer, borerigger og moduler	-19,1	-15,3	-28,3	-16,1	-10,0	-5,7	11,5	-5,4	-5,8
Skip og båter	-56,8	-73,3	-23,8	..	-48,9	-80,2	12,9
Andre transportmidler	12,8	6,9	-21,9	12,9	47,2	-16,6	59,8	72,6	-30,9
Maskiner og utstyr	-8,0	-0,2	-0,2	-3,2	0,4	1,9	1,0	-3,5	10,9
Endring i livdyr- og frukttrebestand	1,1	-28,5	-21,9	72,2	-13,6	0,9	0,3	-2,2
FOU og annen immatriell realkapital.	2,1	1,1	-0,2	2,3	0,6	1,8	3,2	-0,4	2,3
Jordbruk og skogbruk	7,0	3,7	2,9	3,7	3,0	5,4	1,8	-0,9	0,1
Fiske, fangst og akvakultur	10,4	2,7	7,8	-33,7	-12,0	70,1	-55,2	20,1	33,3
Bergverksdrift	-19,4	-37,5	-23,3	-42,9	-46,7	-38,4	-66,5	3,0	41,5
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	-12,0	-16,7	-21,4	-20,4	-13,6	-10,6	-2,8	0,7	-2,6
Utvinning av råolje og naturgass.	-12,4	-15,7	-20,8	-18,7	-12,4	-10,3	-3,3	-0,5	-6,1
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	3,8	-58,0	-39,8	-76,5	-74,3	-33,4	18,8	131,5	641,5
Industri	-11,6	9,7	15,9	8,4	1,7	12,5	-4,4	-14,3	3,6
Nærings-, drikkevare- og tobaksindustri	-13,4	7,5	26,4	-3,7	-7,6	15,8	-3,7	-9,5	2,9
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	-25,2	12,9	3,5	-0,3	46,2	15,0	-27,3	-22,7	-12,2
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	7,3	51,5	96,9	67,3	18,6	42,9	-42,8	-46,3	28,5
Produksjon av papir og papirvarer	-55,1	62,6	-7,7	59,5	76,9	95,3	52,1	-42,5	23,8
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	-34,5	-18,0	-41,4	-37,0	-13,1	21,5	143,6	75,7	-17,3
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	-10,4	27,1	37,0	46,4	13,5	20,2	7,2	-15,7	-14,9
Prod av kjemiske råvarer	-9,5	23,2	11,1	63,2	-24,7	47,9	2,9	-14,4	-0,2
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	-0,7	-1,1	26,2	-28,4	7,1	1,4	3,0	19,7	45,8
Produksjon av metaller	39,7	37,2	51,9	37,7	48,6	21,7	10,6	-13,7	-5,0
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	-20,0	-17,7	-20,1	-17,2	-20,1	-14,0	0,2	-8,0	14,7
Verftsindustri og annen transportmiddelinndustri	-23,2	34,5	93,4	70,6	-27,7	18,9	-62,7	-44,2	29,9
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	20,7	-17,8	-26,3	-12,5	-17,9	-14,0	24,7	8,8	-7,3
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	-23,4	6,8	-21,3	-15,8	30,9	60,0	11,9	-20,5	-4,1
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	-2,0	9,3	10,5	3,7	14,8	8,6	20,9	-1,8	38,5
Vannforsyning, avløp og renovasjon.	6,2	21,4	4,1	123,9	5,3	7,3	2,9	0,8	0,2
Bygge- og anleggsvirksomhet	16,4	-0,5	-4,2	1,4	-0,4	1,2	9,9	3,4	4,7
Varehandel og reparasjon av motorvogner	-10,0	-5,2	-18,8	1,2	0,7	-5,1	69,6	-12,0	25,1
Rørtransport	-5,8	-69,6	-66,9	-64,0	-80,2	-66,8	39,9	86,4	212,5
Utenriks sjøfart
Transport utenom utenriks sjøfart	-16,0	-3,8	-25,1	4,8	28,7	-23,1	53,0	19,1	-24,6
Post og distribusjonsvirksomhet	59,1	-20,0	-17,9	-22,7	-26,5	-12,5	8,1	3,3	5,1
Overnattings- og serveringsvirksomhet	-18,6	-9,2	0,9	-11,1	-10,4	-13,8	25,8	19,3	16,7
Informasjon og kommunikasjon	10,3	5,0	0,1	9,7	7,8	3,1	5,6	-1,5	2,4
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	-40,1	6,4	2,1	7,8	7,0	8,6	6,6	0,0	5,4
Omsetning og drift av fast eiendom	0,1	7,3	5,3	-8,2	17,9	17,8	12,7	5,3	3,9
Boligjenester	3,2	9,0	7,2	8,4	11,0	9,5	12,0	9,3	8,2
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting.	2,7	1,0	-3,9	4,4	1,7	1,5	6,5	-1,6	3,7
Forretningsmessig tjenesteyting	-12,1	61,8	75,1	55,4	69,8	48,1	-55,0	1,1	-4,4
Offentlig administrasjon og forsvar	0,8	4,8	2,6	3,8	10,5	1,9	0,8	16,9	-10,2
Undervisning	8,4	1,8	1,3	1,7	1,7	2,4	5,6	4,9	5,2
Helse- og omsorgstjenester	-6,2	7,3	4,4	8,0	7,2	9,7	-3,9	-6,2	-4,5
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	-23,6	1,3	-2,7	0,7	3,0	4,2	8,3	0,4	1,4
Fastlands-Norge	-0,2	6,1	3,6	5,1	8,9	6,8	7,5	5,8	4,7

Offentlig forvaltning	0,2	5,9	2,7	9,7	7,7	3,6	1,2	9,5	-5,7
Statsforvaltningen	-1,0	3,7	1,0	2,4	9,3	1,7	1,4	16,5	-11,0
Sivil forvaltning	-1,8	3,7	1,3	3,0	4,1	6,3	2,8	1,0	0,1
Forsvar	4,3	3,6	-1,5	-2,5	37,1	-24,6	-10,3	150,2	-56,0
Kommuneforvaltningen	2,0	9,0	5,0	21,0	5,4	6,3	0,9	0,3	2,1

Tabell 20. Bruttoinvestering i fast realkapital.
Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	3,0	1,5	1,4	1,8	2,6	0,1	0,7	0,7	0,6
Bygg og anlegg	3,6	2,3	2,0	1,9	2,6	2,7	3,1	3,0	2,4
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledning	1,6	-4,0	-2,0	-0,0	-5,5	-9,1	-10,5	-12,5	-9,7
Oljeutvinningsplattformer, borerigger og moduler	1,9	0,5	-0,8	-1,8	11,3	-4,6	-2,6	-0,5	-3,2
Skip og båter	7,0	1,0	6,2	-5,6	-5,4	6,0	-3,9	-18,9	44,5
Andre transportmidler	5,4	0,8	5,5	4,2	-0,4	-3,9	-4,4	5,0	-1,9
Maskiner og utstyr	5,0	3,3	5,1	5,2	3,6	-0,1	0,2	1,6	2,0
Endring i livdyr- og frukttrebestand	-2,6	1,1	1,1	1,7	1,7	-0,4	-1,6	-1,1	-1,3
FOU og annen immatriell realkapital.	1,4	2,0	1,1	2,6	1,4	2,7	3,2	2,5	2,4
Jordbruk og skogbruk	4,3	2,7	2,8	3,5	2,9	1,1	1,5	2,5	2,2
Fiske, fangst og akvakultur	4,6	2,7	0,1	3,4	1,7	5,8	4,1	3,8	4,8
Bergverksdrift	4,9	3,0	2,2	5,3	-9,0	10,3	2,3	2,7	2,3
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	1,6	-1,6	-1,2	-0,2	1,7	-6,1	-5,8	-6,4	-5,8
Utvinning av råolje og naturgass.	1,8	-1,6	-1,3	-0,3	1,8	-6,2	-5,9	-6,6	-6,2
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass.	-5,8	2,1	1,6	2,1	2,1	2,4	-1,2	0,1	-2,3
Industri	4,0	2,8	4,5	3,9	2,5	0,9	1,6	2,2	2,2
Nærings-, drikkevare- og tobaksindustri	4,4	2,9	1,6	2,8	1,5	4,9	1,2	2,1	2,3
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	3,9	2,8	6,4	-3,5	17,3	-0,3	1,7	2,6	2,4
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	4,6	3,0	1,6	4,4	3,0	2,7	1,4	2,4	2,2
Produksjon av papir og papirvarer.	4,4	3,1	40,6	1,0	64,0	-21,2	3,3	2,5	2,5
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	3,6	2,6	0,8	4,0	3,0	1,4	2,8	2,1	2,1
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	3,1	2,7	16,5	6,3	0,8	-3,9	1,8	2,1	2,3
Prod av kjemiske råvarer.	3,9	3,0	9,2	8,6	1,5	-2,1	1,5	1,9	2,2
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	4,5	2,7	1,7	4,1	2,3	2,5	1,4	2,3	2,1
Produksjon av metaller	4,8	2,9	3,3	4,6	3,3	1,3	1,3	2,1	2,1
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	3,2	2,4	1,9	3,6	3,5	0,9	2,5	2,3	2,4
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	4,2	3,0	6,3	5,1	1,8	-0,9	0,8	1,8	2,3
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	2,7	2,3	2,6	1,7	1,2	3,5	2,6	2,4	2,2
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	7,4	2,8	3,4	2,8	2,3	1,7	0,7	2,6	1,0
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	4,3	2,8	5,2	4,3	2,7	0,4	1,3	2,1	2,2
Vannforsyning, avløp og renovasjon.	2,5	2,1	1,9	0,1	2,6	2,8	2,1	2,6	2,0
Bygge- og anleggsvirksomhet	2,8	2,1	3,1	2,8	1,7	0,6	-0,1	1,9	1,1
Varehandel og reparasjon av motorvogner	2,4	2,5	5,1	3,6	3,1	-0,7	-0,7	2,9	1,2
Rørtransport	2,5	-6,0	-2,3	-3,0	-7,3	-14,3	-11,5	-14,1	-11,5
Utenriks sjøfart.	-20,5	4,5	12,7	358,3	-27,8	17,6	-8,9	-3,0	-4,9
Transport utenom utenriks sjøfart	5,9	1,2	-1,2	2,4	6,6	-1,9	-0,4	2,6	1,7
Post og distribusjonsvirksomhet	1,9	2,0	1,2	6,6	0,1	-0,4	1,5	2,6	1,7
Overnatting- og serveringsvirksomhet	3,7	3,1	4,3	3,7	3,1	1,7	1,4	2,4	2,4
Informasjon og kommunikasjon	2,9	2,5	2,5	3,2	1,7	2,6	2,4	2,5	2,4
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0,5	2,2	3,5	4,4	4,7	-3,0	3,1	3,3	2,5
Omsetning og drift av fast eiendom	2,5	2,6	2,1	1,9	3,1	3,4	4,0	3,5	3,0
Boligtjenester.	3,2	2,3	1,9	1,9	2,5	2,8	3,0	2,9	2,4
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting.	1,0	2,4	2,0	3,3	1,5	2,5	2,2	2,4	2,2
Forretningsmessig tjenesteyting	-1,0	1,1	9,0	3,7	-2,0	-3,9	-2,0	5,0	0,6
Offentlig administrasjon og forsvar.	6,7	2,4	2,6	2,9	2,3	1,9	2,7	2,6	2,3
Undervisning	2,6	2,2	1,6	2,6	2,1	2,5	2,9	2,6	2,4
Helse- og omsorgstjenester	2,8	2,7	2,6	3,2	2,7	2,2	2,2	2,5	2,3
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	2,5	2,3	2,8	2,7	3,2	0,7	1,5	2,4	1,9
Fastlands-Norge	3,5	2,4	2,4	2,6	2,5	2,0	2,4	2,7	2,2

Offentlig forvaltning	4,9	2,4	2,4	2,6	2,4	2,2	2,7	2,6	2,3
Statsforvaltningen	5,4	2,5	2,5	3,2	2,2	2,0	2,8	2,5	2,4
Sivil forvaltning	4,9	2,5	2,1	2,7	2,4	2,6	2,9	2,7	2,4
Forsvar	8,8	2,5	6,4	7,5	1,3	-1,6	2,4	2,0	2,4
Kommuneforvaltningen	4,1	2,2	2,1	1,9	2,5	2,4	2,6	2,8	2,2

Tabell 21. Eksport. Løpende priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	1 176 078	1 064 050	258 901	257 610	253 273	294 266	292 982	279 730	272 971
Varer	830 913	746 425	181 863	178 708	175 420	210 434	220 929	200 591	192 238
Råolje og naturgass	445 209	373 375	91 924	85 304	84 286	111 861	120 391	103 481	97 098
Skip, plattformer og fly	11 508	17 323	2 213	2 843	3 066	9 201	7 523	2 880	1 690
Tradisjonelle varer	374 196	355 727	87 726	90 561	88 068	89 372	93 015	94 230	93 450
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	44 598	57 293	13 450	13 582	14 246	16 015	15 148	13 998	14 484
Bergverksprodukter	6 357	5 245	1 141	1 304	1 667	1 133	1 090	1 322	1 298
Industriprodukter	319 144	287 740	71 815	74 307	70 785	70 833	75 589	77 599	75 929
Nærings- og nyttelsesmidler	38 842	43 907	10 404	9 979	10 472	13 052	11 511	10 582	9 974
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	2 490	2 687	637	708	642	700	745	664	708
Trevarer	2 723	2 968	735	842	706	685	844	842	751
Treforedlingsprodukter	6 769	7 353	1 871	1 838	1 887	1 757	1 859	1 872	1 870
Grafiske produkter	1	0	0	0	0	0	0	0	3
Raffinerte oljeprodukter	32 267	18 993	4 417	5 163	5 757	3 656	6 728	9 332	8 546
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	56 152	54 138	14 216	13 977	13 183	12 762	14 599	14 671	15 025
Metaller	71 834	65 493	16 026	16 956	16 821	15 690	19 139	19 117	17 876
Verkstedprodukter	102 374	86 683	22 040	23 337	20 131	21 175	18 840	19 253	19 984
Andre industriprodukter	5 297	5 043	1 332	1 385	1 065	1 261	1 252	1 102	1 059
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	395	475	137	122	121	95	72	164	133
Elektrisk kraft	4 097	5 449	1 320	1 368	1 370	1 391	1 188	1 311	1 739
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	341 929	336 734	83 309	85 398	82 311	85 716	86 287	84 898	84 904
Tjenester	345 165	317 625	77 038	78 902	77 853	83 832	72 053	79 139	80 733
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	82 996	70 960	19 082	17 227	16 188	18 463	18 757	18 939	18 256
Oljevirksomhet, diverse tjenester	27 469	23 990	5 851	5 980	6 205	5 954	5 663	6 609	5 580
Rørtransport	12 079	12 175	3 075	2 952	3 052	3 096	2 964	2 960	3 120
Reisetrafikk	39 297	43 715	7 619	11 876	13 283	10 937	7 641	12 248	13 618
Andre tjenester	183 324	166 785	41 411	40 867	39 125	45 382	37 028	38 383	40 159
Samferdsel	54 919	46 431	11 722	11 014	11 340	12 355	10 138	10 767	10 786
Finans- og forretningstjenester	84 816	74 938	19 134	18 060	17 054	20 690	16 743	17 250	18 281
Tjenester ellers	43 589	45 416	10 555	11 793	10 731	12 337	10 147	10 366	11 092

Tabell 22. Eksport. Faste 2015-priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	1 176 078	1 154 865	289 711	283 595	277 319	304 241	290 592	289 388	288 984
Varer	830 913	824 942	212 529	200 815	194 362	217 235	217 399	205 662	203 367
Råolje og naturgass	445 209	464 491	123 708	109 840	106 484	124 459	124 103	116 737	114 682
Skip, plattformer og fly	11 508	16 755	2 089	2 746	2 935	8 986	7 452	2 812	1 596
Tradisjonelle varer	374 196	343 695	86 732	88 229	84 943	83 791	85 844	86 112	87 089
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	44 598	42 302	10 625	9 948	10 602	11 127	10 511	9 400	10 815
Bergverksprodukter	6 357	5 491	1 170	1 362	1 728	1 231	1 103	1 204	1 310
Industriprodukter	319 144	291 780	73 863	75 799	71 527	70 592	73 439	74 548	73 753
Nærings- og nyttelsesmidler	38 842	39 613	9 654	9 259	9 375	11 325	10 052	9 356	8 933
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	2 490	2 552	592	685	614	661	712	648	682
Trevarer	2 723	2 968	717	826	699	726	823	801	709
Treforedlingsprodukter	6 769	7 268	1 799	1 813	1 862	1 794	1 881	1 827	1 854
Grafiske produkter	1	0	0	0	0	0	0	0	4
Raffinerte oljeprodukter	32 267	22 183	6 205	5 676	6 500	3 802	6 448	9 337	8 732
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	56 152	55 441	14 317	14 322	13 594	13 209	14 662	14 249	14 593
Metaller	71 834	70 335	17 506	18 612	17 672	16 545	18 613	18 091	16 909
Verkstedprodukter	102 374	86 196	21 666	23 225	20 054	21 251	18 968	19 034	20 134
Andre industriprodukter	5 297	4 766	1 278	1 265	1 040	1 183	1 212	1 055	1 078
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	395	458	129	116	117	96	67	150	124
Elektrisk kraft	4 097	4 122	1 074	1 121	1 086	841	791	960	1 212
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	341 929	321 512	80 527	82 553	78 443	79 989	79 396	76 775	78 357
Tjenester	345 165	329 923	77 181	82 779	82 957	87 005	73 193	83 727	85 616
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	82 996	82 808	19 601	21 973	20 569	20 664	18 708	22 370	21 283
Oljevirksomhet, diverse tjenester	27 469	26 902	6 088	6 292	7 028	7 495	7 506	9 162	7 886
Rørtransport	12 079	12 060	3 419	2 885	2 389	3 366	3 426	2 998	3 160
Reisetrafikk	39 297	42 477	7 534	11 586	12 805	10 552	7 334	11 678	12 869
Andre tjenester	183 324	165 676	40 539	40 043	40 166	44 929	36 219	37 519	40 419
Samferdsel	54 919	46 718	11 636	11 116	11 570	12 396	10 543	11 354	11 441
Finans- og forretningstjenester	84 816	74 009	18 412	17 288	17 917	20 392	15 934	16 245	18 425
Tjenester ellers	43 589	44 950	10 490	11 640	10 678	12 141	9 741	9 920	10 554

Tabell 23. Eksport. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	4,7	-1,8	-0,6	0,3	-5,1	-1,8	0,3	2,0	4,2
Varer	3,9	-0,7	0,7	1,7	-4,8	-0,5	2,3	2,4	4,6
Råolje og naturgass	2,1	4,3	7,7	7,4	-2,7	4,9	0,3	6,3	7,7
Skip, plattformer og fly	0,0	45,6	-30,7	7,6	-5,1	215,3	256,8	2,4	-45,6
Tradisjonelle varer	6,9	-8,2	-6,9	-4,7	-7,4	-13,4	-1,0	-2,4	2,5
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	5,3	-5,1	-3,6	-8,7	-0,5	-7,5	-1,1	-5,5	2,0
Bergverksprodukter	-13,8	-13,6	-20,6	-10,6	-10,3	-14,1	-5,7	-11,6	-24,2
Industriprodukter	7,7	-8,6	-7,3	-4,3	-8,3	-14,2	-0,6	-1,7	3,1
Nærings- og nyttelsesmidler	-5,0	2,0	12,0	6,0	2,5	-8,3	4,1	1,1	-4,7
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	-4,3	2,5	-5,4	6,4	1,5	7,4	20,3	-5,4	11,1
Trevarer	9,2	9,0	3,3	14,9	6,3	11,3	14,8	-3,0	1,4
Treforedlingsprodukter	0,4	7,4	10,1	6,7	9,5	3,3	4,6	0,8	-0,4
Grafiske produkter	0,0
Raffinerte oljeprodukter	37,1	-31,3	-21,4	-14,8	-24,0	-58,5	3,9	64,5	34,3
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	4,9	-1,3	1,6	4,7	-1,6	-9,3	2,4	-0,5	7,3
Metaller	1,8	-2,1	-1,7	-0,6	-2,1	-4,1	6,3	-2,8	-4,3
Verkstedprodukter	9,5	-15,8	-19,3	-13,9	-16,9	-13,0	-12,5	-18,0	0,4
Andre industripprodukter	0,3	-10,0	-8,6	2,3	-17,8	-15,3	-5,2	-16,6	3,7
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	11,2	15,9	102,1	7,0	21,4	-24,1	-47,7	29,7	6,3
Elektrisk kraft	0,4	0,6	6,0	13,2	-2,7	-14,0	-26,4	-14,4	11,6
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	3,8	-6,0	-5,6	-3,9	-5,7	-8,6	-1,4	-7,0	-0,1
Tjenester	7,1	-4,4	-4,0	-3,1	-5,6	-4,9	-5,2	1,1	3,2
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	-1,8	-0,2	-0,6	-0,4	-2,2	2,4	-4,6	1,8	3,5
Oljevirksomhet, diverse tjenester	2,6	-2,1	-6,8	-6,5	3,3	1,1	23,3	45,6	12,2
Rørtransport	6,7	-0,2	5,4	14,6	-18,3	-0,8	0,2	3,9	32,3
Reisetrafikk	9,8	8,1	9,9	7,6	10,0	5,2	-2,7	0,8	0,5
Andre tjenester	11,7	-9,6	-8,0	-7,7	-11,6	-10,9	-10,7	-6,3	0,6
Samferdsel	-0,5	-14,9	-14,8	-15,8	-17,3	-11,9	-9,4	2,1	-1,1
Finans- og forretningsstjenester	19,1	-12,7	-9,8	-11,2	-13,9	-15,5	-13,5	-6,0	2,8
Tjenester ellers	16,0	3,1	4,8	8,7	0,3	-0,7	-7,1	-14,8	-1,2

Tabell 24. Eksport. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	-8,0	-7,9	-12,6	-10,3	-8,6	0,0	12,8	6,4	3,4
Varer	-11,6	-9,5	-16,7	-13,2	-10,0	2,2	18,8	9,6	4,7
Råolje og naturgass	-20,9	-19,6	-29,2	-27,0	-19,7	-1,4	30,6	14,1	7,0
Skip, plattformer og fly	15,5	3,4	49,0	66,9	-42,6	35,3	-4,7	-1,1	1,4
Tradisjonelle varer	2,0	3,5	0,2	3,2	4,0	6,8	7,1	6,6	3,5
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	4,9	35,4	26,8	46,2	34,2	35,7	13,9	9,1	-0,3
Bergverksprodukter	8,6	-4,5	-7,9	-1,3	-2,9	-6,1	1,3	14,7	2,7
Industriprodukter	1,9	-1,4	-3,4	-2,4	-1,2	1,5	5,9	6,2	4,0
Nærings- og nyttelsesmidler	11,8	10,8	6,6	9,6	12,1	14,5	6,3	4,9	-0,0
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	9,2	5,3	7,8	9,8	5,3	-0,9	-2,8	-0,8	-0,7
Trevarer	3,8	-0,0	3,3	4,1	1,1	-8,5	0,0	3,1	4,9
Treforedlingsprodukter	5,7	1,2	5,5	4,1	0,5	-5,0	-5,0	1,1	-0,5
Grafiske produkter	0,0
Raffinerte oljeprodukter	-27,7	-14,4	-29,4	-19,8	-15,0	12,4	46,6	9,9	10,5
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	6,5	-2,4	1,5	-1,8	-4,9	-4,1	0,3	5,5	6,2
Metaller	7,7	-6,9	-13,1	-10,3	-2,1	-0,9	12,3	16,0	11,1
Verkstedprodukter	4,6	0,6	2,4	2,2	0,5	-3,1	-2,4	0,7	-1,1
Andre industripprodukter	8,7	5,8	10,7	12,3	1,2	-0,4	-0,9	-4,6	-4,1
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	32,6	3,7	9,3	11,8	2,7	-6,6	0,4	3,7	3,4
Elektrisk kraft	-24,6	32,2	-7,5	32,8	84,8	49,8	22,3	11,9	13,8
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	6,1	4,7	2,5	5,1	5,7	5,8	5,1	6,9	3,3
Tjenester	2,0	-3,7	-1,4	-3,2	-5,3	-4,8	-1,4	-0,8	0,5
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	4,5	-14,3	-5,0	-15,0	-22,0	-15,0	3,0	8,0	9,0
Oljevirksomhet, diverse tjenester	-1,3	-10,8	-5,8	-4,7	-10,7	-20,1	-21,5	-24,1	-19,9
Rørtransport	-1,7	1,0	-10,7	-12,4	33,9	1,3	-3,8	-3,5	-22,7
Reisetrafikk	1,9	2,9	2,8	2,7	3,2	2,9	3,0	2,3	2,0
Andre tjenester	1,7	0,7	1,0	2,0	-0,7	0,3	0,1	0,2	2,0
Samferdsel	0,8	-0,6	2,7	0,2	-2,3	-2,8	-4,5	-4,3	-3,8
Finans- og forretningsstjenester	2,9	1,3	0,6	3,6	-0,6	1,3	1,1	1,6	4,2
Tjenester ellers	0,7	1,0	-0,0	1,2	0,9	1,9	3,5	3,1	4,6

Tabell 25. Import. Løpende priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	1 000 668	1 037 136	249 136	261 903	264 550	261 547	257 694	271 006	271 125
Varer	633 574	647 831	153 704	163 881	161 893	168 353	169 691	173 213	166 289
Råolje og naturgass	10 908	8 608	2 119	2 044	2 627	1 818	2 685	3 699	3 356
Skip, plattformer og fly	34 895	45 440	8 977	10 669	13 337	12 457	13 783	11 558	7 783
Tradisjonelle varer	587 771	593 783	142 608	151 168	145 929	154 078	153 223	157 956	155 150
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	17 289	17 896	4 875	4 761	3 761	4 499	5 138	4 744	3 670
Bergverksprodukter	7 236	6 912	1 641	1 611	1 715	1 945	2 533	2 215	2 294
Industriprodukter	561 749	567 509	135 680	144 507	140 309	147 013	144 901	150 622	149 097
Nærings- og nyttelsesmidler	49 803	53 064	11 879	13 279	14 133	13 773	12 005	13 165	14 333
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	39 576	42 268	11 196	9 216	12 127	9 729	11 385	9 773	12 514
Trevarer	13 145	14 145	3 246	3 842	3 570	3 487	3 491	3 677	3 587
Treforedlingsprodukter	8 706	8 718	2 213	2 211	2 133	2 161	2 170	2 067	2 169
Grafiske produkter	38	30	7	8	7	8	7	7	8
Raffinerte oljeprodukter	24 340	20 185	3 323	4 556	4 931	7 375	6 981	6 063	5 840
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	84 968	87 955	21 137	23 211	22 042	21 565	23 092	24 030	23 591
Metaller	71 332	66 828	16 808	17 638	16 273	16 109	16 935	19 250	19 716
Verkstedprodukter	199 049	199 005	47 890	52 284	47 240	51 591	49 568	52 645	47 208
Andre industripprodukter	31 692	32 555	8 144	7 851	7 526	9 034	8 358	7 994	7 885
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	39 100	42 756	9 837	10 411	10 327	12 181	10 909	11 951	12 246
Elektrisk kraft	1 497	1 466	412	289	144	621	651	375	89
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	563 431	573 598	139 285	146 612	140 998	146 703	146 242	151 893	149 310
Tjenester	367 094	389 305	95 432	98 022	102 657	93 194	88 003	97 793	104 836
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	1 013	1 013	253	253	253	254	253	253	253
Oljevirksomhet, diverse tjenester	41 005	37 807	9 359	9 850	9 311	9 287	7 177	7 987	8 102
Driftsutgifter utenom bunkers, skipsfart	43 093	40 831	9 706	10 050	10 374	10 701	8 653	9 771	8 587
Reisetrafikk	123 315	129 463	30 781	32 868	38 988	26 826	29 198	34 219	40 962
Andre tjenester	158 668	180 191	45 333	45 001	43 731	46 126	42 722	45 563	46 932
Samferdsel	20 941	27 802	7 119	6 926	6 928	6 829	6 865	6 836	7 005
Finans- og forretningstjenester	71 221	79 066	20 009	20 125	18 665	20 267	18 815	20 175	20 125
Tjenester ellers	66 506	73 323	18 205	17 950	18 138	19 030	17 042	18 552	19 802

Tabell 26. Import. Faste 2015-priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	1 000 668	1 024 020	244 733	258 370	263 874	257 044	252 643	261 932	265 622
Varer	633 574	639 332	151 481	162 062	161 543	164 246	164 162	165 111	160 224
Råolje og naturgass	10 908	9 793	2 680	2 387	2 868	1 857	2 541	3 512	3 208
Skip, plattformer og fly	34 895	44 122	8 528	10 355	13 321	11 918	13 421	10 895	7 543
Tradisjonelle varer	587 771	585 418	140 273	149 320	145 353	150 471	148 201	150 704	149 474
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	17 289	17 189	4 564	4 548	3 682	4 395	4 775	4 476	3 614
Bergverksprodukter	7 236	6 847	1 705	1 709	1 685	1 748	1 937	1 779	1 813
Industriprodukter	561 749	560 215	133 637	142 789	139 861	143 927	141 016	144 161	143 979
Nærings- og nyttelsesmidler	49 803	51 385	11 315	12 864	13 824	13 382	11 631	12 717	14 035
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	39 576	39 877	10 643	8 838	11 540	8 855	10 806	9 056	11 450
Trevarer	13 145	13 596	3 120	3 713	3 391	3 372	3 480	3 497	3 397
Treforedlingsprodukter	8 706	8 508	2 120	2 150	2 113	2 125	2 172	2 059	2 141
Grafiske produkter	38	31	7	8	7	9	7	7	7
Raffinerte oljeprodukter	24 340	22 972	4 795	5 323	5 504	7 350	6 315	5 795	5 579
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	84 968	87 801	20 557	23 237	22 422	21 585	23 316	23 880	23 402
Metaller	71 332	71 296	18 019	18 837	17 385	17 057	17 336	18 916	19 695
Verkstedprodukter	199 049	191 897	45 770	50 228	46 172	49 727	47 469	49 666	45 166
Andre industriprodukter	31 692	31 574	7 760	7 551	7 541	8 721	8 168	7 617	7 790
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	39 100	41 278	9 531	10 040	9 963	11 744	10 316	10 950	11 318
Elektrisk kraft	1 497	1 167	367	274	125	401	473	288	68
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	563 431	562 445	135 478	143 997	139 850	143 121	141 887	144 908	143 894
Tjenester	367 094	384 688	93 252	96 308	102 331	92 797	88 480	96 821	105 398
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	1 013	1 188	260	323	321	284	252	299	295
Oljevirksomhet, diverse tjenester	41 005	39 455	9 433	10 131	9 978	9 913	8 058	9 284	9 684
Driftsutgifter utenom bunkers, skipsfart	43 093	42 995	10 177	11 409	10 680	10 729	9 714	11 615	11 050
Reisetrafikk	123 315	124 916	28 998	31 366	37 753	26 799	28 853	32 430	38 741
Andre tjenester	158 668	176 134	44 383	43 081	43 598	45 071	41 603	43 193	45 627
Samferdsel	20 941	26 516	6 904	6 387	6 495	6 730	6 831	6 363	6 555
Finans- og forretningstjenester	71 221	77 815	19 573	19 159	19 266	19 818	18 268	18 979	20 063
Tjenester ellers	66 506	71 802	17 906	17 535	17 837	18 524	16 504	17 851	19 010

Tabell 27. Import. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	1,6	2,3	0,5	3,2	4,2	1,4	3,2	1,4	0,7
Varer	2,5	0,9	-3,7	1,6	4,2	1,6	8,4	1,9	-0,8
Råolje og naturgass	-0,1	-10,2	-6,7	-13,2	5,8	-27,9	-5,2	47,1	11,8
Skip, plattformer og fly	-6,7	26,4	-3,6	15,6	36,3	63,1	57,4	5,2	-43,4
Tradisjonelle varer	3,2	-0,4	-3,7	1,0	2,0	-0,8	5,7	0,9	2,8
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	-4,2	-0,6	0,6	3,3	1,2	-6,7	4,6	-1,6	-1,9
Bergverksprodukter	6,8	-5,4	-10,8	2,9	-3,1	-9,2	13,6	4,1	7,6
Industriprodukter	3,3	-0,3	-3,6	1,0	2,1	-0,6	5,5	1,0	2,9
Nærings- og nyttelsesmidler	4,3	3,2	0,6	7,1	5,4	-0,4	2,8	-1,1	1,5
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	3,1	0,8	-3,6	3,7	0,6	3,7	1,5	2,5	-0,8
Trevarer	0,5	3,4	-0,5	4,3	3,6	6,1	11,6	-5,8	0,2
Treforedlingsprodukter	-1,1	-2,3	-4,8	2,0	-2,8	-3,3	2,5	-4,2	1,3
Grafiske produkter	-26,1	-18,4	-37,4	2,3	-30,4	0,7	3,3	-9,6	3,3
Raffinerte oljeprodukter	17,0	-5,6	8,4	-21,3	-6,8	1,4	31,7	8,9	1,4
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	0,9	3,3	-3,4	6,9	5,0	4,8	13,4	2,8	4,4
Metaller	-6,1	-0,1	-2,9	-8,3	11,0	3,0	-3,8	0,4	13,3
Verkstedprodukter	4,4	-3,6	-7,5	2,9	-2,1	-7,3	3,7	-1,1	-2,2
Andre industriprodukter	4,5	-0,4	-5,7	2,4	-2,1	4,0	5,3	0,9	3,3
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	11,4	5,6	5,4	0,9	9,1	7,0	8,2	9,1	13,6
Elektrisk kraft	16,1	-22,0	-31,7	-31,8	-41,0	15,9	28,8	5,2	-45,9
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	2,4	-0,2	-4,1	2,1	2,4	-1,0	4,7	0,6	2,9
Tjenester	0,1	4,8	8,1	6,1	4,2	1,0	-5,1	0,5	3,0
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	2,4	17,3	5,3	17,7	28,3	17,7	-2,9	-7,4	-8,3
Oljevirksomhet, diverse tjenester	3,6	-3,8	6,9	-5,2	-3,5	-11,1	-14,6	-8,4	-2,9
Driftsutgifter utenom bunkers, skipsfart	-24,8	-0,2	-0,6	-0,4	-2,2	2,4	-4,6	1,8	3,5
Reisetrafikk	-1,4	1,3	3,9	0,1	-0,3	2,2	-0,5	3,4	2,6
Andre tjenester	8,2	11,0	13,8	16,2	12,3	2,9	-6,3	0,3	4,7
Samferdsel	-10,8	26,6	33,2	22,8	27,0	23,6	-1,1	-0,4	0,9
Finans- og forretningsstjenester	20,1	9,3	13,0	15,0	14,4	-2,9	-6,7	-0,9	4,1
Tjenester ellers	4,2	8,0	8,5	15,3	5,8	3,3	-7,8	1,8	6,6

Tabell 28. Import. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	5,1	1,3	2,4	2,9	0,3	-0,4	0,2	2,1	1,8
Varer	4,5	1,3	2,0	2,5	0,6	0,3	1,9	3,7	3,6
Råolje og naturgass	-20,0	-12,1	-24,1	-23,2	-5,6	13,5	33,7	23,0	14,2
Skip, plattformer og fly	12,4	3,0	8,2	7,4	0,0	-3,4	-2,4	3,0	3,1
Tradisjonelle varer	4,7	1,4	2,1	2,7	0,8	0,2	1,7	3,5	3,4
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	11,8	4,1	8,5	6,9	-0,9	1,3	0,7	1,3	-0,6
Bergverksprodukter	10,0	0,9	-5,2	-9,7	4,0	15,2	35,9	32,1	24,3
Industriprodukter	4,5	1,3	2,1	2,7	0,7	-0,1	1,2	3,2	3,2
Nærings- og nyttelsesmidler	8,8	3,3	6,6	6,9	1,2	-0,4	-1,7	0,3	-0,1
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	11,4	6,0	9,6	9,6	2,8	2,6	0,2	3,5	4,0
Trevarer	5,3	4,0	5,3	7,1	4,1	-0,4	-3,6	1,6	0,3
Treforedlingsprodukter	4,0	2,5	3,5	6,6	1,7	-1,5	-4,3	-2,4	0,4
Grafiske produkter	11,8	-3,2	1,6	-2,2	0,6	-11,7	-3,2	-3,2	10,6
Raffinerte oljeprodukter	-23,9	-12,1	-44,1	-24,9	-2,4	27,0	59,5	22,2	16,8
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	8,2	0,2	4,9	2,3	-2,4	-3,8	-3,7	0,7	2,5
Metaller	6,6	-6,3	-8,2	-5,1	-5,7	-6,0	4,7	8,7	6,9
Verkstedprodukter	4,9	3,7	6,2	6,4	3,2	-0,3	-0,2	1,8	2,2
Andre industriprodukter	5,0	3,1	7,9	5,9	1,0	-1,7	-2,5	0,9	1,4
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	2,6	3,6	4,5	3,6	3,6	2,7	2,5	5,3	4,4
Elektrisk kraft	-19,1	25,6	-7,3	10,9	101,6	56,2	22,6	23,4	14,2
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	6,4	2,0	4,1	4,0	0,9	-0,8	0,3	3,0	2,9
Tjenester	6,0	1,2	3,2	3,7	-0,1	-1,6	-2,8	-0,8	-0,8
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	4,3	-14,8	-5,0	-15,1	-22,0	-15,1	3,0	8,0	9,0
Oljevirksomhet, diverse tjenester	3,4	-4,2	0,2	-1,2	-6,2	-8,9	-10,2	-11,5	-10,3
Driftsutgifter utenom bunkers, skipsfart	25,0	-5,0	-8,6	-7,5	-3,4	-0,6	-6,6	-4,5	-20,0
Reisetrafikk	7,7	3,6	9,7	8,9	1,1	-4,6	-4,7	0,7	2,4
Andre tjenester	1,3	2,3	2,6	3,8	1,2	1,7	0,5	1,0	2,5
Samferdsel	0,6	4,8	9,1	6,7	4,1	0,1	-2,5	-0,9	0,2
Finans- og forretningsjenester	1,0	1,6	0,6	4,5	-0,2	1,6	0,8	1,2	3,5
Tjenester ellers	1,9	2,1	2,7	1,9	1,6	2,3	1,6	1,5	2,4

Tabell 29. Sysselsatte personer. Lønnstakere og selvstendige. 1000

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	2 757,4	2 764,0	2 714,0	2 754,6	2 804,1	2 782,7	2 734,2	2 779,2	2 835,8
Jordbruk og skogbruk	51,6	51,5	44,7	50,4	56,2	54,9	44,3	49,0	54,7
Fiske, fangst og akvakultur	17,7	18,3	16,8	17,6	18,7	20,0	17,0	18,1	19,8
Bergverksdrift	5,0	4,6	4,5	4,6	4,7	4,6	4,4	4,5	4,7
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	59,9	53,2	55,4	54,2	52,7	50,6	49,6	50,3	50,8
Utvinning av råolje og naturgass	29,5	28,1	28,7	28,3	27,9	27,5	26,9	26,7	26,8
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	30,4	25,1	26,7	25,9	24,8	23,1	22,7	23,7	24,0
Industri	243,9	233,0	232,6	233,3	234,9	231,0	226,3	227,7	232,5
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	52,6	53,2	52,3	52,5	54,4	53,5	52,4	52,7	54,8
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	4,4	4,5	4,4	4,6	4,6	4,5	4,5	4,7	4,7
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	13,6	13,9	13,4	13,9	14,1	14,1	14,0	14,2	14,6
Produksjon av papir og papirvarer	3,4	3,3	3,2	3,3	3,3	3,3	3,2	3,5	3,5
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	5,8	5,3	5,2	5,2	5,3	5,4	5,3	5,3	5,4
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	13,0	13,0	12,8	12,8	13,2	13,0	13,0	13,0	13,4
Produksjon av kjemiske råvarer	6,0	6,1	5,9	6,0	6,2	6,1	6,0	6,0	6,3
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	15,5	15,7	14,9	15,6	16,3	16,0	15,4	15,9	16,6
Produksjon av metaller	10,3	11,0	10,9	11,0	11,3	10,8	10,9	11,0	11,6
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	68,9	62,4	63,9	63,2	62,1	60,7	59,0	58,6	59,0
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	26,1	22,3	23,0	22,7	22,0	21,4	20,6	20,2	20,2
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	8,8	8,8	8,7	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,9
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	21,3	19,7	19,9	19,9	19,6	19,5	19,2	19,6	19,7
Elektrisets-, gass- og varmtvannsforsyning	13,4	13,6	13,4	13,4	14,0	13,7	13,7	13,5	13,9
Vannforsyning, avløp og renovasjon	15,2	15,6	15,1	15,4	16,2	15,9	15,6	15,9	16,6
Bygge- og anleggsvirksomhet	221,5	228,4	218,4	225,0	233,3	236,7	230,1	235,1	243,1
Varehandel og reparasjon av motorvogner	376,3	375,6	371,5	375,2	380,2	375,4	372,9	376,6	381,5
Rørtransport	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Utenriks sjøfart	36,1	35,8	35,0	35,8	37,1	35,0	34,2	34,4	36,1
Transport utenom utenriks sjøfart	119,3	119,3	117,5	119,3	121,3	119,0	116,8	117,8	120,0
Post og distribusjonsvirksomhet	19,1	18,9	19,0	18,8	19,4	18,3	18,0	17,7	18,4
Overnattings- og serveringsvirksomhet	92,0	96,0	90,0	95,3	102,4	96,1	92,7	99,2	106,8
Informasjon og kommunikasjon	92,4	91,8	91,8	91,5	91,8	92,2	91,6	92,0	92,9
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	48,6	48,2	48,5	48,2	48,2	47,7	47,6	47,6	47,6
Omsetning og drift av fast eiendom	25,2	25,7	24,7	25,6	26,2	26,2	25,4	26,2	26,8
Boligjeneste	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	127,1	125,6	125,5	125,7	124,6	126,5	125,9	127,1	127,8
Forretningsmessig tjenesteyting	124,6	124,6	116,9	123,1	130,0	128,5	123,0	129,6	138,8
Offentlig administrasjon og forsvar	199,9	202,4	200,6	201,2	204,5	203,4	200,6	203,2	206,1
Undervisning	203,8	206,8	206,6	209,4	200,7	210,5	210,5	213,3	203,0
Helse- og omsorgstjenester	568,9	576,4	569,1	571,7	587,5	577,4	575,1	577,3	591,5
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	95,3	98,2	95,8	99,3	99,1	98,7	98,5	102,6	101,8

Offentlig forvaltning	827,9	836,0	827,6	831,8	844,7	839,8	836,6	843,5	853,3
Statsforvaltningen	309,5	312,6	310,1	310,8	314,3	315,4	309,7	313,4	316,8
Sivil forvaltning	279,2	282,5	279,7	280,8	284,0	285,3	279,6	283,3	286,4
Forsvar	30,4	30,2	30,4	30,0	30,2	30,1	30,1	30,1	30,4
Kommuneforvaltningen	518,3	523,3	517,5	521,0	530,4	524,4	526,9	530,1	536,5

Fastlands-Norge	2 691,3	2 699,6	2 649,8	2 690,0	2 738,5	2 719,7	2 672,6	2 717,6	2 772,5
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge	1 779,3	1 774,5	1 734,8	1 768,4	1 805,3	1 789,0	1 746,2	1 781,5	1 828,4
Markedsrettet virksomhet	1 845,4	1 838,9	1 799,1	1 833,1	1 870,9	1 852,1	1 807,9	1 843,1	1 891,8
Ikke markedsrettet virksomhet	912,0	925,1	914,9	921,6	933,2	930,7	926,4	936,1	944,1

Tabell 30. Sysselsatte personer. Lønnstakere og selvstendige.
Prosentvis endring fra samme periode året før

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	0,4	0,2	0,0	0,2	0,3	0,4	0,7	0,9	1,1
Jordbruk og skogbruk	-0,8	-0,0	-4,1	2,3	1,4	-0,0	-0,9	-2,8	-2,7
Fiske, fangst og akvakultur	5,0	3,4	2,4	3,4	4,5	3,3	1,3	2,8	6,0
Bergverksdrift	-3,3	-8,2	-7,7	-9,0	-11,2	-4,5	-2,1	-1,3	0,7
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	-8,0	-11,2	-10,1	-10,7	-11,8	-12,1	-10,4	-7,1	-3,7
Utvinning av råolje og naturgass	-7,7	-4,6	-3,5	-4,2	-5,2	-5,6	-6,1	-5,7	-4,2
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	-8,3	-17,5	-16,3	-16,8	-18,3	-18,8	-15,0	-8,7	-3,2
Industri	-3,0	-4,5	-5,1	-4,7	-4,5	-3,5	-2,7	-2,4	-1,0
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	-0,7	1,1	0,9	0,6	1,6	1,2	0,1	0,5	0,7
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	-0,2	2,2	1,5	3,0	2,4	1,8	2,0	2,0	2,6
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	-1,2	1,8	0,1	1,8	2,1	3,2	5,1	2,7	3,5
Produksjon av papir og papirvarer	6,3	-4,3	-6,0	-5,1	-6,4	0,4	0,0	6,9	7,3
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	-2,4	-8,6	-11,3	-9,0	-9,2	-4,7	1,4	0,9	2,4
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	-2,2	-0,3	-1,7	-1,2	0,5	1,3	1,3	1,4	1,9
Produksjon av kjemiske råvarer	3,2	0,6	0,3	-0,5	0,9	1,7	1,3	1,1	1,7
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri .	0,8	1,1	-1,0	0,8	1,8	2,9	3,1	2,3	2,3
Produksjon av metaller	3,5	6,5	9,3	9,0	7,7	0,3	-0,6	0,0	2,3
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	-2,7	-9,4	-9,2	-9,3	-10,0	-9,2	-7,6	-7,2	-4,9
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	-15,6	-14,7	-16,6	-15,3	-15,5	-11,3	-10,5	-10,7	-8,2
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon . .	-1,3	-0,6	-1,3	-0,9	-0,4	0,3	1,3	0,9	1,3
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr . . .	-1,8	-7,4	-7,7	-7,9	-8,5	-5,6	-3,3	-1,6	0,4
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	2,3	2,0	1,5	2,0	2,1	2,4	2,1	0,8	-0,2
Vannforsyning, avløp og renosjon	2,4	2,7	1,9	2,5	3,0	3,5	3,6	3,5	2,7
Bygge- og anleggsvirksomhet	2,5	3,1	2,8	2,9	3,2	3,6	5,4	4,5	4,2
Varehandel og reparasjon av motorvogner	0,7	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3	0,0	0,4	0,4	0,3
Rørtransport	-3,3	-2,5	-0,3	-1,5	-4,0	-4,0	-4,0	-3,8	-3,4
Utenriks sjøfart	1,5	-1,1	-1,9	-0,8	0,9	-2,5	-2,3	-4,1	-2,9
Transport utenom utenriks sjøfart	0,1	-0,0	0,2	0,0	0,2	-0,7	-0,6	-1,3	-1,1
Post og distribusjonsvirksomhet	-1,4	-1,3	-1,0	-1,2	-0,3	-2,7	-5,1	-6,0	-5,1
Overnattings- og serveringsvirksomhet	3,1	4,3	4,5	4,2	4,7	3,6	2,9	4,1	4,4
Informasjon og kommunikasjon	1,3	-0,6	-0,3	-1,1	-0,7	-0,5	-0,1	0,6	1,3
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	-1,3	-1,0	0,3	-0,6	-1,5	-2,1	-1,9	-1,3	-1,2
Omsetning og drift av fast eiendom	2,8	2,1	1,4	2,3	3,0	1,6	2,9	2,2	2,3
Boligtjenester
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	0,7	-1,2	-0,4	-1,1	-2,0	-1,4	0,3	1,1	2,6
Forretningsmessig tjenesteyting	-2,9	0,1	-3,9	-1,5	1,0	4,4	5,2	5,3	6,8
Offentlig administrasjon og forsvar	2,3	1,2	2,1	1,5	0,8	0,6	0,0	1,0	0,7
Undervisning	0,5	1,5	1,2	1,3	1,7	1,7	1,9	1,9	1,2
Helse- og omsorgstjenester	1,4	1,3	1,4	1,4	1,5	1,1	1,0	1,0	0,7
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	0,1	3,0	3,6	3,0	3,0	2,6	2,8	3,4	2,7

Offentlig forvaltning	1,1	1,0	1,0	0,9	1,1	0,9	1,1	1,4	1,0
Statsforvaltningen	2,2	1,0	1,1	1,0	0,9	1,0	-0,1	0,8	0,8
Sivil forvaltning	2,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,3	-0,1	0,9	0,8
Forsvar	1,9	-0,7	0,2	-0,6	-1,1	-1,3	-0,7	0,3	0,4
Kommuneforvaltningen	0,5	1,0	0,8	0,9	1,3	0,9	1,8	1,8	1,1

Fastlands-Norge	0,5	0,3	0,1	0,2	0,4	0,5	0,9	1,0	1,2
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge	0,1	-0,3	-0,7	-0,4	-0,2	0,2	0,7	0,7	1,3
Markedsrettet virksomhet	-0,0	-0,4	-0,7	-0,4	-0,3	0,0	0,5	0,5	1,1
Ikke markedsrettet virksomhet	1,3	1,4	1,6	1,5	1,5	1,2	1,2	1,6	1,2

Tabell 31. Utførte timeverk. Lønnstakere og selvstendige. Millioner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	3 921,9	3 950,1	983,1	1 010,5	920,8	1 035,8	1 061,8	949,9	916,5
Jordbruk og skogbruk	89,6	89,7	20,3	22,2	23,4	23,8	19,7	21,0	22,4
Fiske, fangst og akvakultur	30,7	31,9	7,3	7,8	7,4	9,3	8,0	7,3	7,7
Bergverksdrift	8,1	7,4	1,9	1,9	1,8	1,9	1,9	1,8	1,8
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	96,0	84,8	22,4	21,9	19,5	21,0	21,0	19,2	18,8
Utvinning av råolje og naturgass	47,2	45,2	11,8	11,4	10,6	11,5	11,3	10,4	10,3
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	48,8	39,6	10,6	10,5	9,0	9,5	9,7	8,8	8,6
Industri	375,2	359,7	89,8	92,7	83,2	94,1	94,9	83,2	81,0
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	77,4	78,8	19,3	20,1	18,4	21,0	21,1	18,5	18,2
Tekstil-, beklednings- og lærwareindustri	6,4	6,6	1,6	1,7	1,5	1,8	1,8	1,6	1,6
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	20,9	21,4	5,1	5,5	5,0	5,7	5,9	5,2	5,0
Produksjon av papir og papirvarer	5,3	5,1	1,3	1,3	1,2	1,4	1,4	1,3	1,2
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	8,8	8,1	2,0	2,1	1,9	2,1	2,2	1,9	1,9
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	20,3	20,2	5,0	5,1	4,7	5,4	5,6	4,8	4,7
Produksjon av kjemiske råvarer	9,3	9,4	2,3	2,4	2,2	2,5	2,6	2,2	2,2
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	24,2	24,7	5,9	6,3	6,0	6,6	6,5	6,0	6,0
Produksjon av metaller	15,4	16,5	4,1	4,2	4,0	4,2	4,4	3,9	4,0
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	108,2	98,3	25,2	25,5	22,4	25,1	25,3	22,0	21,0
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	40,2	34,4	8,9	9,1	7,7	8,7	8,7	7,4	7,0
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	13,3	13,2	3,3	3,4	3,1	3,5	3,6	3,1	3,0
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34,8	32,3	8,1	8,4	7,3	8,5	8,5	7,6	7,2
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	21,0	21,5	5,3	5,4	5,1	5,7	5,9	5,0	5,0
Vannforsyning, avløp og renovasjon	24,1	25,0	6,1	6,3	6,0	6,7	6,8	6,0	6,0
Bygge- og anleggsvirksomhet	349,9	363,5	86,2	92,3	85,1	99,9	99,4	88,4	87,0
Varehandel og reparasjon av motorvogner	485,4	488,1	122,3	124,0	115,9	125,8	129,9	117,9	114,6
Rørtransport	0,9	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Utenriks sjøfart	70,6	70,3	17,5	17,9	17,1	17,8	17,9	16,3	16,5
Transport utenom utenriks sjøfart	188,5	189,7	47,0	48,2	45,2	49,2	49,4	45,0	44,3
Post og distribusjonsvirksomhet	26,0	25,6	6,4	6,6	6,0	6,6	6,6	5,7	5,6
Overnattings- og serveringsvirksomhet	113,0	114,4	27,8	27,3	29,8	29,5	29,1	29,5	30,7
Informasjon og kommunikasjon	147,1	147,1	36,9	37,7	33,6	38,8	40,2	34,8	33,4
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	75,7	75,1	19,1	19,2	17,1	19,7	20,4	17,5	16,6
Omsetning og drift av fast eiendom	37,1	38,0	9,2	9,8	8,9	10,2	10,2	9,2	8,9
Boligjeneste	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	203,1	199,5	50,2	51,4	45,2	52,7	54,8	47,6	45,4
Forretningsmessig tjenesteyting	185,4	186,8	43,8	47,6	44,8	50,6	50,0	45,7	46,8
Offentlig administrasjon og forsvar	295,2	302,0	75,3	76,8	70,2	79,7	81,3	71,3	69,4
Undervisning	282,5	289,3	75,5	79,9	54,8	79,2	86,6	73,1	53,9
Helse- og omsorgstjenester	681,3	699,2	178,3	176,5	167,7	176,7	189,1	169,5	167,6
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	135,7	140,6	34,5	36,7	32,6	36,8	38,4	34,6	32,7

Offentlig forvaltning	1 070,5	1 094,7	279,2	282,7	248,4	284,5	303,0	267,4	247,7
Statsforvaltningen	452,2	460,5	115,2	116,8	107,3	121,3	122,2	110,2	107,0
Sivil forvaltning	404,4	412,2	102,8	104,6	96,1	108,7	109,5	98,8	95,8
Forsvar	47,8	48,4	12,4	12,2	11,2	12,6	12,7	11,4	11,2
Kommuneforvaltningen	618,3	634,1	164,0	165,8	141,0	163,2	180,9	157,2	140,7

Fastlands-Norge	3 803,2	3 833,8	953,6	980,9	893,0	1 006,3	1 032,3	923,0	889,5
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge	2 623,5	2 622,3	645,3	667,9	618,1	691,1	697,1	626,6	615,2
Markedsrettet virksomhet	2 742,1	2 738,6	674,7	697,4	645,9	720,6	726,5	653,4	642,2
Ikke markedsrettet virksomhet	1 179,8	1 211,5	308,4	313,0	274,9	315,2	335,3	296,5	274,3

Tabell 32. Lønnskostnader etter næring. Løpende priser. Millioner kroner

	2015	2016	16:1	16:2	16:3	16:4	17:1	17:2	17:3
I alt	1 493 774	1 518 587	364 037	400 129	363 425	390 996	374 329	414 115	379 928
Jordbruk og skogbruk	6 508	6 746	1 122	1 706	1 839	2 078	1 198	1 779	1 929
Fiske, fangst og akvakultur	5 826	6 512	1 369	1 633	1 527	1 983	1 631	1 838	1 705
Bergverksdrift	3 169	2 929	673	817	674	765	673	819	698
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	77 225	69 259	19 101	18 717	15 599	15 842	16 177	18 281	14 883
Utvinning av råolje og naturgass	39 886	38 312	10 689	9 836	8 599	9 188	9 346	10 031	7 856
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	37 339	30 947	8 412	8 881	7 000	6 654	6 831	8 250	7 026
Industri	148 058	144 468	35 071	39 681	32 959	36 757	34 390	39 043	33 818
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	26 792	27 632	6 447	7 589	6 207	7 389	6 634	7 766	6 622
Tekstil-, beklednings- og lærwareindustri	1 748	1 823	399	508	425	490	421	539	466
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	6 281	6 658	1 451	1 863	1 546	1 799	1 593	1 957	1 619
Produksjon av papir og papirvarer	2 022	2 024	504	542	465	512	514	637	535
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	2 970	2 703	655	704	625	719	669	725	669
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	10 432	10 962	2 659	3 036	2 479	2 788	2 694	3 159	2 642
Produksjon av kjemiske råvarer	4 761	5 111	1 185	1 470	1 181	1 275	1 212	1 520	1 236
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	9 166	9 482	2 134	2 601	2 221	2 526	2 275	2 735	2 328
Produksjon av metaller	6 655	7 287	1 936	1 873	1 694	1 784	1 975	1 919	1 844
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	46 046	42 670	10 720	11 727	9 639	10 583	9 955	10 892	9 510
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	17 535	15 407	3 914	4 313	3 527	3 653	3 454	3 770	3 319
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	4 142	4 217	970	1 176	968	1 103	1 052	1 209	1 023
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	14 269	13 602	3 282	3 749	3 160	3 411	3 153	3 735	3 241
Elektrisets-, gass- og varmtvannsforsyning	10 691	11 213	2 698	2 839	2 558	3 117	2 826	2 987	2 697
Vannforsyning, avløp og renovasjon	9 559	10 182	2 379	2 651	2 488	2 664	2 535	2 807	2 625
Bygge- og anleggsvirksomhet	115 954	122 628	26 664	34 007	28 435	33 523	29 064	36 527	30 715
Varehandel og reparasjon av motorvogner	161 316	165 647	39 814	44 347	40 135	41 351	41 362	45 983	41 763
Rørtransport	385	372	122	91	79	80	111	89	85
Utenriks sjøfart	12 660	12 482	3 137	3 227	2 980	3 138	3 145	3 089	2 935
Transport utenom utenriks sjøfart	69 129	69 884	16 646	18 463	16 916	17 859	16 676	18 886	17 520
Post og distribusjonsvirksomhet	8 629	8 655	2 052	2 355	2 090	2 158	1 931	2 355	2 002
Overnattings- og serveringsvirksomhet	29 825	31 031	6 771	8 377	8 049	7 834	6 998	8 942	8 542
Informasjon og kommunikasjon	74 011	75 162	18 577	19 669	17 639	19 278	19 389	20 162	18 501
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	46 494	47 535	12 706	11 854	10 277	12 697	12 413	12 096	10 225
Omsetning og drift av fast eiendom	15 369	15 940	3 618	4 293	3 705	4 324	3 800	4 547	3 997
Boligjenester	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	92 625	91 654	22 453	23 782	21 565	23 855	22 809	24 155	22 608
Forretningsmessig tjenesteyting	56 672	57 439	13 008	15 169	14 291	14 972	13 831	16 223	15 623
Offentlig administrasjon og forsvar	125 887	130 200	30 931	33 404	31 610	34 256	32 835	35 759	33 696
Undervisning	116 347	120 723	29 383	30 796	29 664	30 880	30 766	32 105	30 621
Helse- og omsorgstjenester	270 275	278 869	66 430	72 180	68 959	71 301	70 031	74 966	72 880
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	37 160	39 056	9 313	10 073	9 386	10 283	9 740	10 675	9 859

Offentlig forvaltning	462 527	476 657	114 204	122 670	117 775	122 008	120 668	128 548	124 183
Statsforvaltningen	204 468	208 436	49 330	53 419	50 448	55 239	52 201	55 900	53 665
Sivil forvaltning	187 277	190 871	45 277	48 656	46 334	50 604	47 979	50 873	49 367
Forsvar	17 191	17 565	4 053	4 764	4 113	4 635	4 222	5 027	4 298
Kommuneforvaltningen	258 059	268 221	64 874	69 251	67 327	66 769	68 467	72 649	70 518

Fastlands-Norge	1 440 843	1 467 420	350 089	386 975	351 767	378 589	361 728	400 906	369 051
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge	939 261	948 186	225 789	253 312	223 915	245 170	230 504	260 786	234 274
Markedsrettet virksomhet	992 192	999 352	239 736	266 466	235 573	257 577	243 105	273 995	245 151
Ikke markedsrettet virksomhet	501 582	519 234	124 301	133 663	127 852	133 419	131 224	140 120	134 777

Makroøkonomiske hovedstørrelser 2005-2020

Regnskap og prognosenter. Prosentvis endring fra året før der ikke annet framgår

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Prognosenter	2017	2018	2019	2020
Realøkonomi																	
Konsum i husholdninger mv.	4,4	5,0	5,3	1,7	0,0	3,8	2,3	3,5	2,8	2,1	2,6	1,5	2,5	2,5	2,8	3,2	
Konsum i offentlig forvaltning	1,9	1,9	2,0	2,4	4,1	2,2	1,0	1,6	1,0	2,7	2,4	2,1	1,9	1,5	1,7	1,6	
Bruttoinvestering i fast realkapital	12,0	9,1	11,7	0,9	-6,8	-6,6	7,4	7,6	6,3	-0,7	-4,0	-0,2	4,2	3,2	2,3	2,2	
Utvinning og rørtransport	19,7	3,2	6,9	4,7	3,3	-8,9	11,3	15,1	19,3	-3,2	-12,2	-16,9	-3,4	7,2	8,4	3,0	
Fastlands-Norge	11,1	9,3	14,2	0,9	-10,4	-6,4	5,0	7,4	2,9	0,4	-0,2	6,1	6,7	1,6	0,6	1,9	
Næringer	18,1	12,7	22,7	3,1	-18,4	-9,5	1,1	10,5	-3,3	-0,7	-3,1	4,1	6,6	5,9	4,2	2,6	
Bolig	9,7	4,0	2,7	-9,0	-8,1	-1,6	17,0	10,9	5,3	-1,4	3,2	9,0	8,2	-3,7	-5,2	1,0	
Offentlig forvaltning	-0,6	8,4	8,7	7,2	7,7	-4,8	1,1	-1,8	11,8	4,4	0,2	5,9	5,0	1,5	1,4	1,7	
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ¹	5,1	5,0	6,2	1,6	-1,4	1,2	2,5	3,7	2,3	1,8	2,0	2,6	3,2	2,1	2,0	2,5	
Lagerendring ²	-0,1	1,4	0,2	-0,1	-2,5	2,9	-0,3	-0,3	0,4	0,2	0,2	1,4	-0,4	0,0	0,0	0,0	
Eksport	0,5	-0,8	1,4	0,1	-4,1	0,7	-0,8	1,4	-1,7	3,1	4,7	-1,8	2,5	2,1	2,6	3,0	
Tradisjonelle varer	5,3	6,1	9,2	3,5	-8,0	3,3	-0,1	-0,2	1,3	3,1	6,9	-8,2	2,6	4,2	3,6	3,4	
Råolje og naturgass	-5,0	-6,6	-2,4	-1,3	-1,6	-6,9	-5,6	0,5	-5,5	2,7	2,1	4,3	4,5	-0,5	0,8	2,1	
Import	7,9	9,1	10,0	3,2	-10,0	8,3	4,0	3,1	4,9	2,4	1,6	2,3	2,5	2,6	2,9	3,3	
Tradisjonelle varer	8,4	11,6	7,2	1,2	-12,1	9,2	4,6	2,6	2,3	2,1	3,2	-0,4	3,7	3,2	3,8	4,1	
Bruttonasjonalprodukt	2,6	2,4	2,9	0,4	-1,6	0,6	1,0	2,7	1,0	1,9	2,0	1,1	2,2	2,2	2,2	2,3	
Fastlands-Norge	4,7	5,0	5,7	1,7	-1,6	1,8	1,9	3,8	2,3	2,2	1,4	1,0	1,9	2,5	2,4	2,3	
Industri og bergverk	3,6	2,6	3,8	2,7	-7,8	2,1	1,7	2,0	3,3	2,8	-4,4	-4,1	-0,1	4,2	3,1	2,4	
Arbeidsmarked																	
Utførte timeverk i Fastlands-Norge	1,6	3,5	4,8	3,6	-2,0	0,2	1,7	1,8	0,3	1,4	0,7	0,8	0,7	1,1	1,3	1,2	
Sysselsatte personer	1,3	3,4	4,1	3,2	-0,5	-0,5	1,5	2,1	1,1	1,2	0,4	0,3	1,1	1,1	1,1	1,0	
Arbeidsstyrke ³	0,8	1,6	2,5	3,4	0,0	0,5	1,0	1,8	1,0	1,1	1,4	0,3	-0,3	0,9	1,0	0,9	
Yrkessandel (nivå) ³	72,4	72,0	72,8	73,9	72,8	71,9	71,4	71,5	71,2	71,0	71,2	70,8	69,9	69,8	69,9	70,0	
Arbeidsledighetsrate (nivå) ³	4,6	3,4	2,5	2,6	3,2	3,6	3,3	3,2	3,5	3,5	4,4	4,7	4,2	3,9	3,8	3,7	
Priser og lønninger																	
Årlønn	3,3	4,1	5,4	6,3	4,2	3,7	4,2	4,0	3,9	3,1	2,8	1,7	2,4	2,9	3,3	3,9	
Konsumprisindeksen (KPI)	1,6	2,3	0,8	3,8	2,1	2,5	1,2	0,8	2,1	2,0	2,1	3,6	1,8	1,9	2,0	2,0	
KPI-JAE ⁴	1,0	0,8	1,4	2,6	2,6	1,4	0,9	1,2	1,6	2,4	2,7	3,0	1,5	1,8	1,8	1,8	
Eksportpris tradisjonelle varer	4,0	11,3	2,4	2,8	-6,0	4,5	5,8	-1,9	2,7	3,4	2,0	3,5	4,9	2,6	0,2	0,1	
Importpris tradisjonelle varer	0,3	4,0	3,7	3,9	-1,5	0,0	4,0	0,3	1,5	4,4	4,7	1,4	3,2	2,5	1,2	0,8	
Boligpris	8,2	13,7	12,6	-1,1	1,9	8,3	8,0	6,7	4,0	2,7	6,1	7,0	4,6	-5,0	-1,6	3,1	
Inntekter, renter og valuta																	
Husholdningenes disponibele realinntekt	8,4	-6,4	6,2	3,5	3,2	2,3	4,2	4,5	3,9	2,9	5,5	-1,6	1,8	3,1	2,7	3,0	
Husholdningenes sparerate (nivå)	9,7	-0,4	0,9	3,8	5,2	4,0	5,9	7,1	7,4	8,2	10,3	7,0	6,1	6,9	7,0	7,2	
Pengemarkedsrente (nivå)	2,2	3,1	5,0	6,2	2,5	2,5	2,9	2,2	1,8	1,7	1,3	1,1	0,9	0,8	0,9	1,2	
Utlånsrente, rammelån (nivå) ⁵	3,9	4,3	5,0	6,8	4,0	3,4	3,6	3,9	4,0	3,9	3,2	2,6	2,6	2,5	2,5	2,7	
Realrente etter skatt (nivå)	0,8	0,2	2,9	1,1	0,7	0,1	1,3	2,1	0,7	0,8	0,1	-1,6	0,0	0,0	-0,1	0,1	
Importveid kronekurs (44 land) ⁶	-3,9	0,7	-1,8	0,0	3,3	-3,7	-2,4	-1,2	2,2	5,3	10,4	1,9	-0,9	0,1	-2,0	-2,0	
NOK per euro (nivå)	8,01	8,05	8,02	8,22	8,73	8,01	7,79	7,47	7,80	8,35	8,94	9,29	9,32	9,46	9,27	9,09	
Utenriksøkonomi																	
Driftsbalansen, mrd. kroner	322,8	357,7	287,4	408,3	260,9	283,9	345,9	372,1	317,7	333,3	248,8	120,6	215,0	222,3	236,8	251,3	
Driftsbalansen i prosent av BNP	16,2	16,1	12,2	15,6	10,7	10,9	12,3	12,5	10,3	10,5	7,9	3,9	6,5	6,4	6,6	6,6	
Utlandet																	
Eksportmarkedsindikator	7,1	9,8	6,5	1,7	-9,8	11,3	6,3	1,4	2,1	4,9	4,9	3,9	4,9	4,7	4,4	4,2	
Konsumpris euro-området	2,2	2,2	2,2	3,3	0,3	1,7	2,7	2,5	1,3	0,4	0,1	0,3	1,6	1,4	1,7	1,9	
Pengemarkedsrente, euro (nivå)	2,2	3,1	4,3	4,6	1,2	0,8	1,4	0,5	0,2	0,2	0,0	-0,3	-0,3	0,0	0,3	0,7	
Råoljepris i kroner (nivå) ⁷	356	423	423	536	388	484	621	649	639	621	431	378	445	461	477	486	

¹ Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i fast kapital i Fastlands-Norge.

² Endring i lagerendring i prosent av BNP.

³ Ifølge AKU. Det skjedde en større omlegging av AKU fra januar 2006. Bl.a. ble aldersgrensen senket fra 16 til 15 år.

⁴ KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer.

⁵ Gjennomsnittlig rammelån med pant i bolig fra 2007.

⁶ Positivt fortegn innebefatter depresiering.

⁷ Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend.

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Informasjon t.o.m. 28. november 2017 er benyttet.

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISSN 1504-5625 (elektronisk)

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway